PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

BP 193 .1 A2N319 1841
Nathr al-La'ali'
Rişte-'i cevahir

Digitized by the Internet Archive
in 2009 with funding from
Ontario Council of University Libraries

http://www.archive.org/details/riteicevhir00nath

1495

18/810

BP
191
.1
A2N319
1841

LIBRARY
DEC 4 1972
UNIVERSITY OF TORONTO

(رشتهٔ جواهر)

بسم الله الرحمن الرحیم

هر جوهر فروش بازار بلاغت وبیان خلال عرض رأس المال کوهر تابدار ومرواريد چماندە عقود لآلیٔ حمد وثنای حضرت رب رحمانله زیور افزای دکانچهٔ شروع مقصود ومرام اولمسه صفقهٔ دا دوستدن ربح وسودی ناتمام اولمق مسلم اهالیٔ کرامدر (نظم)

☆ فاتحهٔ فکرت وختم سخن ☆
☆ نام خدایست برو ختم کن ☆
☆ پرده کشای فلك پرده دار ☆
☆ پرده کیٔ پرده شناسان کار ☆
☆ مهره کش رشتهٔ باریك عقل ☆
☆ روشنیٔ دیدهٔ تاریك عقل ☆

وهر

وهرغواص بحار زخار عرفان احابين غوطهٔ ابانه وافاده ده
دهان انبان کلامنی سر بستهٔ بریشم نار صلاة وسلام
نبی ختمیت اتسام ودرود آل واصحاب عظام ابلرسه
تعب انفاس فروخورده دن زیاده نا ئل نفع تام اولمدیغی
محزوم کارکهان بنامدر (نظم)

☆ مه که نگین وآن زبرجدشدست ☆
☆ خاتم او مهر محمد شدست ☆
☆ بحر زمین کان شد واو گوهرش ☆
☆ پرد صدف ازپی تاج سرش ☆
☆ چشمهٔ خورشید که محتاج اوست ☆
☆ نیم هلال از شب معراج اوست ☆

امابعد بو عبد فقیر دلکسیر احقر درویشان روشن ضمیر (بیت

* پایمال رهگذار هر ادیب *
* خاکپای مولوی یوسف نسب *

بوکونه عرض احوال ایلرکه زمانلردرکه آستان قدسی
آشیان حضرت مولانا من کل الوجوه اولانا قدسنا الله
بقدسانیته العلیاده کربستهٔ اخوان جان برمیان اولمغله
هرزمان اهم اشتغالم آثار اولیایه صرف انظار واقصای
آمالم ریاض واردات اسلاف کباردن اجتنای ازهار
اسرار اولمش ایدی ودائما طفل رضیع جانم شیرشکرمیز
کلمات اکابر ایله اغتدا ومدی الدهر بوظلمتکدهٔ عالم

کون وفساده نجوم نکات مؤلفات اولیای کاملین ایله
صراط مستقیمه اهتداده اولوب بومشغله مابه الافتخارم
وشرف روزکارم ایدی بنابرین رغبت شکن بلغای
عجم وعرب رونق فزای مجالس انس وادب سباح
قلزم حکم غواص بحر اسرار (ن والقلم) باب مدینهٔ علوم
وعرفان استاد دبستان کشف وایقان جهبذ الجهابذه
استاذ الاساتذه محرم رسول الکونین ابن عم نبی الثقلین
والد الحسنین الاحسنین خلعت طراز من کنت مولاه
فعلی مولاه مظهر اعزاز ما انتجیته ولکن الله انتجاه
خورشید سپهر امامت جمشید سریر کرامت (شعر)

* لافتی الا علی درسینهٔ خود نقش کرد *
* ورنه از بهر چه می بینم فتا در آفتاب *
* درقیامت چون رساند شربت کوثر بخلق *
* جام گردد درکنار حوض کوثر آفتاب *

کرم الله وجهه و رضی الله عنه حضرتلرینک
نثر اللآلی نامیله مشهور اولان اثرلری که درج فراید
مواعظ ونصایح ومهر پرتو پاش جهان اعمال صوالحدر
حروف هجا اوزره هر حرفده زیب صحایف واقع اولان
لطایف کلماتی گویا که بیست وهشت طبلهٔ سوق منای
معارفدر هر بار انیسم ودمبدم ضمیمهٔ ورد سلیسم اولمغین
برمضمون (بیت)

فقره فقره از کلام شیر مردان کوش کن
زانکه بر بوجهل جهل آن ذوالفقار حیدرست

برای تعمیم فائده زبان عربی ایله آشنا اولمیان یارانه خاواسن تفهیم ایچون مع قلة البضاعه وعدم الاستطاعه حسب المقدور شرح و بیانی تصمیم اولندقده بعد الاستخاره کستاخانه اول کاره تجاسر اولندی آنك کبی درر لجهٔ بلاغتك میانه سنه کلام بی انسجامم آمیخته اولمق همان فرائد شاهواری رشته تارپنبه یه تنظیمه مشابه اولدیغی ملاحظه سیله بو رساله (رشتهٔ جواهر ۱۱۲۰) نامیله مسمی قلندی فیض روحانیت صاحب کلام بلند مقامدن ناشی تاریخ سال شروعه اسم مرقومك عددی موافق بولندی (بیت)

نیست جز بوی نبی سوی خدا رهبر ترا
ازعلی جو بوکه بوی بوعلی مستقذ راست

فی الحقیقه بو جمعیتدن مراد دل پریشان جناب سیادت نشان قرة عیون الفقراء السالکین ملجاء الصلحاء المتورعین الحسیب النسیب والنجیب الادیب نخبهٔ اولاد جلال الملة والدین جالس سجادهٔ سلطان العارفین الشیخ محمد صدر الدین چلبی افندی انبته الله نباتا حسنا وعمره بعمر الطویل معززا ومکرما و بلغه الی اقصی مدارج المعالی وانا له مراتب جده العالی حضرتلرینك نیم لحاظهٔ

عنایتلری وامرا انظار کیمیا خاصیتلریدر (بیت)

✡ بلغ السیادة فی ابتداء شبابه ✡

✡ ان الشباب مظنة للسودد ✡

وسائر نظاره انداز التفات اولان اخوان معایب پوشاندن دخی بو فقیری بردعای خیر ایله شادان بیورملری نیاز اولنور (مصرع) در حضرت کریم تمناچه حاجتست ✡

و علی الله التکلان ✡ فی حرف الالف ✡

(ایمان المرء یعرف بایمانه)

ایمان اقرار باللسان وتصدیق بالجناندن عبارتدر شق اول محسوساتدن وشق ثانی معقولاتدن اولمغله وجودنه آثاری ایله استدلال وکمالنه مقتضیاتیله حکم اولنور معنای لطیفی کشینک کمال ایمانی یمینلرندن بیلنور پس ایمدی مؤمن کامل عظمت خالقی ادراک ایتمکله یمین باللهدن زیاده حذر ایدوب هتک حرمت اسم اللهدن غایت احتراز ایدر وبونک خلافی سخیف العقل وضعیف الایمان اولان کمسنه محضا کلمات مزخرفه سنی ترویج وزعم فاسدنجه رغبات ناسی تهییج ایچون اثنای مکالمه ده اقوال واهیه سنی تأیید و بلکه اکاذیبی تسدید ایدوب ایمان مغلظه ایله مجلسی نادئ نفاق پیشکانه مماثل ایدر اعاذنا الله بو کونه عادت قبیحه ضعف ایمانه علامت وعدم تصدیق بالجنانه امارتدر

اخوان

(اخوان هـذا الزمان جواسيس العيوب)

جواسيس جاسوسك جمعيدر (جس الاخبـار وتجسس تفحص عنها ومنه الجاسوس) معنـاى لطيفى بو زمانه ده صورت اخوانده كورينـلر (طوبى لمن شغـله عيبه عن عيوب النـاس) حديث شريفندن غافل اولمغـله بالجمله عيبجولردر هم جليسلرينك عيوبنى تفحص ايدرلر اكثر ناس بربرلريله برادرانه الفت ومحبانه انسيت ايدرلر اما حقيقت محبتدن بيخبر اولوب اصل موآخاتدن بهره ور اولمـدقلرى اجلدن هرعيب كه برادرنده كورر آنى خاطر نشان ايدوب مجلس ديكره ارمغان ايدر (شعر)

ابنـاء دهرك فالقهم مثـل العدى بسلاحكا

لا تغـرر بتبسم فالسـيف يقتـل ضاحكا

ايمدى عاقل دانايه لازم ولاذب ومتحتم وواجبدركه (بيت

هركه ز بانش دكر ودل دكر * تيغ ببايد زدنش برجكر

ماصدقى اولان حرفكيران وعيب بينان مقوله سى ذواتك صحبتلرينه مبتلا اولدقده آكاه ومتبصر اولوب مهما امكن احوالنى ساتر اوله (بيت)

❊ اكل امرئ تحسبين امرا ❊ ونارتوقد بالليـل نارا ❊

دينلر تجارب كثيره دن صكره ديمشلر

(اخوك من واساك فى النشب لا من ساواك فى النسب)

مصادرده المواساة كسى را برچيزى همچوخويش داشتن

ومختارده نشب مال وعقار اولمق اوزره مسطوردر معنای
لطیفی ای مؤمن وموحد سنك برادرك فی الحقیقه اول
کیسه درکه سنی امور معاشده کندی ایله برابر طوتوب
معاونت ومظاهرت ایلیه وتحصیل کفاف ونفقهٔ عیال
خصوصنده یار و یاور اوله زانکه قرابت نسبیه ده سنکله
دعوای مساوات ایدوب رطوبت احوالکه حاسد وغنا
وثروتك كوردكجه معادات اظهار یلیه (بیت)
فتادهٔ چه غم ایتدی یوسف ولی آه
فلك بغله براد رمید رندر بیلمم
کلامنی انشا ایدن برادرندن ستم کشیده اولنلردندر (شعر)
☆ برادر که اومر ترا دوست نیست ☆
☆ چنان دانکه نا آشنا ترکیست ☆
☆ چو بیکانه باشد ترا دوستدار ☆
☆ تو اوراچوجان وخرد دوستدار ☆
والحاصل بو کارخانهٔ ابداع واختراعه ید قدرت خالقیه
اساس انداز ایجاد اوله لیدن بین الاخوان محاسده ومیانهٔ
قرایب وعشایرده منافسه ومعانده اکسك اولمامشدر (ع
محب صادقی یکدرکشبنك اقرباسندن ☆ نخواسنجه محضا
اخوت دینیه حسبیله محب صادق ویارغار صدیق مرافق
اولان وجود شریفلرك قدرینی بیلوب رعایت خاطرنده
مجد وساعی وحسب المقدور حقوق ظاهره و باطنه سنه

مراعی اولمق الزم وواجبدر اکرچه کیم (بیت)

☆ صاد الصدیق وکاف الکیمیاء معا ☆

☆ لاتوجدان فدع عن نفسك الطمعا ☆

مضمونجـه بوکونه صدیق حمیك وجودی مانـنـد کیمیا وعنقا عدیمدر

(اخوك من واسـاك فی الشـدة)

کلام سابقدن بونك معناسی ظـاهر و باهر اولور حقیقتده یار وفادارا کا دیرلرکه زمان شـدت وعسرتده غمکسار اولوب یاران صفادن اولیـه (حکایت ایدرلرکه فرمان فرمای قلمرو عقول وفنون حضرت ذوالنون قدس سره جنابلری بر وقتده سرمستیٔ صهبای حقیقت غلبه سندن ناشی چنـد روز کنجیـدهٔ حواصل ناس اولماز اوضاع مسـتانه اظهار ایتمکله کیفیت حالات عشاق الهیـدن بیخبر اولان بی بصیرتلر اول استاد دبستان عشقك رفتار لاابالیانه سـنی حاشا جنونه حمل ایدوب مانند شـیرژیان زنجـیره چکوب بیمارخانه یه قودیلر احبابندن برقاچ کسـنه کلسـتان خاطر شادیلرین نسیم تسلیت ایله کشاده ایتمك قصدیله زیارتلرینه واردقده سؤال بیوردیلرکه سز کیملرسز ونه مصلحت ایچون کلدیکز انلردخی جواب ویروب بزلر کرامتلی سلطانم حضرتلرینك محبان صداقت پرورلری وغمکساران معاونت کسترلرندنوز دیدکلرنده همـاندم

بونلره سنك اندازلق ايدوب اطرافنده بولنان احجار
واشجاری باشلرينه ياغدردی انلردخی بو وضع مجنونانه‌يی
كوروب عزيز مشاراليه حضرتلرينك يانندن مانند
شيطان كريزان اولدقلرنده بيوردیلركه ای كروه دروغ
پيشكان وی شرذمهٔ ريا انديشكان مقدما سنك محبان
صداقت نهادك وصديقان مودت معتادكز ديديكز
چونكه بوكلامكز صادقدر نيچون فعلكز قولكزه غير
مطابقدر دوست دوستك سمتندن روكردان اولماز
ويار صادق قريندن جفا كورمكله فی الحال تغير بولماز
ديو لوم وتعيير ايلدی (بيت)

❋ واذا صفالك من زمانك واحد ❋
❋ فهو المراد فان ذاك الواحد ❋

(ادب المرء خير من ذهبه)

ادب نفسنی قول ناپسنديده دن وافعال ناسنجيده دن
صيانت ايدوب كشی كنديىنك وناسك حرمتنی حفظ ايلمكه
ديرلر معنای لطيفی كشينك ادبی التوندن خيرلودر
فی الحقيقه ادب اولدركه جميع احوالده دبستان (علمنی
ربی فاحسن تأديبی) آدابيله مؤدب اولان سلطان اريكه
نشين نبوت چاره‌رسان ضعفای امت عليه اكمل التحيات
وازكی الصلوات حضرتلرينه متابعت ايليه (شعر)
❋ ادب آموز ازان اديب كه او ❋

☆ ادب از حضرت خدا آموخت ☼
☼ برکسی خوان سبق که در همه حال ☆
☆ سبق از لوح کبریا آموخت ☼

آدمه ادب فضه وذهبدن خیرلو اولدیغی بینه یه محتاج دکلدر زیرا حلیهٔ آداب ایله زینت یاب اولان ذات فضیلتمآب محبوب القلوب وهرقنده اولورسه مطلوب ومرغوب اولمسی محسوس ومشاهددر حضرت مولانا قدسنا الله بقدسانیته العلیا بیوررلر که (مثنوی)

از خدا جوییم توفیق ادب ☼
بی ادب محروم گشت از لطف رب ☼
☼ از ادب پر نور گشته نه فلك
☼ وز ادب معصوم پاك آمد ملك

اعزهٔ اکابر بیورمشلرکه مؤمن موحده سیما مشایخ وملوك وعلما وصلحایه پیرایهٔ بهترین وسرمایهٔ خوشترین ادبدر ریاض اخبار سالفه دن بو کلغنچهٔ حکایت غریبه چیده دست یراعه درکه وقتامن الاوقات سلطان مصر و پادشاه روم میانه لرنده تحابب وتواد وقوعندن ناشی هر بری شاخ سرسبز نخل نجیب یعنی شهزادهٔ لبیبنه آخرك در ناسفتهٔ عصمت دخترینك اخترخورشید طلعتنی تنظیم سلك نکاح ایدوب هر بار جانبیندن رسل ورسائل دائم ومتواصل ایدی بناء علی هذا بو ایکی مملکتده اولان مزارع ومشاجرك

ورعايات وعساكرك عمارت ورفه حاللری قیاسدن افزون وتحدید وتخمیندن بیرون اولوب اول ایکی شهریارك هربری انحلال مشاكل امور کلیه وجزئیه ده یکدیکرایله استشاره وشموع تدابیرین بربرینك پرتو مهر رأی انورندن اناره پیشهٔ همیشه لری ایدی برکون ملك قلمرو قاهرهٔ قیصر روم جنابنه ارسال پیغام ونامه ایلدی بومضمونده که هرکسك فرزند دلپسندی زبدهٔ حیاتی وعمدهٔ زندکانیسیدر کندی متواریٔ پردهٔ فنا اولدقده نامی پسرینك حیاتی ایله باقی قالور (بیت)

❊ زندست کسی که دردیارش   ماند خلفی بیادکارش ❊

پس ایمدی فرزندك انتظام حال وفراغ بالنی ایجاب ایده جك مال ومنال وسهولت معاشنه مؤدی اوله جق ارزاق واموال تدارکی لازمدر حالا بن پسرجان برابرم ایچون شومقدار ضیاع وستور وعبید واما احضار ومهیا ایلدم ایا جناب شریفلری شهزادهٔ عالی منزلتلری ایچون تلید وطارف عروض ونقوددن نه مقوله اشیا اعداد وافراز بیورمشلردر قیصرك بوکلام خوایا انجام محاط علم عالم آراسی اولدقده نسیم تعجب پیرامنکرد کلستان خاطری اولوب غنچهٔ لبی کشایش نمای نیم تبسم اولەرق بیوردیکه اصناف مال بریاربی وفادار وبرمحبوب ناپایدارهزارآشنادر عاقل کامل اکا استظهار

ایتمز وامتعهٔ فانیهٔ دنیویه یه اعتماد ایله صوب عقبایه کتمز
بن فرزند ارجندیمك زیور آدابله مزین واشکوفهٔ مکارم
اخلاقله ریاض احوالی رشك کلشن اولدوغندن مراد
ایدوب کنجور خزائن سجایای سنجیده ومالك دفاین افعال
پسندیده اولمسنه صرف همت ایدوب بذل نقدینهٔ مجهود
ومکنت ایلدم مال معروض زوالده وآداب تغیردن
سالمدر هرحالده چونکه بو فریدهٔ تابدار خبر سعادت
اثر سلطان مصرك زیب سامعه سی اولدی (الادب
خیر من الذهب) دیوب تسلیم ایلدی (شعر)

ادب بهتر از کنج قارون بود ❊
فزونتر ز ملك فریدون بود ❊
❊ بزرکان نکردند پروای مال
❊ که اموال را هست رودر زوال
عنان سوی علم و عمل تافتند ❊
که نام نکو از ادب یافتند ❊

(اظهار الغنی من الشکر)

معنای لطیفی کشی غنا اظهار ایلمك نوع شکردندر عبد مؤمن
من کل الوجوه حضرت خالقه جل وعلا متوکل اولدوغنه
علامت کبری وظاهر و باطنده رزاقیت باریه یه اعتماد
ایدوب کرم حقه متوسل اولمسنه امارت عظمی اولدرکه
مالك اولدوغی مکنت مالیه دن مستحقینی بهره مند

ایلیوب بلکه هر حالده جهت فقر واحتیاجنی استتار
وآثار غنا وثروتی اظهارایله کریمانه جنبش ایلیه تا که
دفترخانهٔ ملکوتده نام نامیسی زمرهٔ عباد شاکریندن
مقید اولوب طرف اشرف ملك الملوك جهان آفریندن
طغرای رحمتله موقع برات آزادی احسان اولنمغله
مستسعد اوله حضرت امام شعرانی مشارق الانوار
المحمدیه نام کتابنده ارائت ایلدیکی شعشعهٔ ید بیضای
قلم انجم رقملرندندرکه مشایخ عباد خواصدن ابراهیم
خواص قدس سره حضرتلری بر سرتراشه خلال
حلقده طرف خالقدن هرنه فتح اولورسه اجرت تراش
اولمق اوزره نیت ایدوب تراش اولدی هنوزدخی انجامه
رسیده اولمدین عزیز مشارالیه حضرتلرینه خزانهٔ غیبدن
هزاردینار فتح اولوب انلردخی بریره اهدا ومقابلهٔ دست
مزدینه احصا بیوردیلر شخص سرتراش عزیزك پاینه
روی سا اولوب دیدیکه ای شیخ کامل وی عارف آگاه
دل بوفقیر جناب شریفکزی رضاء لله تراش ایتدم حالا
اکسیر رضا طالبیم حاشا که رضاء لله مقابله سنده درهم
ودینار قبول ایلیم وبنم التونه احتیاجم یوقدر قیاس
بیورلسونکه ریا ایدوب قبولدن نکول ایلیم زیرا بن
کفاف روزمرهمی صنعتمله اکتساب وادخار واقتنادن
غایت اجتناب ایلرم دیوب عذرخواه اولدی (بیت)

☼ بر در میکده رندان قلندر باشد ☼
☼ که ستانند ودهند افسر شاهنشاهی ☼

زهی همت مردانه که سرتراشی کبی صنعت قلیله ایله تحصیل معاشه قانع اولوب بی زحمت وتعب بلا امنیه وطلب کندویه اعطا اولنان هزار دیناره طالع اولمیه (بیت)

حقیر مبین کدا با عشق را کین قوم ✡
✡ شهان بی کمر و خسروان بی کلهند

حضرت جناب کبریا جلت ذاته عن التحدید والانتهاء قرآن کریمنده بو اوصاف جلیله ایله متصف اولان وجودشریفلر حقنده بیورر (للفقراء الذین احصروا فی سبیل الله لایستطیعون ضربا فی الارض یحسبهم الجاهل اغنیاء من التعفف تعرفهم بسیماهم لا یسئلون الناس الحافا وما تنفقوا من خیر فان الله به علیم) ینه کتاب مرقومده شیخ مرحوم شعرانی علیه الرحمة حضرتلری بیورمشلر که حضرت داود صلوات الله علی نبینا وعلیه زمان سعادت نشانلرنده ملوکدن بریسی کشتزار عالم مثالده یعنی رؤیای اعاجیب اشتمالده هر دانه سی بیض نعام مقداری پرتوده کندم مشاهده ایدوب اطراف نواحیٔ ربع مسکونه قاصد چالاکلر وانحای مساکن آفاقه جاسوس دراکلر ارسال والبتده وجود خارجیسی بولنسون دیو پرلیغ بلیغ جهان مطاعلر ایصال ایلدی زیرا خاصهٔ ذاتی

ولازمهٔ متخیلهٔ باثباتی بویله ایدیکه عالم شهادتده حقیقتی
اولمیان شیٔ رؤیاده چشم دل آکاهنه چهره‌نما اولمازدی
سرحد ارذل عمر محافظلرندن برپیر بیست وصد رسیده
درکاه معلاسنه عرضحال ایدوب دیدیکه ای شهریار
سکندر اقتدار وی تاجدار معدلت نثار خرمنکدهٔ
خوابده مشهودیکز اولان کندم انجو به نمون فلان شهر
خرابك فلان محلنده مدفوندر فی الحقیقه خبرویردیکی
موضعه آدملر کوندروب تعیین ایتدیکی موقعی برایکی
قامت انسانی مقداری حفر ایتدکلرنده خسروانی
برخم هردانه سی بیضهٔ مرغ آتشخوار قدر کندم ایله
مالامال بولنوب حضور سلطانی یه کتوروب عرض
ایلدکلرنده حضرت داود علیه السلام جنابلرندن
بونك سر وحکمتنی استخبار ایلدی وانلره دخی وساطت
ناموس اکبر ایله حضرت ذی الجلال جل عن الشبیه
والمثال طرف اشرفندن بوکونه وحی آسمانی نازل
اولدیکه بوندن اقدم زمان سابقده برفقیر الحال کسنه
برشخصدن برقطعه زمین استیجار ایدوب آنی حراثت
ایدرکن برقدرهٔ کبیره لبریز خالص العیار ابریز بولوب
صاحب ارضه کتوروب بوسنك حق صریحك ومال
صحیحکدر دیوب تسلیم ایلدی اول دخی قبولدن اعراض
ایتدککده مکر حارث مرقوم هنوز دخی کلفت اولاد

وعیالدن

وعيالدن ساده برمرد آزاده ايمش اول مبلغله ينه كندى
قرايب وعشايرندن بريسنك دختر فرخنده اخترينى
نكاح وبالجمله لوازمنى كوروب مرامنى الحاح ايتدكدن
صكره بقيه قلان مال ايله صنعت زراعت وحراثته
اشتغال ايلدى بوكندم انك زراعتيله حاصل اولمشدر
ديو حل اشكال ايلدى

(احسن الى المسئ تسده)

معناى لطيفى اى مؤمن آكاه دل اسائته مقابل احسان ايله
ومسئ اولان كيمسه يى لطف وكرم قيلفله خوشحال وشادمان
ايله كه حقيقتده سن سيد وخداوندى ومالك ارجمندى
اولورسن (بيت).

❊ يقنلر خاطر ناشادمى يارب شاد اولسون ❊
❊ بنمچون نامراد اولسون دينلر برمراد اولسون ❊

مضمونى دستور العمل ايدوب هرمحل ونا محله معامله
هموار ايتمك كار اولياى كبار وشيمهٔ مردان تقوا شعاردر
(تخلقوا باخلاق الله) امرينه امتثال ايدن سرمايه داران
مجاهده وغواصان قلزم مشاهده هرظهورى حقدن
وهركارى فياض مطلقدن بيلوب (بيت)

هب ظهورات پس پرده ده استادكدر ❊
❊ اختيارى صنورسن حركاتن صورك
مألنى دائما معاينه وشهود ايدرلر (بيت)

در حريرتم كه با نسق حكمت ازل *

* مشتى فضول را طمع اختيار چيست

اصناف لطف وكرم واقسام جورستمى بالجمله حقك تجلى جمال وجلالنك آثارى ملاحظه ايدوب فقط مخلوقك بوظهورا ته محل وآلت اولديغى جهتله حقوقنه رعايت ومحافظه ايدرلر جناب شيخ اكبره كبريت احمر قدس سره العزيز حضرتلرى بيورمشلركه (وعن بعض العارفين من توجه اليه مكروه من الخلق ونظر اليه بعين القلب اندفع غضبه فانه ان كان غضبه على الخلق فهو شرك ينافى التوحيد وان كان غضبه على الخالق عز وجل فهو جرأة على الله تعالى ينافى العبودية والعياذ بالله من الحالين) معناسى بعض عارفيندن نقل اولنوركه بركيمسه يه خلقدن بر مكروه توجه ايلدكده چشم قلبله نظر ايلسه غضبى مندفع اولور زيرا اكر غضبى اول مكروهك مظهرى اولان مخلوقه ايسه مرتبهٔ عرفانده شرك اولوب توحيدى منافى اولور واكر غضبى خالقه اولورسه عز وجل بو معامله الله تعالى اوزرينه حرامدر عبوديتى منافى اولور بو ايكى حالدن دخى اللهه صغنمق كركدر (والكاظمين الغيظ والعافين عن الناس والله يحب المحسنين) نظم كريمنده دخى بو معنايه اشارت واردر ايمدى عقلا دخى مجازاة بالاحسان كهنكاره زياده مؤثر

اولدیغی مقرردر زیرا بر کیمسه اسائت ایتدیکی کیمسه‌دن البته فعلا یا قولا مجازاته مترقب اولور نفسک برمکروهه ترقب وانتظاری وقتنده فی الجمله انقباضی وجدانله هرکسک معلومیدر پس ایمدی اصابت مکروه توقع ایتدیکی ذاتدن اول مقابله ده لطف واحسان کوردکده وانقباض معهود مندفع اولوب عداوت محبته تبدیل واندیشهٔ مسائت فکر اخوته تحویل اولور لامحال محب محبوبنی اعظام ایتمک لاکلامدر

(اداء الدین من الدین)

معنای لطیفی دینک اداسی کمال دیانتدن وحقوقی ایفا وفور معرفتدندر هرکیمکه روز حسابه ایمان کتوره یقینا بیلور که عرصه‌گاه محشرده وزمان ظهور خیر وشرده هرکسک حق قضا اولنه جقدر وهرمدیونک دینی اعمال حسنه سندن داینه ادا اولنه جقدر بناء علیه کمال تدین ایله متصف اولان کیمسه بوعالمده تدارکده (الدین شین الدین) مفهومندن خوف ایدوب ذمتنی دیوندن تخلیصه سعی وکوشش وروز رستاخیزده دیوان قاضی الحاجاته حقوقدن سالم وبری اولدیغی حالده وارمغه اقدام وورزش ایدر اوائل ظهوراسلامده حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم مدیونا وفات ایدنلرک نمازینی قلمقدن ممنوع ایدیلر

(اخفاء الشدائد من المروّة)

معنای لطیفی شدتلری صاقلمق مروتدندر مروت دیو
بذل مالابد وزیاده احسانی دائم وایصال نفع غیری
ذمت همتنه مهم ولازم ایتمکه دیرلر فی الحقیقه مؤمن
وموحد وعارف متعبد مبتلا اولدیغی شداید وعسرتی
وامراض واوجاع ومحنتی اظهار واعلان ایتدکده یار
وصدیقی اولنلر مغموم ومحزون ودشمنلری دلشاد وممنون
اولورلر اخفا صورتنده دوستلرین غموم وهمومدن صیانت
واعداسنی شنیعت شماتتدن حمایت ایتمش اولور بومعامله
عین مروت اولمسی هویدا وظاهر در صورت کتم
واخفاده کندیسی دخی شماتتدن فارغ الخاطر اولور
فخر کائنات علیه افضل الصلوات حضرتلری (نعوذ
بالله من شماتة الاعداء) بیوروب شماتت اعدادن
تحرزك لزومنی تفهیم و بومضمونده نیجه اخبار ضمننده
محاسن اخفای شدایدی امت مرحومه‌یه تعلیم بیوردیلر
خصوصا فرقهٔ اهل سلوك وكروه پرشكوه صعلوك
بای وجه کان مبتلا اولدقلری بلیاتی هدیة الله ملاحظه
ایدوب افراد آفریده‌یه ابانه وافاده‌دن زیاده محافظه
ایتملری الزم واوجبدر زیرا عادت حسنهٔ باری تعالی بویله
جاریه اولمشدر که برعاشق صادق راه معرفت حضرت
خالقده هرنه مرتبه بلیات جسمانیه‌یه ملاقی اولورسه

صفوت

صفوت دل آگاهی اولقدر مزداد اولوب مراتب
معنویه دن برپایهٔ رفیعه یه مترقی اولور (بیت)

لله در النائبات لانها

صدء اللئام وصیقل الاحرار

طالبان اکسیر معرفت الهی مس وجودین آتش کورهٔ
بلاده کاهی کدازان ایدوب جسدینی روح ایتمزسه
ابریز فیض وفتوحه واصل اولماز (البلاء للولاء کاللهب
للذهب) اریکه نشینان کشور ارشاد اولان مشایخ
کزین و چهره کشایان صورغیبیه بولنان کاملین مکملین
مسترشدان فرمان برانه وحق جویان صداقت نشانه
ریاضت ومجاهده ایله تنبیه اکید ومخالفت نفس آیه ایله
توصیه ده تشدید بیورملری بومعنایه شاهد حال و برهان
سداد اشتمالدر (بیت)

بلاکش تا جمال دوست بینی

که مرد بی بلا مرد لقا نیست

حکایت بودردمند بیچاره اثنای سیاحتمده محمیهٔ مصر
قاهره ده زمرهٔ مجاذیبدن برکیمسه کوردمکه صورتا شکلی
دیوانه اما فی نفس الامر عاقل وفرزانه ایدی قرق بش
سنه اولمشکه اول دیار جلیل الاعتبارده کوچه کرد
وخاموش اولوب بو مدنده فرد واحد اول ذات شریفدن
برکلمه اصغا وکوش ایتمك واقع اولمامش صنعت ملامنده

ونيجه تيز دست وچابك وچالاك اولديغى اصلى عربيدر
يوخسه العجمى النسبيدر بر ذاتك معلومى اولمديغندن
ادراك اولنور البسه دن برجبهٔ پشمينهٔ سيه وكيوب
پاوسر برهنه دائما برتهى چوب تنباكو اكسك دكل مانند
مرغ وحشى طبيعت نه كيمسه ايله انسبت نه برمكانده
آرام واستراحت ايلمردى لكن بو فقيرك لله الحمد اول
قيئام كرامه حسن اعتقادم اولمغله صورت كمال ودادم
عكس اندازتابناكى اولوب (بيت)

☆ چشمك دله ايدرشو قدر آشنا نكاه ☆

☆ كويا كه بربرله ازل صحبت ايلمش ☆

ونيجه هرنه وقت كه مصادف اولوردم بنى آماج خدنك
نظاره ايدوب سمت ديكره صرف ديدهٔ كرامت نشاره
جواز كوسترمزدى بو كيمسه دخى البته اول ذات شريفه
دوچار اولدقجه دكاكين ناسدن برنده قرار ايدوب بحسب
القدره پيرامن كرد خاطر آكاهى اولوب نزل مختصر
نان و پيز وقهوه ودخان ايله كاهى عرض عبوديت ايتمك
معتادم وصفاى سينه وفوأدم ايدى بناء على هذا ينه
بركون برمحلده اشارت وايمائله تكليف جلسهٔ خفيفه
ايدوب عادت مألوفه مزاوزره تناول جبن ورغيفه
رخصت نما اولديلر لازمهٔ اكل وشرب انجامه رسيده
اولدقده وضعى ايله اظهار وجع والم ايليوب برآه سرد

كشيده

کشیده قیلدی ویوزیمه باقوب زبان حال ایله صورت
اشتکا کوستردی فقیر دخی سلطانم جوهر وجود کزده
نه کونه عرض حادث اولدی مبادا که برعارضه ومرض
سببیله خاطر آزرده اولمیه سز دیدیکمده طوطی مثال
زبان رومیانه ایله کفتاره آغاز و بو وجهله کشف راز
ایدوب حالا زانولرم معذوره بودرده ابتلا من زمان بعید
ودوردر دیو احوالنی آشکار واسرارینی اظهار ایلدی
بعض احبابه بو خصوصی نقل و بیان فی الجمله اهالینك
معلوملری اولدیکه بوذات شریف عربی الاصل دکل
اروامدن ایمش وصمت وسکوتی ابکمیتدن اولمیوب محضا
مخالفت نفس بد فرجامدن ایمش (بیت)

درین ره نیست خود بینی نجسته
تنی لاغر دلی باید شکسته

(افضل الزهد اخفاؤه)

زهد لغتده ترك ایتمکه دیرلر قومك اصطلاحنده بالجمله
اشیادن رغبتی اسقاطه دیرلر دنیا وما فیهادن روکردان
وماسوی اللهدن معرض وکریزان اولان کیمسهیه زاهد
اطلاق اولنور معنای لطیفی زهدك افضلی آنی کزلمکدر
قال النبی علیه الصلاة والسلام (لوکانت الدنیا تزن
عندالله جناح بعوضة ماسقی منها کافرا شربة ماء)
بو طائفهٔ جلیله خداوند جهان آفرین جل جلاله

قتنده بر پشه مقداری اعتباری اولمین متاع فنا شعاری بالکلیه ترك ایلیوب رضاء اللهه طالب وجمعیت خاطره راغب اولورلر لکن پهلوان میدان عرفان اول عارف دقیقه داندرکه (بیت)

* درونی آشنا اول طشره دن بیکانه صانسونلر *

* عجب زیبا روشدر عاقل اول دیوانه صانسونلر *

فحواسنجه بو حالی خلقدن اخفایه کمال مرتبه مجد وساعی وآفت شهرتدن خلاص ایچون کتم واستاره غایت مراعی اوله حضرت مولوی قدس سره العزیز (مثنوی

☼) چیست دنیا ازخدا غافل بدن (☼

☼) نی قماش ونقره وفرزند وزن (☼

بیورلر ظاهرده بونلرك وجودی وار ایسه ده کوکلده علاقه سی اولمدقجه معدوم کبیدر بلکه بو صورتده ریادن خوفناك اولمیوب بی غم وبیم سلوکی اولان طریقده جابك وچالاك اولور وقال علیه السلام (ان الله یحب العبد الغنی التقی الخفی) خفادن مراد ریادن اجتنابدر ایسه‌دی مطلب اعلی کوکل محبت اللهه مربوط اولمق ایمش یوخسه صورت ترکله خلقه مغبوط اولمق دکل ایمش اصحاب ملامیه بو اخفایه رعایتده بذل مجهود ایدرلر (استراحة النفس فی الیأس) یأس نا امید اولمقدر معنای لطیفی نفسك استراحتی نا امید وبی نیاز اولمقده در

امور

امور دنیویه ده زیرا امور اخرویه خصوصنده لطف الهیدن وکرم نامتناهیدن ناامید اولمق کفردر دیمشلر قرآن کریمده (لاتقنطوا من رحمة الله) بیوروب عباد مؤمنین وکروه موحدین بو مقوله ناس اخرویدن نهی اولمشدر (مصرع) نامراد اولکه برمراد اوله سن ☼ وزنجه عارف آکاهلر وکامل صاحب انتباهلر مرادات دنیویه خصوصنده یأس اختیار ایدوب مستریح اولمشلر وامورلرین بالکلیه اراده علیه یه تفویض ایدوب بی قید نیك وقبیح اولمشلر (الیأس احدی الراحتین) صورت خواهشده تعب کثیر اولوب برامر عسیر اولدیغنه برهان عقلی اقامت ایدوب دیمشلرکه حصولنه خواهشکر اولدیغك وجود پذیر اولمسنه ارادت رب ذی الجلال قدیر تعلق ایتدیکی تقدیرجه ظهور یاب اولوب آنکله کامیاب اولورسن اما عقبینده برخصوصی دخی کندوبه مطلب ایدوب آنك دخی حصولی ایچون اقدام واهتمامه شروع ایدرسن اول دخی صورت اولدیکی تقدیر حقه موافق اولوب حاصل اولورسه برمراد جدیدی دخی متفکر وآمل اولمغه باشلرسن فهلم جرا متسلسل اولور اکر حصولی تقدیر ربانی یه مطابق اولمیوب تخلف ایلرسه فوأتی ایچون سکا تحسر وتأسف امر مقرردر بو مقدمه معلومك اولدیسه مراد دنیویه دن یأس

وقنوط موجب راحت اولدیغی مفهوم اولور وحدیث قدسیده وارد اولمشکه قال الله تعالی (عبدی یرید وانا ارید ولایکون الا ما ارید) (شعر)

اکر محول حال جهانیان نه قضاست
چرا مجاریٔ احوال برخلاف رضاست
هزار نقش برارد زمانه نبود
یکی چنانچه در آیینهٔ تصور ماست

جناب شیخ صدرالدین قنوی قدس سره العزیز تفسیر فاتحه ده بیورر که سفر وحضرده همصحبت اولدیغم اعزهٔ کرامدن اکمل برمرد عالیمقام وسامی محل ایله دوچار اولوب رتبهٔ عالیه سن شهود ایلدم مراتب کمالدن اوج علایه صعود ایدوب ظهورات کونیه دن برشئ واقع اولمازکه اول وجود شریفك خلاف مرادی ومنافر فوأدی اوله بو وجود مکرمدن اجل واتم برمرد مفخم کورمدم ایمدی کندی اراده سن ارادهٔ حقده افنا ایلین وجود محترملرك حال وشانلرین اصفا ایلیوب اثرلرینه اقتفا ایتمك کرکدر نته کیم حضرت سهروردی عوارف المعارفده بیوررلر (بیت)

ان لم تکونوا مثلهم فتشبهوا
ان التشبه للکرام فلاح

(ادب عیالك ینفعهم)

عیال

عیال عینك كسریله عیالك جمعیدر جیاء جیئك جمعی
اولدیغی كبی (وعیال الرجل من یعوله ای یفتقره)
معناسی لطیفی عیالكی تأدیب ایله كه انلره تأدیب فائده
ایدر بو كلامده واقع اولان عیالدن مقصود ازواج
وخدام ومولوددر علم تدبیر منزل وتربیهٔ اولاد وعیال
حكمت عملیه اقسامندن برقسم فوائدمأ لدر البته هر
آدمكه عیالنی برمقتضای شرع وحكمت تأدیب وتربیت
ایلیه انلره دنیوی واخروی فوائد كثیره عائد وراجع
اولمق مقرردر سیما اولادك اخلاق حسنه ایله اتصافندن
سودمند اولنلر هم كندولره وهم پدرلرینه دعای خیر
ایدرلر اكر تعلیم علوم نافعه ایلیوب زیور اعمال صالحه
ایله ذاتنی محلی وسمت ریاضت ومجاهده یه سابق اولوب
آیینه دل بی غلن روشن ومجلی ایلرسه نعم المطلوب
اول فرزند سعادتمنددن اقتباس انوار علمیه وعملیه ایلین
ارجمندلر دخی دعوات صالحه ایله ایكیسی معا یاد وتذكار
ایتملری بی شك ومرادر زهی پدر نیكبخت كه بویله بر پیر
عالی كهره صرف همت ایلیه قال النبی علیه السلام
(اذا مات ابن آدم انقطع عمله الا من ثلث صدقة
جاریة او علم ینتفع به او ولد صالح یدعوله) تأدیب
وتربیهٔ اولاده وقتنده اهتمام وزماننده قیام ایتمك لازمدر كه
تربیه سودمند اوله شرح عضدیه ده مسطوردر كه

انسانك مراتب اسنانی درت مرتبه‌در سنك فصول اربعه‌سی منزله‌سنده مرتبهٔ اولی سن طفولیتدرکه فصل بهار مشابه سنده بو مشبه ومشبه بهك هر برنده حکم وسلطنت اخلاطدن خلط دمکدر مرتبهٔ ثانیه سن شبابدر فصل صیف منزله‌سنده بو ایکیسنده حکم صفرانکدر مرتبهٔ ثالثه سن کهولتدر اوقات خریفه مشابه بونلرده حکم سودانکدر مرتبهٔ رابعه سن شیخوختدر وقت شتایه مماثل بونلرده حکم بلغمکدر پس ایمدی طرفی تشبیهك هر برنده وقت علاج اخلاطدن حکم بر خلط لطیف منقادك اولدیغی وقتده در خلط لطیفدن مراد دم وصفرادر وقتلری بهار وصیفدر انلره مشابه اولان سن طفولیت وسن شبابدر اما شول دملرده که حکم وغلبهٔ خلط کثیف وعاصیلك اوله ایام خریف ودم شتا کبی انلرده علاج ومداواتك فائده‌سی اولمیوب اولدیغی صورتده دخی نادر اولدیغی کبی کذلك مشبهلری اولان وقتلرده دخی تعلیم وتربیه مفید اولماز بونك ایچوندرکه عقلا تربیهٔ اولاده سن طفولیت وشبابده اقدام واهتمام ایدرلر (انتهی کلامه) تفصیل حقوق وشآمت عقوقه متعلق بو محلده چوق کلام اقتضا ایدر لکن بو مختصرده اکا رخصت املا اطنابه بادی اولمغله بو مقداردن ازدیادی ترك اولندی ✡ فی حرف الباء

برالوالدین

(بر الوالدين سلف)

اب وامه والدين اطلاقى تغليب قبيلندندر عمرين وقرين كبى معناى لطيفى والدينه لطف وكرم ايلمك اعمال صالحه نك جمله سندن مقدمدر روى الشيخان مرفوعا عن عبدالله ابن مسعود رضى الله عنه قال يارسول الله (اى العمل احب الى الله تعالى قال الصلوة على وقتها قال ثم اى قال بر الوالدين قال ثم اى قال الجهاد فى سبيل الله) صدق رسول الله بر الوالدين واكرام ابوين حقنده اخبار صحيحه وآثار صريحه چوقدر خصوصا نظم كريمده وفرقان حكيمده انلره عقوقدن (فلا تقل لهما اف ولا تنهرهما) آيت شريفه سيله بو امت مرحومه نهى اولنمشلردر خصوصا مادر مهربان و والدهٔ شفقت نشانه كمال بر واحسانه (الجنة تحت اقدام الامهات) حديث صحيحى جمله يه شامل برهان قطعى كاملدر والدينى حياتده اولميانلردخى كاه كاه صدقات ودعواتله ضيافت ايتمك بلكه اعقاب مكتوبه ده روحلرين خير ايله ياد ايتمك لازمهٔ ذمت اولاددر

(بركة العمر فى حسن العمل)

البركة النماء والزيادة) معناى لطيفى عمرك بركتى حسن عملده در قال رسول الله صلى الله عليه وسلم (يقول ربكم يا ابن آدم تفرغ لعبادتى املاء قلبك غنا واملاء

يدك رزقا و يا ابن آدم لا تباعدمني املاء قلبك فقرا واملاء يدك شغلا) رواه الحاكم مرفوعا سعادت دنيا وآخرت عبادتی حضرت خالقه مربوط وفوز ونجات نشأتين بندكئ موجد كوننه منوط اولديغى دلائل عقليه ونقليه ايله ثابت وكشتزار اعمال حسنه ده سبزهٔ رحمت رحمانيه نابتدر (بيت)

) سرمايهٔ سعادت دنيا عبادتست (

) سرمايهٔ كرامت عقبا عبادتست (

علت غائيهٔ خلقت ثقلين عبوديت حضرت خداى متعال جلت ذاته عن النقايص والشين اولمسى (وما خلقت الجن والانس الا ليعبدون) كريمه سيله متحقق وامتثال امر الهيدن اعراض ايدن سركشان هردو جهانده رستكار اولمديغنه عقل ونقل متفقدر ولكن (بيت)

) عبادت باخلاص نيت نكوست (

) وكرنه چه آيد زبى مغز پوست (

وزنجه عبوديت بى اخلاص قشر بى لب مثالى مردود وفروزينهٔ آتشكاه مقوله سندن معدود در جناب حضرت مولانا قدسنا الله باسراره العليا بيوررلركه (مثنوى

) از براى چارهٔ اين خوفها (

) آمد اندر هر نمازى اهدنا (

) كين نمازم رامياميز اى خدا (

(با نماز ضالين واهل ريا)

ايمدى هر مؤمن وموحده هنكام عبادت ربده غايت الزم واوجبدركه نقود اعمالى بوتهٔ خلوصده كداخته ايليوب بيغش ريا وسمعه صيرفيان ملاء اعلايه خالص العيار تسليم ايليه (بيت)

نيت خالصه برسكهٔ حقانيدر

دكه برسينه يه اورمزمضراب ازل

اكر نفسى خلوصدن بهره مند ونيت خالصه ايله سودمند دكلسه براستاد كامل وبرعارف آكاه دلك دامان تربيه سنه آويزان وامرينى قبول وخدمتنه دخول ايدوب خاك راهنده غلطان اوله تاكه تحصيل خلوص نيت وتكميل صفاى طويت ايليه زيرا مجرد بدرقهٔ عقل ايله راه هدايه سالك وصفاى منزل مقصوده مالك اولمق محالدر بومدعايه بعثت انبيا عليهم السلام شاهد وبعض خصوصده حضرت فخر المرسلين صلى الله عليه وسلم جنابلرينه تعليم جبريل امين بومعنايى مؤيددر

(بكرة السبت والخميس بركة)

ميانهٔ ايامده بو ايكى روز فيروز يوم جمعه يه مجاورت سببيله سائردن ممتاز اولمغله شانلرنده (بارك الله السبت والخميس) حديث شريفى وارد اولمشدر بكره ضم با وسكون كافله (اول اليوم) معناسنه در معناى لطيفى

سبت وخمیسك اوللرنده زیاده ونما واردر لفظ بكره نك
سببته اضافتی بمعنی فی در حدیث شریفله ثابتدر که
حضرت رزاق ذوالجلال جل جلاله ناسك ارزاقنی
طلوع فجر ایله طلوع شمسك ماییننده تقسیم ایدر
حدیث شریفك جملهٔ ایامه شمولی طلوع فجر وخورشیدك
مجموع روزانده دخولی مقرردر سبت وخمیسك مجاورت
جمعه حسبیله ایام سائره اوزرینه مزیتنی بیاندر مطلقا
اسحارده متیقظ واول اوقات مبارکه‌یی غفلتله کچورمیوب
محافظه اولنملغك فوایدی ان شاء الله تعالی قریبا
افاده اولنور

(بشر نفسك بالظفر بعد الصبر)

صبر طرف هوایه میل ایتمیوب اسباب هوایی مدافعت
ایتمکه قادر اولمقدر صبر ایکی نوعدر بریسی صبر
عن المعاصی والاثامدر یعنی نفس اماره وشیاطین مکارهٔ
معاصی وآثام طرفنه دعوت ایتدکده قوت مصابرت
وتقوی ایله دفع ایلیوب راه راستدن چقمیه نوع ثانی
مصائب وبلایه صبردر یعنی نفسه مکروهی اولان
نسنه که بلا ومحنت وفراق ومصیبتدر متوجه اولدقده
جزع قبیح ایتمیوب تحمل ایده میانهٔ عوام ناسده صبر
بو معنایه استعمال اولنور وایکی نوعی دخی مقبول وممدوح
بل واجب ومفروضدر معنای لطیفی نفسکه تبشیر ایله

ظفر

ظفر ایله صبردن صکره یعنی بر مرادك طریق حصولنده
صبره دسترس اولورسن اول مرادك حصولنـه ظفریاب
اولمغـه مبشرسن عالم دنیاده عون الهی صابر ایله بیله
اولدیغنـه (ان الله مع الصابرین) برهان قویدر وعالم
آخرتده اجور جزیله یه نیـلانی (انمـا یوفی الصابرون
اجرهم بغیرحساب) بشارتیله دافع شك صوری ومعنویدر
اخبارده کلمشدرکه جنـاب حضرت حی ودود حضرت
داود علیـه السلام جنابنه ارسـال بیورمش بومضمون
شریف نمونده که یاداود سـعی وکوشـش ایله تاکیم بنم
اخـلاقمی پیرایهٔ روزکار وحلیـهٔ ذات سعادت شعار
ایده‌سن بنم جـملهٔ صفات حسـنه‌مدن بریسی اولدرکه
بن صبورم (بیت)

صبر بهتر مرد را از هرچـه هست
تا بیـابد بر مراد خویش دست

هرکیمکه سپر صبری کشیدهٔ روی عزیمت ایدوب تیر بران
حوادثدن روکردان اولمیـه قتی زمان بسپرده خـدانك
امیـدینی هـدف ظفرده دوختهٔ میانهٔ نشـانه ایدر زیرا
(الصـبر مفتاح الفرج) دست کنجوران طلبـه طرف
خداوند شهادت وغیبدن تسلیم اولنمشدرکه باب کنجینهٔ
مرادات بونکله کشاده اولور (شعر)

کلید در کنج مقصود صبر است

❊ در بسته انکس که بکشود صبراست ❊

❊ چو خار ای کوه وچو دیبای کردون ❊

❊ لباسی که هرکز نفرسود صبراست ❊

حکایت زمان سابقده بر جوان ملك خوی بر دختر عالی کهری کرفته ٔ کمند تزوج ایدوب زن وشوی اوللرینه متعاقب اول مرد صداقتکاره داعیه ٔ تحصیل علوم باعث ترك مرز و بوم اولوب عزم غربته راغب اولدی دیار بعیده ده هژده سال جد بلیغ وسعی بیدریغ ایله ملکهٔ قیل وقاله مالك و بعد التکمیل ینه درون وطن اصلی یه سالك اولدی خلال منازل راهده برکون برکامل آکاهك سعادتخانه سنه نزول ایلیوب اول ذات ملك صفات لوازم مهمانی یه مراعاتدن صکره تجسس فروع واصوله آغاز ایدوب وکیفیت اياب وذهابندن استکشاف راز ایتدکده اکتساب علوم کلیه وجزئیه آرزوسیله اغتراب ایدوب بحمدالله تعالی فنون متداوله یی جمع وتحصیل ایلدم الحالة هذه صوب وطن اصلی یه وصول امیدیله عازم سبیل اولدم دیدی اول میزبان صاحب عرفان بو جوابی کوش ایدوب محضا ایقاظ وارشاد ایتمك قصدیله آیا جهانده استاذه کزدن بریسی تعلیم علوم غریبه اثناسنده سزه اسم اعظمی تفهیم ایلدیمی دیوب جوابنده خبر بومقوله خبری استادلرمدن ایشتمدم دیدی

اول مرد هشیار دیدیکه اکر اوچ سنه بنم دخی خدمتمده مجد وساعی اولوب قیام مصالحمده اولورسڭ سکا اسم اعظم رب کریمی مدت معهوده انقضاسنده تعلیم ایده یم اول دخی بسرچشم دیوب اول ساعت دست کرامت پیوستنی تقبیل ایلدی علی السحر ایکی رأس کاو کوه پیکرڭ زمامنی یدینه تسلیم وتفویض ایدوب خدمت حراثته تعیین وتحریض ایلدی اول کون خرمنکدهٔ افلاککده دانهٔ انجم غربال هاله ایله پیموده وپیمانهٔ سیمین ماه دست دهقانی زال کردونده نموده اولنجیه‌دڭ ادای خدمت لازمه ده صرف مقدور ایدوب ایرتسی کون ینه عادت قدیمهٔ مقرره سی اوزره کار اکاریته مأمور اولوب حاصلی اوچ کون برمنوال سابق عزیز مشارالیهڭ فرماننه مطیع وموافق اولوب روز چارمده ینه مقدمات کاره شروع وتك وتنها چفت سورمك ایچون ارض معینه‌یه رجوعه قیام ایتدکده (ع

☆ در خانه اکر کسست یك حرف بسست ☆

وزنجه اول مرد کامل اول مهمان صاف دله کوشهٔ چشم لطفله ایمایی یکفی ایدوب دیدیکه سنی سه روز استخدامدن مرادیمز امتحان وامره امتثالکی اختیار ایدی تمام مرد صادق طویت وبرذات صداقت شعار ووفادار اولدیغڭ معلوم فقیر اولدی ایمدی سکا اویله مضبوط

خزانهٔ حافظه اولسونکه اسم اعظم خداوند قدیر
مقتدار یعز اولان مشایخ کرام واعزهٔ ذوی الاحترام
حضراتندن بالمشافهه اخذ وتلقی ایتدیکمز اوزره
اسم پاك صبوردر وبو سر واجب الاکتامك صدقنه
اشارت خاتمهٔ اسماء حسنی اولدیغی بین الظهوردر
دیو ختم مقال ایدوب اول مرد رهروی اجلال ایله
تشییع ودعای (عون الله معك) ایله تودیع ایلدی رهنمایی
بدرقهٔ توفیقله قطع منازل وطی مراحل ایدرك بر روز
میمنت توأمده مسقط رأسی اولان بلده یه وضع قدم
ایدوب عیارانه تغییر صورت وتبدیل اثواب ایله کندی
خانه سنه کلوب مسافرانه دق باب ایتدی درون خانه دن
کیمدر نعره سی کلدکده زبان نیازی کشاد ایدوب بر مرد
غریبم مهمان اولمغه کلدم لله تعالی بنی راندهٔ دور باش
رد ایدوب الم زده وکئیب ایلمکز دیدی نه کوردیکه
برجوان مهپاره (شعر)

خط شبرنك برویش ندمیدست هنوز
بوی سنبل بمشامش نوزیدست هنوز
نشنیدست اذانی ز بلال خط سبز
بانك اسلام بکوشش نرسیدست هنوز

طشره چیقوب اهلا وسهلا مرحبا دیه رك تمام اکرام
وتوقیر وفوق ما ینبغی تعظیم وتخطیر ایله یورك خانه

برزم

بزم دكل سزكدر ديوب بالجمله لوازم مهماندارى يه رعايت
وطعام وشرابده زياد على ماهو العاده تكلف ايله ضيافت
ايلدى چونكه سياح فلك نورد خورشيد عالمتاب
مسافرخانهٔ مغربده زيرخرقهٔ ظلمتده درخواب اولدى
جوان ميزبان شب خير باد ايدوب خلوتسراى حرم
جانبنه خرامان اولدى حريف معهود بو وضعى كوروب
رفيق وسوسه يه همجليس وندماى افكار فاسده يه
انيس اولوب عقل قاصر نجه بويله تحقيق ايلديكه
بو نقش باز كوندن فهم اولنان معنا بودركه مدت مديده
بنم غيبوبتم صاحبة البيت اولان مكاره يه مستقل اولمغله
شاهد زور ايله بنم موتمى اثبات ايدوب بو جوان نازنينه
علاقهٔ نكاحله قرينه اولمشدر صورت اخرى محتمل دكل
و بونلرك ايكيسى دخى طعمهٔ شمشير اتمامك لايق ومحل
دكلدر ديو متقلد تيغ آتشتاب نيم شب صوب حرمه
راه پنهاندن شتاب ايلدى سر بالينلرينه واروب كورديكه
ايكى جامه خواب بر برينه ملاصق برنده عورت و برنده
اول پسر نازپرور ماندشارق نورپاش اولوب شكرخوابده
مقدمات اعتقادى بونلرك بر برينه مقارنتندن دخى زياده
مؤكد واشتعال نائرهٔ غضبى مشتد اولمغله تيغنى غلافندن
مانند افعى عريان ايدوب آيا قنقيسنى اول دارالانتباه
عدمه پويان ايتسم ديورد اثناسنده نام پاك صبور

اول ساعت خاطرینه خطور واستغفرالله کویان خارجیه‌ده اولان میتنه مرور ایلدی شب دوم وشب سیوم بواسلوب اوزره ارادهٔ هلاك ایلیوب اسم صبوری تذکیر ایلدکجه سوء قصدندن تنفر ایتدی خلاصهٔ سخن نصاب ایام مسافرت دردنجی کون غایت بولوب صاحب خانه چلبی بونك اغترابنك سببی نه اولدیغندن وابتدای نهضت وانتهای منازل وحرکتندن فتح کلام وسؤال مرام ایلدکده تحصیل علوم ایتدیکنی وتکمیل واتمامندن صکره وطن اصلی جانبنه روبراه اولدیغنی افاده ایلرکن اول جوان کلچهره برآه سرد چکوب نرکس جهان بینلرین فیاضهٔ کلستانه رخسار ایدوب بنم دخی پدر والاکهرم طلبهٔ علوم زمره سندن پروجود شریف ایمش والدهٔ مکرمه یی تزوج ایتدیکی سال فرخنده ه قالده سودای تحصیل ایله توجه غربت ایلمش هنوز هژده سالدرکه نه حیات ومماتندن خبر ونه بردیارده ملاقی اولمش برکیمسه‌دن اثر وار حتی پدر مهربان کتدیکی سالده بنده کز قدم نهادهٔ ساحهٔ وجود اولمشم الان اسنانندن اون یدنجی پایه یه رسیده اولدیغم زبان مادر مشفقه ده معدود در دینجه اول مرد حسرت پرور مثال شیرنر برکره یرندن صچرایوب های نور دیدهٔ کریه معتادم باکورهٔ شجرهٔ فوأدم محصول عمر شتابانم روح روانم اوغلم جانم دیوب

درآغوش

دراغوش ایلـدی بوهنکامهٔ کرما کرمله نهانخـانهٔ حرم
طرفنه کتدیلر الله اوج مشتاق کریهٔ شادیده اتفاق ایدوب
برمجلس آتشین اولمشدرکه ع نه کورلمش نه ایشیدلمشدر
بوحکایتك فحواسـندن صبرك فوائدی نه پایه ده اولدیغی
معلوم سامعـین دور بین اولمق مقـرردر ای نوردیده
صـبرحقنده آیات قرآنیـه ده واحادیث نبویه ده قتی
چوق منافع ومحاسن بیان اولنمشدر بومختصرده بومرتبه
ایله اکتفا اولندی

(بطن المـرء عـدوه)

معنـای لطیفی کشینك شکمی دشمنیدر (اعـدا عدوك
نفسك التی بین جنبیك) حـدیث شریفك مآل شرف
لزومیدر مشارب حیوانیه بی پیشنهاد ایدوب خوش علف
اولنلر تمیـیز حلال وحرام ایتمیوب رزمکاه جهاد اکبرده
تلف اولمق مقرردر الجوع طعام الله یحیی ابدان الصدیقین
فحواسنجه خوان نفس انسانیتدن بهره‌منـد اولمق همت
عالیـه اصحابنه مختص واصحـاب شکم بهایمله اشتراکدن
خلاص اولمیوب مرتبهٔ اباحتده طبله خوارلغه مرخصدر
حضرت مولوی قدس سره العزیزك بو ابیات سـعادت
اساسـندن صاحب بصیرت اولان وجودلر مآل شـناس
اولورلر (مثنوی)

تن چو با بر کـست ازان

شاخ جان در برك ريزست وخزان
برك تن بى بركئ خـانست زود
اين ببـايد كاستن آنرا فزود
اقرضوا الله قرض ده زين برك تن
تا برويد درعوض در دل چمـن
قرض ده كم كن ازين لقمـه تنت
تا نمـايد وجـه لا عـين رأت
تن زسر كين خويش چون خالى كند
پر زمشك و درا جـلالى كنـد
عـداوت شكم بوندن اوزكه اولماز كه پرخوارلق سالكى
قسوت قلبه مبتلا ايدوب شاهدان عالم غيب ايله آشنالقدن
منـع ايدر وچشم وكوش دلى كر وكور ايتدرمك ايچون
حق كوروب ايشتمكدن دور ايدر
(باكـر تسعد)
معناى لطيفى اول نهارده متيقظ وآكـاه اولكه سعيد
اوله سن وخورشـيد سپهر نبوت چاره سـاز درماندكان
امت صلى الله عليه وسلم حضرتلرى بيورمشلركه (اللهم
بارك لامتى فى بكورها) رواه ابو داود الترمذى اول شهريار
اقليم جهاد اكبر بر محـله سريه وعسكر كوندرسه لر اول
نهارده ارسـال بيوررلر ايدى جنـاب امام على كرم الله
وجهـه وابن مسعود رضى الله عنـه بو حديث شريفى

دخی روایت بیوررلر قال النبی صلی الله علیه وسلم (باکروا طلب الرزق فان الغدو برکة ونجاح) عالم ربانی حضرت شیخ شعرانی رحمة الله علیه شیخ علی خواص حضرتلرندن نقل بیورررلر که حضرت حق جل جلاله ارزاق محسوسه یی صلاة صبح عقیبنده وارزاق معنویه یی صلاة عصردن صکره بخش وتقسیم ایدر انکیچوندر که بو ایکی وقت مبارکده بزخوابدن نهی اولندق زیرا بو وقتلرده خواب عدم فاقه یه وکرم قسام ارزاقه قلت اعتنایی مشعردر وینه ناقل کلام شیخ عالیمقام حضرتلری بیوررلر که اعقاب صلاة صبحده خواب بو مضرات معنویه دن غیری علت اخری دخی ایجاب ایدر که وجع جنبدر بمدت وقت معهودده خوابی معتاد ایتمش ایدم اول اثناده مرض مرقومه مبتلا اولوب سببنی دخی بیلمکده عاجز اولدم شیخم امین الدین حضرتلرینه احوالمی افاده ایتدیکمده اولیه که بعد صلاة الصبح خوابه اعتیاد ایده سن دیوب انس بن مالك حضرتلرندن بو حدیث شریفی روایت بیوردی قال علیه السلام (من واظب علی النوم بعد صلاة الصبح ابتلاه الله بالوجع) شیخ حضرتلرینه وجع ندردیو سؤال ایتدم وجع جنبدر دیو بیوردیلر صلاة صبحدن صکره طلوع آفتابه دك خوابی ترك ایلدم بحمدالله تعالی مرض

معهوددن خلاص اولدم لمنشئه

دولت فیض خدابی دل آکاه بولور
غافل اولمه که بوانسلر آنی ناکاه بولور
کلشن جانه اولان بلبل دستانسرا
نفخهٔ بوی کل وصلی سحرکاه بولور

(بشاشة الوجه عطیة ثانیة)

معنای لطیفی زمان عطا ومکرمتده بشاشت وروی دل اراتی عطیهٔ ثانیه در (بیت)

شرم کرم اکر نکذازد کریم را
کرد خجالت از رخ سائل که میبرد

کرمکاران صاحب عرفان فقرایه بذل نوال ونثار اموال ایتدکلری وقتده اظهار بشر وعواطف ایدوب بر کونه معامله بالمجامله ایدرلر که کویا که کندیلر فقیر ومحتاج وفقرای باب الله اغنیای ذوی الابتهاجدر صدقهٔ نهانینك مقبولیتی که اخبار صحیحه ایله مثبتدر معاملهٔ مذکوره نك عند الشارع اوضاع مستحسنه دن اولدیغنه مجتدر اصحاب البابه خفی دکلدر که هرکسك جود وسخایه ورزشی کنجینهٔ مواهب الهیه نك بیدریغ متوالی اولدیغی ادراك وشهودی مقداریدر شول وجود مسعودلر که (الاغنیاء وكلاء الرحمن) مضمونی تصدیق ایدوب وکالت پادشاه کونین ایله مباهی ومفاخرلردر عیال الله

اولان فقرایه خدمتده چابك وچالاك وشنیعت بخل وامساكدن متنفرلردر جناب علی ابو الحسنین رضی الله عنهم حضرتلری پیشكاه باب سعادتمآبلرینه توجه ایلین سائلری تمام عزت واكرام ایله استقبال یدوب اهلا وسهلا ومرحبا ای بنم بارو بنكاه اجور جزیله‌می ساحهٔ دركاه كبریا پناهمه بی‌مزد واجرت نقل ایلین یارغارصاف البالم دیو هزار توقیر واجلالن یله دستار احتیاجنی پرزیور غنچهٔ احسان ایدردی

(بع الدنیا بالاخرة تربح)

معنای لطیفی دنیایی آخرته صاتكه ربح كثیر ابدرسن عروض ونقود نشائهٔ دنیویه نك سرعت فناسن فهم ایلین كروه انبوه اصحاب زكا وفطنت امتعهٔ متنوعهٔ فانیه یه توجیه نظارهٔ عتبار ایتمزلر باقیات صالحات كه صوالح اعمال ومحاسن افعالدر عندالله باقی وجاوید اولوب عملی نشائهٔ اخرویه‌ده قریرالعین وسعیداوله‌جغنه تصدیق وایمان بلكه تحقیق وعیان ایتمكله طریق شك وامترایه كیتمزلر بو معاملهٔ جمیله ایله سوداكر بازار اطاعت وانقیاد اولنلره دنیایی آخرته بیع ایتمش سود بیحساب ایله تجارت رابحه یه مستحق صلحا وعباد اطلاق اولنور وروی انه قال علیه السلام (بان جبریل اتانی وقال ان الله تعالی قال وعزتی وجلالی انه لیس من الكبائر

كبيرة هي اعظم عندي من حب الدنيا) (مثنوی)

هر كه آخر بين ترا و مسعود تر

هر كه آخر بين ترا و مطرود تر

ای آنرا كزين ملك بجست

كه اجل اين ملك را و يرانكرست

حقارت دنیای دنیه بی چشم بصیرت ایله ادراك ایدن نقادان تیز فهمان زمره سندن بر مرد پاك بیورر (جان در حمایت یکدمست ودنیا وجودی میانهٔ دو عدم دین بدنیا فروشان چه خرند یوسف فروشند تاچه خرند) (بیت)

یقول دشمن پیمان دوست بشکستی

به بین كه از كه بریدی و با كه پیوستی

فقهای عظام علیهم رحمة الملك العلام بیورمشلركه بر كیسه عالم اعقل بنی آدمه وقف اولسون دیسه شرندهٔ زهاده صرف اولنور كه زاهد تارك دنيا وراغب درجات عقبایه دیرلر بعض مشایخ کرام بیورمشلر که معانیٔ آیات قرآنیه تتبع اولنسه كه اوتوز جزءدر تخمینا انجق بر جزئی معاش دنیویه یه متعلق تقریبا یکرمی طقوز جزئنده كاه صراحة كاه اشارة بیان وترغیب امور اخرویه متحققدر حضرت امام شافعی رحمه الله بیورمشلركه علایق دنیویه قامدن برکرنه مطرود زخارف

امتعهٔ

استمعهٔ فانیـهٔ پیش نکاه اعتبارمدن بر پایه ده مردود درکه اکر بالجملـه نعم دنیا وما فیها بی بر رغیفه مزاد ایتسـه لر اشـتزادن ر وکردان اولوب قید ابتلای محبتله پابسـته ومستهان اولمام خلاصهٔ سخن دنیا واهالیسـنك هوانته (وما هـذه الحیوة الدنیا الا لهو ولعب وان الدار الاخرة لهی الحیوان لوکانوا یعلمون) برهان قاطع کفایت ایدر ومستسقیان مرض حرص وآزك خـذلاننه (لوکانت الدنیا تزن عنـدالله قدر جناح بعوضة ماسقی منه کافرا شربة ماء) حـدیثی دلیـل وحجت اقامت ایدر

(بلاء الانسان من اللسان)

لساندن مراد کلامدر مجازمرسلدر ذکر محل ارادهٔ حال قبیلندندر قال علیه السلام (البلاء مؤکل بالمنطق) معنای لطیفی کشینك بلاسی لساندندر فی الحقیقه اکثر یا بنی نوع انسان افتادهٔ وحـل بلا اولمق عصای عاقبت بینی یه اتکا ایمیوب بی اندیشه کویا اولمسندن ناشیدر (بیت

اول اندیشهٔ وآنکهی کفتـار

پاز بست آمدست و پس دیوار

عاقل دانا سخنده ایداع اولنان تأثیراتی مشاهده ایدوب نامحـل کفتاره لب کشا اولمقدن احـتراز ایدر (بیت)

کبك اکـر خندهٔ بیجا نکند

من ضامن که کرفتار بشهباز نکردد

هر كز خصوصا اول سخن كه دل غيره ناخن زن اوله
زيرا مجروح شمشير خون آشام ايچون اميد بهبودى
منقطع اولمازلكن زخمدار نيز كارئ سخن مرهم سليم نى
اعذار ايله تسليتدن منتفع اولمجوب البته اثر باقى قالور (مثنوى

نكتهٔ كان جست نا كه از زبان
همچو تيرى دان كه جست او از كمان
وانكردد از ره آن تير اى پسر
بند بايد كرد سيلى را ز سر
چون كذشت از سر جهانى را كرفت
كر جهان ويران كند نبود شكفت
اى زبان هم كنج بى پايان تو يى
اى زبان هم رنج بى درمان تو يى

حكايت سر بازان معركهٔ جهاد اكبردن مشايخ سالفهٔ نامور زمره سندن حضرت حسين منصور عليه رحمة الرب الغفور حائز قصب السبق كمال اولان صف نشينان دركاه لايزال عدادندن بر وجود مكرم ايكن اوائل سلوكنده خرقه پوشان صعلوكدن همقدسلرى برجماعه له بركون خلال صحبتده عارج اعلا معارج نبوت واصل اقصى منازل قربت مفخر كائنات عليه ازكى الصلوات حضرتلرينك معاملهٔ معراجيه سندن مكالمه اثناسنده (الكلام يجر الكلام) فحوا سنجه سلسلهٔ صحبت اول مبلغه بالغ

اولديكه

اولدیکه سلطان کشور ازل و ابد اول شب حضرت
احمددن هر رجا که معرض انهایه رسیده اولوردی همان
اول آن قرین شرف قبول ایدوب سجل اجابته کشیده
قیلوردی دینلدی حضرت منصوره کمال انبساط ال
ویروب دیدیکه اکر اول نازنین بزمکاه قرب القرب طبقات
جحیمك بالکلیه عدیم وفرق کفار خاکسارك داخل
دارنعیم اولملرینی مراد ایدوب جمیع افراد ثقلین رحمت
رب کریم ایله قریرالعین اولسه لر خزینهٔ جود ربانیدن
نه نقصان اولوردی اکر بوفقیر زمان سعادتلرینده کلمش
اولیدم جناب مکارم نصابلرندن بو خصوصی پرسان
اولوردم دیدی (بیت)

ازان پیچیده ام همچو صدف درطرف خاموشی
که ننواند نهاد انکشت کس بر حرف خاموشی

اول کیجه مردم چشمی حجله نشین خواب وسیاح متخیله سی
تماشای دیار عالم مثال اچون تهی ساززین ورکاب اولدقده
سلطان قلم واقالیم بلاغ مربع نشین پیشکاه قصر
مازاغ صلی الله علیه وسلم حضرتلری اریکه آرای
ظهور اولوب خطاب عتاب آمیز وجواب توبیخ انکیزی
متضمن بیوردیلرکه ای حسین منصور نیچون سرکوی
ادبدن دور ومهجور اولوب هرزه کردی بادیهٔ خلیع
العذاری وبرون تازی دائرهٔ حکمت ناشناسی وخامکاری به

اجـترا ایتدك معاشر انبیـا ومرسلین خـلاف مشیت
دادار جهان جهان آفرین اولان مستحیلی طلب ونیاز
ایتمزلر وگنجینهٔ اسرار قدرمژیدلرینـه تسلیم اولنور
اما کشف راز طریقنه گتمزلر (مثنوی)

هرکـه را اسرار کار آموختند
مهر کردند و دهـانش دوختـند

ایمدی فرمان پادشاه کائنات سنك قضا وقدره اعتراضك
ایچون بو یله جاری اولدیکیٔ نهایت سنین عمرکده وجودك
زیور سردار وجان سپاران نبردگاه عشق ومحبت گروهند
سردار اوله سـن (بیت)

جانان دیله ین جـهانه باقـمز
یوق یوق نه جهانکه جانه باقمز

انجامکار سرمستیٔ سـلافهٔ صهبای عشق الهیدن ناشی
عقبات طریق معنادن برعقبـهٔ معضله برزخیتی ایله حال
تباهی معلوم صغار وکبار وکاروی سپد اشتهاردر (رباعی

در کوی تو رسم سرفرازی اینست
عشـاق ترا کمینـد بازی اینست
باکی نبود اگـر سرم رفت زتن
باشـد که ترا بنـده نوازی اینست

خلاصهٔ سخن عاقل کامل اکثار کلامه مائل اولمیوب
اغلب احوالی سکونله گذار ایتمـك گرکـدر زیرا (من کثر

كلامه كثر ملامه) مضموننك ثبوتی ظاهر وآشكاردر
ومحل كفتارده خاموش اولمق دخی جادهٔ حقدن كريوه كير
خلاف اولمقدر (الساكت عن الحق شيطان اخرس)
فحواسنك تحقيقی مانند مهر نصف نهاردر (بيت)
دوچيز طيرهٔ عقلست دم فرو بستن
بوقت كفتن و كفتن بوقت خاموشی
(بكاء المرء من خشية الله قرة عين)
خشيت خوفه ديرلر قرة عين سروردن كنايه در شرح
حريريده بوكونه تصحيح ايلمشلركه ان دمعة الحزن حارة
ودمعة السرور باردة ولهذا (قيل للمدعو له اقر الله
عينك مأخوذة من القر وهو البرد وقيل للمدعو عليه
اسخن الله عينك مأخوذة من السخنه وهی الحرارة)
معنای لطيفی كشينك خوف اللهدن بكاسی قرة عيندر
يعنی سروردر باعتبار مايؤل اليه جامع الصغيرده سيوطی
مرحوم انس بن مالك رضی الله عنه روايتی ايله بوحديث
شريفی روايت بيوررلر (من ذكر الله ففاضت عيناه
من خشية الله حتی يصبب الارض من دموعه لم يعذبه الله
يوم القيمه) وحديث آخرده بيوررلركه (لايدخل النار
من بكی من خشية الله مالم يلج اللبن فی الضرع) نقل
اولنوركه روز جزاده چنكه فرقهٔ عصاة مسلمينك
اوزرلرينه اصل جحيمدن مانند جبال عاليات برقطعه

آتش سرزده اولوب هجوم ایتدکده شفیع عاصیان امت آب افشان بیهوشان معصیت صلی الله علیه وسلم حضرتلری دفع و رفعنه سعی وکوشش ایدوب نشانهٔ سیلاب مدافعه اولمق ممکن اولمقده لب جنبان استمداد اولوب یا جبرائیل یتش که آتش نائرهٔ طاقت سوز سقر امت دردمندمی سوزان وخاکستر ایتمك ایچون زبانه کش اولدی دیو ندا ایتدکده فی الحال حضرت روح الامین ید مؤید سلطان دینه بر قدح سیمین لبریز آب ناب و یروب یارسول الله بو آبی علو پرتاب دوزخه افشانده ایله دیو اشارت ایلیه وقتا که مثال کوه پرشکوه اولان نار پرشرار اوزرینه اول آبی صاچدقده فی الحال اطفا ایلیه جناب ناموس اکبردن سؤال ایدوب یاجبرائیل بو آب نه کونه آبدر که ادنا شراره سنی هفت دریا ایله دفع ممکن اولمین آتش غضب فروز کانون جحیمی تسکین ایلدی دیدکده یارسول الله بو آب دکلدر الا سنك امتکدن بعضیلر پیغولهٔ خلواتده خوف الهی ایله کریه ایتدکلری وقتده دیدهٔ غمدیده لرندن ریزان اولان قطرات اشك چشمدر که فرمان حضرت رب رحمان ایله جمع وچیده ایدوب حفظ ایتمش ایدم اشته هنکام اظهاری رسیده اولدی دیو جواب ویره حضرت عمر بن الخطاب رضی الله عنه جنابلرینك فرط سیلان دموعدن رخسار پرانورلرنده

ایکی خط پیدا اولوب کاه کاه آه جانکاه ایدوب نولیدی
مادر مهربانم بنی طوغرمیدی دیو خشیة اللهدن فریاد
وواویلا ایدردی یوما من الایام اسواق مدینهٔ منوره ده
براسب صبا رفتاره سوار اولوب کیدرکن برمحلده برکیمسه
تلاوت قرآن کریم ایدردی (ان عذاب ربك لواقع)
آیتی کوش مبارکننه ایرشدکده بیهوش اولوب سربام
خانهٔ زیندن افتادهٔ سطح زمین اولدی بیخود ولایعقل
خدمهٔ پاکدل سعادتخانه‌لرینه کتوردیلر غنچهٔ مزاجلری
تمام برآی نسیم عافیت ایله کشاده و پرابتهاج اولمیوب
طشره چیقمدیلر وحضرت سفیان ثورینك قدس سره
العزیز موتنده قاروره سنی برطبیب حاذقه ارائت ایلدیلر
علایم قطعیهٔ طبیه ایله استدلال ایدوب دیدیکه بونك
صاحبنك جکری خوفدن منقطع اولمش بعد الیوم
امید بهبودی محالدر ایمدی هرکسك حضرت حقك
غضبندن خوف و بیمی مراتب الهیه‌ده عرفانی مقداریدر
انلرکه رقدهٔ غفلتله خفته اوله‌لر (اولئك كالانعام
بل هم اضل) ماصدقلریدر خوفدن بری وعاریلردر
(انما یخشی الله من عباده العلماء) عالم بالله اولان وجود
شریفلر زیاده خوفناکلردر (ان المخلصین علی خطر
عظیم) زیرا ظاهرده دخی ندمای پادشاه زلهٔ قلیله
ایچون معاتب اولورلر (من خاف نجا) نحواسنجه روز

رستاخیزده انجق اول طائفهٔ جلیله یی باکاردر (الا ان اولیاءالله لاخوف علیهم ولاهم یحزنون)

(برکة المال فی اداء الزکوة)

معنای لطیفی نما و برکت مال ادای زکوتده در مفهوم مخالفی حضرت مولوینك بو بیت شریفلرندن منفهم اولور (بیت)

ابر برنایدپی منع زکات   وززنا افتدو با اندرجهات

بو بیتك مضمونی حدیث شریفده دخی وارد اولمشدر (خذ من اموالهم صدقة تطهرهم) آیت کریمه سنده اولان امر امر وجوبدر بوتقدیرجه زکاتی اخراج اولنان مال اصناف اموالك غایت اطیب واحسنیدر ماله مال تسمیه اولندیغی قلوبك اکا میلی زیاده اولدیغیچوندر دیمشلر ادای زکاة ارکان قصر اسلامك بررکن رکینی ورزاقیت حضرت باری یه ایمانك دلیل مبینیدر مال شق روح روان و محبوب طبیعیٔ بنی نوع انساندر محضا امتثال فرمان ذی الجلال ایچون کشی محبوبندن مفارقت ایتمك تمام شرط دین ومردی ومحبت خالق وهابده ابراز کرمیت وحطام دنیویه علاقه سنده اظهار رسردیدر قال الله تعالی (والذین یکنزون الذهب والفضة ولاینفقونها فی سبیل الله فبشرهم بعذاب الیم) وعیدنده مفسروندن بعضیلر (کل مال

لاتؤدی

لا تؤدى زكوته فهو كنز وان كان علی وجه الارض)
ديو بيورمشلرمرتبهٔ فرضيتده صلاة وصوم وحج وشهادت
ايله زكاة مساويدر اقسام اربعهٔ شروط اسلامك
عمدا تاركی نيجه مستحق عذاب شديد ايسه تارك زكاة
دخی برمقتضای وعيد مؤاخذ اولمق ظاهر و بديد در
(نعم المال الصالح للرجل الصالح) حديث شريفنده
مال صالحدن مراد زكاتی ويريلان مال ورجل
صالحدن غرض مؤدئ زكاة اولان مردخوشحالدر
عشرهٔ مبشره دن عبد الرحمن بن عوف حضرتلری
رضی الله عنه ميانهٔ اصحاب سعادتمآبده ثروت وغنا ايله
مشاراليه بالبنان اولنلردندر بركون مدينهٔ منوره يه
صلوات الله علی افضل ساكنيها برقافلهٔ عظيمه كلديكه
جمله احمالی مأكل و ذخاير مقوله سی و بالجمله مشار اليه
حضرتلرينك مال حلالی وخدمهٔ كاربان مزبوره جميعا
عبيد واجيری اولوب اصلا غيرك شئ يسيری يوغيدی
بركروه انبوه اولمغله سراپا مجمعهٔ طيبه نك دروب واسواقی
صياح دواب وجمال ايله مالا مال اولدی حضرت عايشهٔ
صديقه رضی الله عنها وعن ابيها بو ندر ديو سؤال
بيوردقلرنده عبد الرحمن رضی الله عنه حضرتلرينك
قافله سی كلدی بوكثرت اول صاحب مكنتكدر ديديلر
حضرت صديقه بيورديلركه صدق رسول الله (لانه كان

يقول عليه السلام انى رأيت الجنة فرأيت فقراء المهاجرين
والمسلمين يدخلون الجنـة سعيا ولم ار من الاغنياء يدخلها
معهم الا عبد الرحمن بن عوف رأيتـه يدخلها معهم
جنودا على اربع) بو حديث شريفى حضرت عبد الرحمن
كوش ايتدكده بحر زخار سخاسى جوش وخروش ايدوب
ياعايشه بو قافله يى جمله بار و بنكاه واشترانى ايله فى سبيل الله
انفاق وجميع خدمه سى اولان ارقايى طلبا لمرضات الله
اعتاق ايتدم اوله كـه حضرت بارى بنى دخى لطف
واحسان ايدوب سائر داخلين كبى ساعيا داخل دارجنان
ايليـه ديدى ودخى بو كلام درربارك معنـاى باطنيسى
اراده اولنـدقده ممكندر كه مال ايله مراد جسم انسانيده
ايداع اولنـان قواده طلبـا لرضاء الله تصرف اولنـه
نته كيم بو خـبر صحت اثرده بيورلمشدر وفى الجامع الصغير
روى ابو موسى عن النبى عليه الصلاة والسلام (على كل
مسلم صدقة فان لم يجد فيعمل بيديه فينفع نفسه ويتصدق
فان لم يستطع فيعين ذا الحاجـة الملهوف فان لم يفعـل
فيأمر بالخـير فان لم يفعل فيمسك عن الشر فانه صدقة)
معناى حـديث هر مسلم اوزرينه صدقه واردر اكر مال
بولمازسه اليله عمل ايدوب هم كنـدى نفسى منتفع اوله
وهم تصدق ايليـه اكر عمـل ايتمكه قادر اولمازسـه
كندودن استعانت ايلين ارباب حاجات مظلومينـه

اعانت

اعانت ايليــه اكر بوكا دخى قادر اولمازسه شر اشلمكدن
امساك ايليــه تحقيقا انكچون بو حالت صدقه در

(برك لاتبطله بالمنة)

معنـاى لطيفى احسانكى اظهار منت ايله ابطال ايلمــه
منت احسانى محسن اليه اوزرينه تعداد ايتمكه ديرلر
حضرت بيضاوى بيض الله وجهــه بو آيت كريمــه نك
تفسيرنده بيورررلر قوله تعالى (يا ايها الذين آمنوا لا تبطلوا
صــدقاتكم بالمن والاذى) اى لا تحبطوا اجرهـا بكل
واحد منهما تمام آيتده كه (والله لا يهدى القوم الكافرين
كريمه سـيدر بيوررركه وفيــه تعريض بان الرياء والمن
والاذى عــلى الانفاق من صفة الكفار ولابد للمؤمن من
ان يجتنب عنهـا) عاقـل كامل اول كيمســه يه ديرلركه
فى الحقيقه محسن حضرت خـداى رحمان اولوب عبـد
اول صفتك ظهورينه آلت اولديغنى اذعان ايدر ومحسن
اليهه تحميل منت ايدوب اجر وثوابدن حرمانه رضاداده
اولماز بو معاملهٔ جميله ايله آخرتده درجاتى نقصان بولمـاز
(بيت لراقــه) غرايب انده كه نو دولتان سـفله نهادك
تعظمى كرم ناقص العيارينــه دكز

(بقية العمر لاقيمــة لها)

معناى لطيفى بقيهٔ عمر ايچون قيمت يوقدر ازمنهٔ ثلثــه كه
حال ومسـتقبل وماضيدر زمان ماضينـك تداركى ممتنع

ومستقبل موهوم غير محز ومدر فقط زمان حالده تدارك
آخرت ممكن اولديغن درك ايدوب عاقل اولان عمرندن
منتفع اولور (مثنوى)

روزها رفت كو رو باك نيست
تو بمان اى آنكه چون تو باك نيست

مشايخ كرام فئام اهل سلوكى تقويت مواقيتدن تحذير
ايدوب الوقت سيف قاطع كلام شريفى ايله تعريض
وتنبيهى تكرير ايدرلر (بيت)

دلا كدايى ورندى ز پادشاهى به
دمى فراغت خاطر ز هرچه خواهى به

نته كيم هواى نفسانيه يه مخالف ومعارض اولان كبار
اوليا واصليندن شيخ عمر بن فارض قدس سره
حضرتلرى بيوررلر (بيت)

وكن صارما كالوقت فالمقت فى عسى
واياك علّى فهى اخطر علة

بوقول ذوالهوله دخى اشارت بيوررلركه (من اهمل
وظيفة الوقت طوقته مقت) راه خداده سعى وكوشش
جزء طبيعتى اولان طالب راغبلرى مريان دبستان
طريقت تضييع اوقاتدن منع ايدرلر معناى بيت حقيقت
اساس ديمكدركه اى سالك هر وقتده نفسك اوزره
اجراى احكام الهى وامضاى امر سبحانى ايلمده

وقت

لاملك تشديديله مصرع ثانيده اولان على ياء متكلم ايله تزجى مجازمينه اولان اعليلك مخففيدر للغنايم

وقت کبی سیف صارم وشمشیر جازم اولی زیرا عسی دیمه‌ده بغض عظیم واردر اومارم نیجه ایامدن صکره جناب حقه توبه وانابت ایدم هله الان عیش وعشرت ایده‌لم باب توبه مفتوحدر دیمکده معصیت شدید واردر (مثنوی

صوفی ابن الوقت باشد ای رفیق
نیست فردا گفتن از شرط طریق
تو مکر خود مرد صوفی نیستی
هست را از نسیه خیزد نیستی

ودخی حذر ایله رجا ایدرمکه بعد زمان متوجه اولورم واعمال صالحه ایشلرم دیمکدن زیرا بو اعل اخطر علتدر انکیچونکه هر وقتده بر خاصه واردر پس اول وقت که فوت اوله وقت آخرده آنک ادراکی قابل اولماز واکر وقت اولده ضایع اولان خواصک تدارکنه سعی ایتسه حاضر اولدیغی وقتک خاصه سی فوت اولور نته‌کیم حضرت جنیدی مریدلرندن بریسی محزون کوربجه سببندن استخبارده ابرام نمون اولدی (قال فاتنی ورد من اورادی فقال له صاحبه اقضه فقال بکیف اقضیه والوقت مصروف بامر آخرا هم منه) مصرع

ایره مز منزل مقصودنه اهمال اهلی ❊ فی حرف التاء

(تدارک فی آخر العمر مافات فی اوله)

معنای لطیفی عمرک آخرنده تدارک ایله عمرک اولنده فوت

اولان نسنه‌یی آخر عمردن مراد آنفا مذکور اولان زمان حالدر هر مؤمن وموحده واجبدرکه همان بولندیغی حالده بالجمله جرایمه توبه واستغفار ایدوب رحمت حقه طالب اوله خصوصا که سلم پایه سن اربعینه پا نهاده اولدقده وحل دشوار گذار هوا وهوسدن دامن چیده اولوب محضا عبادت خدا ایچون نفسنی تفریغ وتحصیل قرب معنوی جناب خدایه جد بلیغ ایلیه طبرانی اسناد حسن ایله مرفوعا بوحدیث شریفی روایت بیورر قال النبی علیه الصلاة والسلام (من احسن فیما بقی غفرله مامضی ومن اساء فیما بقی اخذ بما مضی وما بقی) جناب مولانا من کل الوجوه اولانا حضرتلرینك مثنوی شریفده ترغیب توبه خصوصنده ایراد بیوردقلری معنای منیف بوحدیث شریفك مضمونیدر (مثنوی)

گرسیه کردی تو نامهٔ عمر خویش
توبه کن زانها که کردستی تو پیش
عمر اگر بگذشت بیخش این دمست
آب توبه ش ده اگر او بی نمست
بیخ عمرت را بده آب حیات
تا درخت عمر گردد با ثبات
جمله ماضیها ازین نیکو شود
زهر پارینه ترا گردد چو قند

سیئاتت را مبدل کرد حق
تا همه طاعت شود آن ماسبق

صحیح الاسناد اولمق اوزره روایت حاکم رحمه الله ایله برحدیث آخرده دخی بیوررلرکه قال النبی علیه السلام (من سعادة المرء ان یطول عمره ویرزق الله الانابة) وقال الله تعالی (یا ایها الذین آمنوا توبوا الی الله توبة نصوحا) اجمالا معنای شریفی ای مؤمنلر عن صمیم البال رجوع ایلك جمیع معاصی ومناهیدن الله رضاسنه خالصة وصادقة شوائب ذنوبدن صفوتده مبالغه اولان توبه ایله دیمکدر (بیت)

هرکرا توبه ازمعاصی نیست ازعذاب ابد خلاصی نیست

معلوم عزت اولسونکه آفتاب روح روان افق مغرب جسددن طالعه وتابان اولمدقجه باب توبه مغلق وعذر معاصی پیشکان درکاه عاجز پناه کبریاده مردود مطلق اولماز حکایت زهری رضی الله عنه نقل ایدرکه برکون حضرت عمر رضی الله عنه مجلس خیر البشر شفیع روز محشر صلی الله علیه وسلم حضرتلرینه کریه کنان کلوب یاعمر سبب کریه ندر دیو استخبار بیوردقلرنده دیدیکه یارسول الله پیشکاه باب سعادتمأبده برجوان نورسیده کریان طورر آنك سرشك چشمی قلبی سوزان واشك دیده می چکیده ایلدی حضور شریفمه کلسون دیو

فرمان بیوردیلر اول جوان ناتوان نادی ٔشرف مبادیلرینه کلدکده موجب گریهٔ دلسوزندر دیو سؤال بیوردیلر دیدیکه بنم بر گناه عظیم وقهر دادار کردکاردن خوف وبیم وار انکچون اغلرم جناب فخر کائنات علیه السلام بیوردیلرکه سندن حضرت احدیت دستگاهه شرك صادر اولدیمی خیر اولمدی دیدی یاخود قتل نفس انسانی ایله نفس امارهسکا غادر اولدیمی اولمدی دیدی ایمدی حضرت غفار الذنوب سنك گناهك سموات وارضین مقداری دخی اولورسه مغفرت ور وزعاصی سوزخشرده نثار رحمت ایدر بعدازین یارسول الله بنم جرمم هفت اجرام سپهر دوار وجبال راسیات گردون مقداردن بزرکتردر دیدی حضرت سلطان انبیا علیه السلام بیوردیلرکه سنك گناهکمی اعظمدر یاخود عرش اعلامی گناهم بوکدر دیدی سنك جرمکمی مقدارده زیاده در یاخود عفو ورحمت رحمانی دیدی یارسول الله عفو وغفران حضرت ستار بنم گناهمدن اعظم وبسیاردر دیدکده ایمدی گناهکی خبر ویر دیدی یاحبیب الله حضور شریفکده سویلمکه استحیا ایدرم دیوب تکرار سویله البته دیو الحاحدن صکره بو وجهله کویا اولدیکه یدی سنهدر نباشلق عادتم ومردکان اسلامی برهنه قلمق صنعتم ایدی بو اثناده بنات مخدرات انصاردن بر دختر سیم برروبراه

عالم دیکر اولوب دفن ایتدکارنده برشب قبرین آچوب
کفنین صویدم الوب کیدرکن تکرار نفس وشیطانك
مکرینه اویدم دونوب کلوب حاشا اول میتدیه زناومقارنته
اجترا ایلدیکمده بعد اجراء الفساد اول مردهٔ بیجان
المدن طوتوب بکا دیدیکه ای ظالم بدکاردیان یوم دین
اولان حضرت قهاردن حجاب ایتمدك معدلتکاه قیامتده
کرسیٔ قضا درمیان اولوب ظالمدن مظلومك حقنی
آلیویردیکی وقتده بنی عسکر بنی موتی ایچنده عریانه ایقاف
وآلودهٔ اوث جنابت ایدوب محتاجهٔ آب صاف ایلدك
جناب نبی کریم بو کلامی کوش ایتدکده همان ساعت
یرلرندن سریعا صحرایوب اول قائلدن اعراض وتولی ایله
برغیری محلی دخی شرف جلوسلریله مشرف بیورروب
ای فاسق سیهکار (مااجزاك علی النار) دیو حضور
عزتلرندن طرد ورد بیوردیلر بوندن صکره اول جوان
نومیدانه جانب صحرایه کریه کنان وتوبه کویان روانه
اولوب تمام یدی کون نه یدی ونه ایچدی خواب وخوری
نفسنه حرام ایتدی حتی بی تاب وتوان برموضعه دوشوب
یوزن خاکه سوروب دیردیکه الهی بن مذنب وخاطی
وجانی شفیع المذنبین اولان حبیبك درکاهنه رجای
شفاعت ایله قاصد وعانی اولدم بزرکیٔ کاهم کوش ایدوب
بنی حضور شریفندن رد وباب شفاعتی بکا منسد ایلدی

ای ارحم الراحمین حالا سنك بابكدن غیری ملجاء ومأوی
بیلم وجناب عزتكدن اوزكه كیمسه یه نیاز والتجا قلم
یا رب اكر بكا فضل وعنایتكدن مرحمت ایدوب جرممی
عفوه قرین ایدرسك حبیبك رحمة للعالمین جنابنه اعلام ایله
والا بكا دنیاده بر آتش جسد سوز حواله ایدوب بو جسم
مكروهمی یاقوب اعدام ایله كه آخرتده نار جحیمه تأخیر
ایتمیوب بر وفق معصیت تعذیر اولنم بو اثناده حضرت
جبریل امین نازل اولوب وحی آوراولدی بو مضمونده كه
یا محمد حضرت پادشاه خالق الانام سكا سلام ایلدی
ودیدیكه كروه عبادی خلق وایجاد ایلین كندیمیدر
یوخسه بنمی یم جواب ویروب بیوردیكه (وهوالذی
خلقهم وخلقنی) و رزاق بندكان جناب احدمیدر
یوخسه حضرت احدمیدر بیوردیكه (بل هوالذی
رزقهم ورزقنی) وقابل توبهٔ كنهكاران نبی آخر زمانمیدر
یوخسه حضرت غفار ورحمانمیدر بیوردیكه (هوالذی
یقبل التوبة عن عباده ویعفوا عن السیئات) عباد
مذنبیندن بر بندهٔ شرمندهمی حضور بنه ارسال ایلدكده
ذنوبندن فقط بریسنی كندویه اظهار ورجای شفاعتله
عرضحال ایتدكده اندن روكردان وكریزان اولدی یافردای
قیامتده عرصهٔ عرصاتده شرذمهٔ عصاتك ذنوبی ماننده
جبال شامخات مشهودی اولدقده انلردن اعراض

وشفا

وشفاعتلرین اغماض ایدرمیکه حالا ذات مکرمی بنم
رسولمدر وعالمیانه رحمتدر لکن اندن ارحم واحوال
عباده اعلم حالا اول بندهٔ کستاخك نیازینی قبول ایتدمکه
اول قولمه اعلام ایلسون جناب حبیب کبریا علیه
الصلاة والسلام بنفسه سر یعا کتدیلر یاخود اصحاب
کرامدن برقاچ وجود شریف کیدوب اول مستمندی
بولدیلر عفو وغفران خدا ورحما نله تبشیر ایدوب حضور
رسول اللهه کتوردیلر واول تشنهٔ بادیهٔ یأسی چشمهٔ آب
زلال مکرمتـه یتوردیلر هنکام قدوملری اقامت صلاة
مغربه تصادف ایتمکله قبل الملاقات تحریمه بنده فریضهٔ
مغرب اولوب امام انبیا علیه وعلیهم ازکی التحایا حضرتلرینه
اقتدا ایتدکلرنده بعد قرائة الفاتحه سورهٔ کریمهٔ تکاثری
قرائتـه شروع بیوردیلر (حتی زرتم المقابر) صداسی
کوش زدی اولدقده برصیحهٔ شدیده اوروب مغشیا علیه
زمینه دوشدی عقب فراغ اول مکحل سرمهٔ ما زاغ
اول خستهٔ بستر اشتیاقك احوالنی تفحص ایچون نکاه
انداز مرحمت اولوب کوردیلرکه نقد جانی خزنهٔ کنجینهٔ
رحمتـه تسلیم ایتمش (شعر)

بقدر آنچه شوی پست سر بلندی شوی
کرفته ایم عیار بلند و پستها
نسیم جاذبهٔ پیش راه ما بفرست

که کشت شد ذرهٔ ماغبار هستیها
پس ایمدی ایام ماضیه ده معصیت وغفلتله کذران اولان
اوقات عمر ایچون کشی بولندیغی حالده منیب وتائب
اولوب تلافیٔ مافات وروح حضرت رسول علیه السلامه
اتباع سنن واکثار صلوات ایله انتساب ایلمکدن تغافل
ایتمك کرکدر (بیت)

انرا که چنین شفیع باشد قدرش همه جا رفیع باشد

(تکاسل المرء فی الصلوة من ضعف الایمان)

معنای لطیفی کشینك صلاتده تکاسلی ضعف ایماندندر
تکاسلدن مراد ترکدر صاحب نظران عواقب بینه
بو معنی خورشید انوردن اظهر وهویدادرکه شیطان
علیه مایستحق اوائل حالده یدیوز بیك سال عبادت
ذی الجلال ایله اشتغال ایتمش ایکن برکره سجده امرنده
عدم اطاعت ایله متمرد اولوب سائر ملائکه کبی فرمانبر
اولمیوب متعند اولدیغیچون درکاه حضرت رب عزتدن
مطرود وملوم وابدالاباد مقهور ومهان ومرجوم اولدی
پس ایمدی اوقات خمسه ده شب وروز اوتوز درت
سجودی تارك اولان وجودك قوت ایمانی نوجهله مسلم
اولور ثبوت فرضیتی ایچون حجت اتخاذ اولنان دلائل
قطعیه یه که آیات کریمه واحادیث نبویه دن عبارتدر
اعتقاد واعتمادی نیجه محکم دینلمك ممکندر اکرچه

فرضيتني انكار ايتمدكجـه كفرى مثبت اولمـاز ابوحنيفه
رحمه الله مذهبنده كافر اولدى دينلمز لكن مذهب
شافعيده رحمه الله بركره عمـدا بش وقتى ترك ايلسه حدا
قتـل اولنور ارتدادا دكل لقوله عليـه السلام (من ترك
صلوة متعمدا فقد كفر اى استحق عقوبة الكافر) وعلماى
دين رحمهم الله بيورمشلركه بركيمسه اوقاتنـده جماعتله
صلوات خمسه مداومت ايتسـه حضرت بارى اكا بش
خصال احسان وكرامت ايدر اولكى خصلت اندن ضيق
عيشى رفع ايدر ايكنجى عـذاب قبرى رفع ايدر اوچنجى
كتابى يميننـدن اعطا اولنور دردنجى قنطرهٔ صراطى
برق خاطف كبى مرور ايدر بشنجى جنته بلاحساب داخل
اولور وبونك مخالفى بركيمسـه صلاته تهاون وتكاسـل
ايلسـه حضرت حق انى اون ايكى بليـه يه مبتلا ايدر
اوچى دنياده اوچى عندالموت اوچى قبرده اوچى روز
محشرده اماشول بليه كه دنياده‌در اولكيسى آنك كسبندن
بركتى رفع ايدر ايكنجى اندن سيماى صلحـايى رفع ايدر
اوچنجى قلوب مؤمننده بغيض اولور اما شول بليـه كه
عنـد الموت واقع اولور اولكى روحى عطشانا وجايعا
قبض اولنور كركسه وجـه ارضده موجوداولان طعـام
وشرابى ييوب ايچسون ايكنجى اكا نزع روح مشتداولور
اوچنجى زوال ايمـاندن خوف اولنور اما شول بليـه كه

قبرده واقع اولور اولکی سؤال منکر ونکیرده صعوبت
شدیده چکر ایکنجی ظلمت قبر مشتد اولور اوچنجی آنی
قبر صیقر حتی اضلاعی یعنی ایکولری صیقلور اما شول
بلیه که قیامتده واقع اولور اولکی حسابی مشتد اولور
ایکنجی غضب حضرت ربه مظهر اولور اوچنجی نار
جحیمده عقوبت اولنور قال النبی علیه الصلاة والسلام
(الصلوة عماد الدین فمن اقامها فقد اقام الدین ومن ترکها
فقد هدم الدین) اجمالا بویله معنی ویرمشلر که برکیمسه
عامدا اوچ کوندن زیاده صلاتی ترك ایلسه وتوبه ایتمسه
تحقیق اول کیمسه دینی هدم ایدر بومعنا مذهب ابوحنیفه
رحمه الله حضرتلرینه کوره در امام شافعی رحمه الله
قتنده برکون وبرکیجه ترك ایتسه دیمکدر حتی ابوحنیفه
رحمه الله حضرتلری بیورر لرکه برکیمسه اوچ کون واوچ
کیجه تارك صلاة اولسه قتله مستحق اولماز لکن فاسق
وعاصی اولوب شرعا شهادته وقضایه وتولیته وسائر
اماناته اهل اولماز بوتفصیلات شرع شریفك مقتضاسیدر
اما بودخی معلوم اولسونکه حقیقتده نماز حضرت حقه
توجهدن عبارتدر بوتوجه مراتب اوزره در مصلینك
حالنه کوره نماز عوام ناس برقالب بیجاندر زیرا نماز حضور
قلبله نماز اولور حضور مذکور ایسه ریاضات ومجاهدات
اولمدقجه صورت پذیر اولماز ونمازك حقنده درت علامتی

واردر علم ايله شروع وادب وحيايله قيام وتعظيم ايله
ادا وخوفله خروج اتمه بو اصل نماز خواصك نمازيدر
اما اخص خواصك نمازى ماسوادن كليت ايله اعراض
وبحر شهودده استغراقدر بويله اولان نمازده حضرت
رسول الله صلى الله عليه وسلم (قرة عينى فى الصلوة)
بيوردقلرينك سرى منكشف اولور وحقيقت صلاة
دكلدر الا حضرت بارى يه مناجاتدر حديث شريفده
(وان المصلى يناجى ربه) بيورلمشدر (شعر)

مرا عرض نماز آن بود كه يك ساعت
غم فراق ترا با تو باز بكذارم
وكرنه اين چه نمازى بود كه هرساعت
نشسته روى بمحراب ودل بيازارم

جناب حضرت مولانا قدس سره العزيز نماز ايچنده اولان
اسرارى تمييزه ترغيب بيوررلر (مثنوى)

بچه بيرون آر از بيض نماز
سرمزن چون مرغ بى تعظيم وساز
بشنواز اخبار آن صدر صدور
لا صلاة تم الا بالحضور
پنج حس ظاهر وپنج درون
در صفند اند رقيام صافون
كفت پيغمبر ركوعست وسجود

بردر حق كفتن خلقه وجود
خلقـهٔ آن در هر آنكو ميزند
بهر او دولت سرى بيرون كنـد
(تزاحم الايدى على الطعام بركة)
معناى لطيفى ظاهردر بو كلام فرخنده انجامدن على وجه الكنايه مهمانى اطعام ترغيبى منفهم اولور ومحضا انفاق طعام برفعل محبوب و بركار مرغوب اولديغى بو حـديث شريفدن معلوم اولور روى الشيخان وغـيرهما مرفوعا (مامن يوم يصبح العباد الا وملكان ينزلان من السمـاء فيقول احـدهما اللهم اعط منفقا خلفـا و يقول الاخر اللهم اعط ممسكا تلفا) وروى الشيخان قال الله تعـالى عزوجـل (انفق انفق عليك) نته كيم حضرت مولانا قـدس سره حضرتلرى حـديث اولك معنـاى منيفى مثنوى شريفلرنده ايراد بيوررلر (مثنوى)
كفت پيغمبر كه دائم بهر پند
دو فرشته خوش منادى ميزنند
كه الهى منفقانرا سيردار
هر درمشانرا عوض ده صدهزار
اى خـدايا ممسكانرا در جهان
تو مـده الا زيان اندر زيان
بو عمـارت كهن طاق عالى رواقده نيجـه كرمكاران دائم

الا نفاق کورلمشدر که سفرهٔ جود وسخاسی هرکسه کشاده ونعم فراوانی وضیع وشریفه بیدریغ وآماده در فلذلك هر زمان بو زمان بوستان دولتی نشوونمای اقبال ایله سرسبز وشاداب وکندیلر محبوب قلوب احرار وعبید وشیخ وشاب اولدقلری بی شبهه وارتیابدر

(توکل علی الله یکفك)

معنای لطیفی حضرت اللهه توکل ایله که اول الله سکا کافیدر (ومن یتوکل علی الله فهو حسبه) یعنی من یثق بالله فی الرزق فهو حسبه) دیو تفسیر ایتمشلر رزق خصوصنده حرامدن پرهیز ایدوب بلکه شبهاتی وحلالی تمییز ایتمك الزم واوجبدر عبدالله انصاری قدس سره منازل السائرینده توکلی بویله بیورمشلر (التوکل کله الامر کله الی مالکه والتعویل الی وکالته وهو من اصعب منازل العامة واوهی السبل عند الخاصة) یعنی امرك کلیسنی مالکنه ویرمکدر وآنك وکالتنه اعتماد قیلمقدر بومرتبه عوامك منازلنك اصعبی وخواصك قتنده اضعف سبلدر عوام ایچون اصعبیت بوجهتدندر که نفوس عوام اسبابه محبت ایتمکله اسباب بونلره حقدن حجاب اولمشدر اللهه اعتماددن اسبابه اعتمادلری زیاده در اصلی بودر که ترك اسباب ایده مزلر اسبابه مراجعتسز برکار اولماز زعمیله توکل بولنه کیده مزلر مع هذا سبب

میانه ده بر آلت ملاحظه درعوام بویله بیلمدکلری بچون توکل انلره اصعب منازلدر اما توکل خواص قتنده اضعف سبل اولمسی انکچوندر که برمفحوای (ان الامر کله لله) بر کیمسه نك هیچ بر کارده مالکیتی یوقدر کما قال الله تعالی لرسوله (لیس لك من الامر شیٔ) پس اشرف عالم کزیدهٔ بنی آدم صلی الله علیه وسلم حقنده خطاب بویله اولیجق مادوننده اولان کیمسه لرك ملکده نیجه مدخلی اولور خواص بیلدیلر که علی الاطلاق ملك انکدر نه شیده انی وکیل اتخاذ ایتسونلر بلکه جمله امرلرین حقه تفویض ایلمشلر وفقر وغنادن هرنه ویررسه اکا راضی اولمشلردر (مثنوی)

(تفأل بالخیرتنله)

معنای لطیفی خیرایله تفأل ایله که خیره نائل اولورسن تفأل برخصوصده شرسو یلیوب خیر ایله تعبیر ایتمکدر مختار صحاح نقلی اوزره مثلا بردوستك مریض اولدیغنی استماع ایتدکده یا سالم دیمك کبی وفلان کشی فلان شیئه طالبدر دینلسه یا واجد دیو نطق ایتمك کبی حدیث شریفده (انه کان یحب الفال ویکره الطیرة) وارد اولمش وبرحدیث آخرده روایت ابن عباس ایله رضی الله عنهما ثابتدر که (یدخل الجنة من امتی سبعون الفا بغیر حساب هم الذین لایسترقون ولایتطیرون وعلی ربهم یتوکلون)

لایسترقون افسون ورقی ایتمزلر دیمکدر عاقله لایق اولان
وسزا اولان اولدرکه هر کارده خیر ایله تعبیر ایدوب
بحسب الامکان احبا واعدانك خاطرلرینی تعمیر ایلیه که
بو معامله البته کشی یه خیر ایراث ایدر

(تطرف بترك الذنوب)

معنای لطیفی ترك ذنوبله کوشه کیر اول تطرف بر طرف
طوتمق یعنی ترك ذنوبه مصاحب اولدیغن حالده عزلت
اختیار ایله دیمکدر بهرحال ناسله اختلاط بسیار معاصی یه
باعث اولوب لامحاله آدمی کنهکار ایدر (بیت)

درین زمانه رفیقیکه خالی ازخلل است

صراحئ می ناب وسفینهٔ عزلت است

بترك لفظنده اولان با سببیه اولورسه معنا ترك ذنوب
سببی ایله تطرف ایله دیمکدر مجالس ابنای زمانه غیبت
وعیوب ناسدن بحثله مالی وخیر وثوابدن خالی اولمغله (بیت

قورتارر باشنی سننك جنكدن

خلق اراسندن یلان کبی یلان

معناسنجه هر کسله صحبت وآشنا و بیکانه ایله الفت ایلین
اعراض ناسدن بحثه مبتلا اولمق مقرردر (شعر)

بلدیکك بلدیکك شخصه مصاحب اولمه

همنشینی کشینك شویله بیلی ای اقبل ناس

معرفت طالبی اولمازسه سخا اهلی کرك

بونلر اولمایجغز باری کرك قدرشناس
خصوصا که طالب وسالك اولان وجودلره نفس اماره
صاحبلریله مخالطه سم معنویدر قال النبی علیه الصلاة
والسلام (ایاکم ومجالسة الموتی قالوا من الموتی یارسول الله
قال اهل الدنیا او اهل الغنا) بو خبر صحت اثرك
معناسنی ملاحظه ایدن کیمسه یه بو بابده دلیل دیگر
لازم دکلدر

(تواضع المرء یکرمه)

معنای لطیفی کشینك تواضعی کندینه اکرام ایدر (بیت)
تواضع کند هر که انسان بود
که نخوت زافعال شیطان بود

تواضع سبب رفعت و باعث عزتدر بو خبر صحت اثرده
اعمال اندیشه ایدن مردم دانشوره معلوم اولور که قال
النبی علیه السلام من تواضع رفعه الله هر عبد مؤمن که
الله ایچون ایلیه حضرت حق آنی عالی ایدوب دارینده
آنك درجه سنی بلند ایلر (بیت)

تواضع ترا ارجمندی دهد   زوی شرف سر بلندی دهد

ضدیکه تکبر درلو کبر ایله آلوده اولمق خصایص ناقصان
اولدیغی ظاهر اولور متکبر غرضی ذات دنائت سماتندن
اولان نقصانی پوشیده ایتمکدر اما فی الحقیقه قبایحن
اظهار ایتمش اولور انکچونکه صفت ذمیمهٔ کبر آدمی

خورد و بی مقدار ایلر (شعر)

تا توانی بکرد کبر مکرد متکبر بری ز کبر نخورد
کر تو بی کبر و بی ریا باشی خاص درکاه کبریا باشی

تواضع هر کسدن حسندر اما اهل دولتدن صدوری احسندر (بیت)

تواضع ز کردن فرازان نکوست
کدا کر تواضع کند خوی اوست

نقل ایدرلر که ابن سماك مجلس هارون الرشیده تشریف ایتدکده هارون قیام ایدوب اکرام تام کوستردی بو وضع درویشانه یی کورنجه دیدیکه ای خلیفه سنك سلطنتك حالنده تواضعك جهتی سلطنتکدن بزرکتردر هارون بو کلامی تحسین ایدوب بو سخن بلیغك موقعنده واقع اولدی دخی زیاده سویله دیدکده ابن سماك زبان کشای حکمت اولوب دیدیکه حق تعالی بر بنده سنه مال وجاه وجمال احسان ایتدکده اول کیمسه مال ایله بندکان خدایه کرم وعطا ایتسه وجمال ایله عفت و پرهیز واحتمایه ساعی اولوب جاه و بزرکی حالنده تواضع نما اولسه حق سبحانه وتعالی اول بنده یی مخلصان ومقربین کروهندن ایدر هارون ممنون اولمغله دوات وقلم استیوب کندی دست خطیله بو کلماتی تسطیر ایلدی (شعر

زیرکان آزموده اند بسی بتواضع زیان نکرد کسی

از تواضع بلند كرد ونام وز تواضع رسيده اند بكام
متواضع بزركوار بود مظهر لطف كردكار بود

(تغافل عن المكروه توقر)

تغافل صيغه سی امر در تغافل ديو كوروب كورمزلنمكه ديرلر توقر مضارعدر امردنصكره واقع اولمغله مجزومدر معنای لطيفی مكروهدن تغافل ايله يعنی برمكروه كوردكده كورممش معامله سی ايله كه صاحب وقار اوله سن افلاطون الهی وصاياسنده بيورركه برقضيه كه سندن صادر اوله معذور طوته سن اخوانكدن صادر اولدقده ملامت ايلمه (واذا مروا باللغو مروا كراما) بو شيمۀ كريمه خصايص اوليای آكاها ندندر (مثنوی

من نديدم درجهان جست وجو
هيچ اهليت به از خوی نكو

بو كار نيكويه تقليد ايدن رفته رفته مردان راه حقه ملحق اولمق مقرردر (مصرع) وشبه الشئ منجذب اليه

(تأكيد المودة فی الحرمة)

معنای لطيفی محبتك تأكيدی تعظيمده در حرمة بو محلده احترام وتعظيم معناسنه در بالخاصه نفوس انسانيه توقير وتكريمدن ممنون وتحقير وتذليلدن محزون اولور جبلت القلوب علی محبة من احسن اليها) فحواسنجه اكرام محبتی تأكيد واخوتی تجديد ايدر (بيت)

جای ایتمشدی لیلی یه مجنون دل ایچنده
برصورت ایدی جلوه قلن محمل ایچنده

معنا اسنجه عارف حقیقت شناسلر افراد ناسه مظهریت نظر ایله باقوب انلرده ظاهر اولان صفات عکس پرتو مهر حقیقی اولدیغن بالمعاینه مشاهده ایتملریله اجلال نور حق واکرام شئون فیاض مطلق ایدرلر بو معامله مهر و ودادی اکدو باب عداوتی منسد ایتمسی مسلم کارا کهاندر

(تأخیر الاسائة من الاحسان)

معنای لطیفی اسائتده تأخیر احساندن بعضدر اسائت نقیض احساندر کذا فی الصحاح بو محلده جرایم مقابله سنده اولنان جزا مراد در مطلقا عجله ایله ظهور یافته اولان مصالح اکثریا بر وفق شرع شریف عاجلا وآجلا مدحه صالح اولمدیغی معلوم ذوی العقول وامضا کردهٔ اولوا الالباب وفحولدر (التأنی من الرحمن والعجلة من الشیطان) حدیث صحیح بو مدعایه دلیل صریحدر (بیت

بی تأمل مباش در همه حال بگذر از طریق استعجال
هر که دارد تأنی اندر کار بمرادات دل رسد ناچار

خصوصا که دولتمندان وحکام مستحق ضرب وقتل اولان ناکاملرك ترتیب جزالری واجرای مکافات وسزالری ماده سنده ترك عجله وشتاب وتدبیر تربیه ومجازاتده اندیشهٔ صواب ایتملری لازم واوجبدر تا که مجرمك سبب عقوبت

اولان كاهى ظاهر ومبين اولمدقجه تعزير وتعريكنه ادنى بهانه واهى ايله تصدى ايتمه‌ده شايدكه افك وافترا اولوب غرض وحساد واعدا تعالى ايله جلوه نما اولان اكاذيب مقوله سى ايله تأخير صورتنده دروغ بى فروغ اولديغى آشكار اولورسه هم اول متهم حقنده احسان اولور عقوبتدن رها بولور وهم حاكم حقنده كه بر بيكناه دردمنده ظلم ايتمكدن خلاص اولور ❊ فى حرف الثاء ❊

(ثلاث مهلكات بخل وهوى وعجب)

معناى لطيفى اوچ نسنه هلاك ايديجيلردر بخل وهوا وعجب هلاكدن مراد معنويدر اولا بخل بر صفت مذمومه‌دركه (البخيل لايدخل الجنة) آنكله متصف اولنلر حقنده در (الجنة دارالاسخياء) ضدينه متخلق اولنلر خصوصنده وارد اولديغى كبى بونلرك ذم ومدحنده ايراد اولنان احاديث وآيات قتى چوقدر نتكيم حضرت مولوى قدس سره بيورررلر (مثنوى)

اين سخا شاخيست زا باغ بهشت

واى اوكين شاخرا ازكف بهشت

بر حكيم كاملدن سؤال ايلمديلركه نه مقوله عيبدر اول عيب كه جمله هنرلر آنكله پوشيده ومستور اوله بخلدر ديدى ونه كونه هنردر اول هنركه جمله عيوبى ستر ومختفى ايليه سخادر ديدى ثانيا هوا (مثنوى)

باهوا

با هوا و آرزو کم باش دوست

چون لیضلك عن سبیل الله اوست

هوای نفسانی یه اتباع ایدنلر هالك اولدیغی اقامت برهاندن مستغنیدر (بیت)

حقیقت سزا بیست آراسته   هوا وهوس کرزو برخاسته

مردان حیدانك ریاضت شاقه‌لری بو هوادن خلاص بولمغیچوندر بالکلیه قلع ومحی قوت نبوت و ولایت ایله اوله بیلور (بیت)

دل ز هوا تافتن از سیرو ریست

ترك هوا قوة پیغمبریست

ثالثا عجب کشی کندو یی بکنوب وآخری تقبیح ایتمکه دیرلر ابلیس علیه ما یستحقك درکاه عزتدن رد اولنمسی بو صیفت ایچوندر که حضرت آدم علیه السلام حقنده (وخلقته من طین) دیدی والحاصل ذنوب باطنه دن برذنبدرکه ذنوب ظاهره نك جمله سندن اشددر روی ابو ایوب الانصاری رضی الله عنه (قال حین حضرت الوفات کنت کتمت عنکم حدیثا سمعته من رسول الله صلی الله علیه وسلم الا احد ثکموه قالوا بلی سمعته علیه السلام یقول والذی نفسی بیده لو لم تذنبوا لخشیت علیکم ما هو اشد منه وهو العجب) خلاصهٔ سخن بو ذکر اولنان اوچ رذیله نك اضدادی اولان صفات حسنه نك

لزومنی جاهـل وتحصیلنده متکاسل اولنلر همان میت
مثابه سنده اولوب معنا هالك اولورلر

(ثلث الایمان حیاء وثلثـه عقل وثلثـه جود)

بالجمله مؤمن به التیدر اولا اللهه ایکنجی ملائکه‌یه ایناتمقدر حضرت اللهك نقـایصدن تنزه وتقـدسنی وملائکهٔ کرامك ذنوبدن عصمتلرینی بیلمن کشی عصـیان ایتمکه حیا ایدر وکتاب منزل که قرآن کریمدر حقیقتنی ورسول اکرم حضرتلرینك نبوتنی اقرار وتصدیق ایدوب دلائل عقلیـه ونقلیه ایله اثبات ایدن کیمسـه مأموراته امتثال ایلمه ده کمال اجتهاد ایدر قضا وقدره وقیام قیامته اعتقاد واعتماد ایدن (نحن قسمنا بينهم معيشتهم فى الحيوة الدنيا) کریمه سنی ودخی (من جاء بالحسـنة فله عشر امثالها) نص قاطعـنی فکر ایدوب روز جزاده هر عمل خـیرك برینـه اون ثواب جزیل اعطا اولنمق احتسابیله دست جود وسخایی کشاد ایدر مألی کمال ایمانك علامتی بونلردر دیمك اولور (بيت)

کرامت درم دادن ونان دهبست
مقـالات آواز طبـل تهیست

(ثلمة الحرص لايسدها الا التراب)

ثلمـه ثانك ضمیله کدکدرکه زبان پارسـیده رخنه دیرلر معنای لطیفی حرص وطمع کدکنی سد ایتمز الا تراب سـد

ایدر

ایدر فی الحقیقه صفت حرص و بخل نخل وجوددن نشو ونمای حیات مستعار بریده اولمدیغی منقطع اولماز بلکه مراتب اعداد سن وسال متزاید اولدیغنه مانند لبلاب شاخسار دل بی تابه پیچیده اولوب انفکاکی ممتنع اولدیغی بو خبر صحیحدن منفهم اولور قال علیه السلام (یشبب ابن آدم و یشبب فیه خصلتان الحرص وطول الامل) (بیت)

آدمی پیر چوشد حرص جوان میکردد
خواب در وقت سحرگاه گران میکردد

حکایت اولنور که بو حدیث شریفك احد رواتندن خالد بن الولید رضی الله عنه حضرتلرینك سنین عمری حد طبیعی یه رسیده اولمغه قریب اولنجه معمر اولوب اول وقتده خلیفه بولنان ذات بو حدیث شریفك روایتنی بالمشافهه کندیلردن استماع ایتمك آرزوسیله حضرت خالدی خطهٔ شام جنت مشامدن صوب بغداد دارالسلامه دعوت ایتدی دار الخلافه یه بر مرحله قالدقده بنفسه کندیلر اتباع وخواصیله سوار اولوب استقبال واول منزلدن تا بغداده کلنجه یمین وشمالندن سرمبارکی اوزره زر وسیم نثار اولنمغه فرمان ایلدی حضرت خالدایله کندی همعنان بو اسلوب اوزره اعزاز وتکریم ایدرك کلورکن هرچند که تارك مبارکنه نثار ایچون مؤکللر

اصالهٔ دست ابتدنجــه يد مبارکه لريله کندو کريبانلرين ارخا وکشــاده ايدردی اول منثوردن بعضيسی هميــان جيبلرنده قرار ايتمـك فكريله بو وضع غــير معهودی خليفه کوروب تعجب ايتدی وندماسندن بو ينه غريبدر که بو وجود مكرمك شــكرانهٔ مقدمی اولمق ملاحظه سيله بن بودكلوزر وسيم نثار ايلركن کندی ذات شريفنه نه مرتبه اکرام واعطا بلکه بقيــهٔ عمرلرنده فقر واحتياجــدن بری ومبرا نشين چارباش ثروت وتوانكری ايده جكمز مقــدماتندن بديهی المدلول ايکن ينه فائدهٔ جزئيهٔ سيم نثارك مكامن جيب وکريبانلرنده امساکی هوسيله وضع کدا چشمانه ايدرلر ديدی بعداتمــام الاکرام يوما من الايام اثنای صحبتده بو خصوصی کنديلردن اســتفسار ايتدکده بيورديلرکه راوی اولديغمز خــبر صحت اثرك مصــدری کلســتان بلاغتك کل نازکتری حكمت شــناش خلقت اشيا حبيب خــدا محمد مصطفى عليــه اکمل الصلوات والتحايا حضرتلری صادق القولدر هرچند که عمر انسان مزداد اوله وجودنده حرص وطول امل زياده اولور (مثنوی

کاســهٔ چشم حريصان پرنشد

تا صــدف قانع نشد پردر نشــد

(ثلمــة الدين موت العلمــاء)

معنای لطيفی دينك رخنه سی علماء دينك موتيدر (علمــاء

امتی کانبیاء بنی اسرائیل) بهرحال علماء دینك وجودلری
اهل عالمه خیر محض و ورثهٔ انبیا اولدقلری جهتدن
اموردینیه ده کافهٔ عالمك انلره احتیاجی اظهرمن ان یخفی در
بو تقدیرجه وفاتلری حصن حصین دینه رخنه ایراث
ایدر (موت العالم کموت العالم) خصوصا که ذوالجناحین
اولوب علم وعملده کامل وفائق اولمغله خیاتده اولدیغی
نیجه کراهلری طریق سداده سائق اوله
(ثواب الاخرة خیر من نعیم الدنیا)
معنای لطیفی آخرتك ثوابی دنیانك نعمتلرندن خیرلودر
بوکلام سعادتمقرون (وللاخرة خیرلك من الاولی)
مضمونیدرخبرده (الدنیا والاخرة ضرتان) وارد اولمشدر
مذمت دنیا وثواب نعم آخرتی مشتمله آیات عظام واحادیث
فخر الانام ایله کتب علمای عاملین مالامالدر حکمادن
برینه سؤال ایتدیلرکه نیچون تعلم علم فقه ایتمزسن
دیدیکه فقهدن اوچ مسئله اوکرندم آنکله اکتفا ایتدم
اولکی کتاب نکاحدن بومسئله یی نکاشتهٔ لوح خاطر
ایتدم که نص قرآن ایله جمع اختین حرامدر پس دنیا
اخت عقبادر دنیایی ترك ایلدم ایکنجی کتاب طلاقدن
اول حکمی اختیار ایلدمکه تحقیقا نبی علیه السلامك
مطلقه سی اولان خاتون امتدن برکیمسه یه حرامدر
پس ایمدی دنیای دنیه پیغمبر علیه السلامك مطلقه سیدر

آنکله تزوج واقترانی نفسمه حرام ایتدم طالب آخرت اولدم اوچنجی کتاب بیعدن بو مضمونی قبول ایتدمکه حنطه حنطه یه که بیع اولنه مثلا بمثل یدا بید اولمق کرك زیاده سی ربادر پس دیدمکه عمردن بر صاعه رزقدن بر صاع کفایه در زیاده سی ربادر هرکیم بو اوچ مسئله ایله عامل اوله بی شك وشبهه فائزیندن اولور (بیت)

حافظ از بر صدر ننشیند ز عالی همتیست
عاشق دردی کش اندر بند مال وجاه نیست

(ثبات الملك بالعدل)

معنای لطیفی ملکك ثباتی عدلله در قوله تعالی (ان الله یأمر بالعدل والاحسان) عدل عرف ناسده مظلومك حقنی ظالمدن آلیویرمکه دیرلر احسان مجروح دل اولنلرك جراحتنه مرحم ولطف وکرم وضع ایتمکه دیرلر وقال عمرو بن العاص رضی الله عنه (لا سلطان الا بالرجال ولا رجال الا بالمال ولا مال الا بالعمارة ولا عمارة الا بالعدل) عامهٔ حکما بو قولده متفقلردرکه قیام دولت وجود پاشاهله در پادشاهك ملکی عسکریله در وعساکرك وفرت وکثرتی ماله در ومالك سبب حصولی رعایادر ورعایانك ثبوت وتکاثری عدالت ایله در خبرده وارد اولمشدرکه پادشاهك برساعت عدلی التمش یللق قبول اولمش عبادتدن خیرلودر زیرا ثواب عبادت انجق عامله

راجعدر اما فائدهٔ عدالت خواص عوامه ساریه در
كتاب عين الحياتده نجم دايه حضرتلرى آيت مذكورهنك
تأويلنده بيوررلركه عدلدن مراد حضرت حق سكا
ويرديكى آلات جسمانيه وروحانيه يى ومال وجاه
دنيويه يى اللهى طلب يولنده صرف ايليه سن زيرا
بونلرى غيرك طلبنده صرف ايلمك ظلمدر و بودقيقه
دخى معلوم عزت اولسونكه هراهل بيت واولاد وعيالى
وخدام وعبيدى حقلرنده وكندى نفسى حقنده عدالت
واجبدر (شعر)

هريكى راز خلق مرتبه ايست
پيش ازين دو ريافته تعيين
كركس از حد خويش دركذرد
فتنها خيزد از يسار ويمين
هركسى را بجاى او بنشان
پس بدولت بجاى خويش نشين

(ثن احسانك بالاعتذار)

ثن امردر معناى لطيفى اى محسن عطا كاربرفقيره احسان
ايندىكك زمان اعتذارله احسانكى مثنا قيل ديمك اولور
حرف باده بشاشة الوجه عطية ثانية شرحنده بونك
بيانى تفصيل اولندى

(ثناء الرجل على معطيه مستزيد)

معنای لطیفی آدمك كندویه احسان واعطا ایدن كیمسه‌یی مدح وثنا ایتمسی اعطایی زیاده ایدر طبیعت انسانیه بالخاصه مدح وثنایه مائلدر البته هركس كندویی مدح ایلینه محبت ایسه احسانی مقتضیدر زیرا كشی سومدیكی آدمه كرم ولطف ایتمز و بو نكته دخی معلوم اوله كه (من لم یشكر الناس لم یشكر الله) فحواسنجه مدح معطی فی الحقیقه جناب حق مدحدر فافهم (شعر)

نی دفع ملال خفتكان خواب كند
نی دفع عطش زتشنكان آب كند
حاشا كه كند غیر مسبب كاری
لیكن ز پس پرده اسباب كند

(ثبات النفس بالغذاء وثبات الروح بالغناء)

غذا غین معجمه نك كسری وذال معجمه ایله طعام وشرابدن اكل وشرب اولنان نسنه‌نك اسمیدر غنا غین معجمه نك كسری ومدیله ایرلامق سرود معناسنه جمعی اغانی كلور معنای لطیفی نفسك ثباتی غذا ایله در وروحك ثباتی غنا ایله در (النغمة نطق روحانی) مضمونجه نغمه بر كلام روحانی وآنكله استلذاذ وجدانیدر درون انسانه بر پایه ده تأثیری واردر كه ادناسی ازالهٔ هموم وغمومدر قال النبی علیه السلام (ان حسن الصوت مما انعم الله به صاحبه من الناس) كما قال الله تعالی (یزید

فی الخلق مایشاء) ذکر فی تفسیره وجوه ومن ذلک الصوت
الحسن وذم الله تعالی الصوت القبیح فقال (ان انکر
الاصوات لصوت الحمیر) خصوصا که اسالیب فن
موسقی یه دسترس اولمش برخوش نفس قائل ز کیدن
استماع اولنه فی الحقیقه سماع برمرقات الهیدر که سامعی
حضیض غفلت ومغاک قسوت قلبیه دن اوج حظوظ
روحانیه یه مرتقی ایدر و برمصقلهٔ معنویه در که ژنکار
تفرقه یی آینهٔ دلدن سیلوب پاک ونقی ایلر (مثنوی)
پس غدای عاشقان آمد سماع
که درو باشد خیال اجتماع
بعض مشایخ کبار بیورمشلر که (السماع یستجلب الرقة
والرقة یستجلب الرحمة من الله) سماعک رقت قلب ایراث
واستجلاب ایتدیکی کالیله ظاهر و باهر در حضرت
سهروردی قدس سره بیوررلر که (ان بعض الواجدین
یصتات من السماع و یتقوی به علی الطی والوصال
و یظهر عنده من الشوق مایذهب عنه لهب الجوع)
حضرت امامک بو کلام دررباری بومعنایی تأیید
ایدر ابن اسلم ابی بن کعبدن روایت ایدر که (قرأ ابی
بن کعب عند رسول الله علیه السلام آیة فرقوا اصحاب
رسول الله فقال علیه السلام اغتنموا الدعاء عند الرقة
فانها تجلب الرحمة من الله) پس سماع شرعا وعقلا

وطبعا منكر ومذموم دكلدر بلكه عند الاولياء والعاشقين
حلالدر نتكيم حضرت مولوى قدس سره بيوررلر (شعر
شهباز جناب ذى الجلالست سماع .
فراش قلوب اهل حالست سماع
درمذهب منكران حرامست سماع
درمذهب عاشقان حلالست سماع
سماع حقنده اولان ادلهٔ عقليه ونقليه قتى چوق وبو مختصرده
جمله سنك ايرادينه تحمل يوقدر تفصيل مراد ايدن
حضرت غزالينك احياسنه وحضرت سهروردينك
عوارف المعارفنده وابو طالب مكينك قوت القلوبنه
وسائر مشايخ كرامك آثارينه مراجعت ايلسون
(ثوب السلامة لايبلى)
البلاء بكسر الباء اسكيمك معناى لطيفى ثوب سلامت
اسكيمز يعنى ارادهٔ عليهٔ ربانيه ازل آزالده بر بنده يه لباس
سلامت الباس ايتمش ايسه دارينده آنك جامهٔ سلامتى
اسكيوب فرسوده اولماز موجبات آلام واكداردن محفوظ
اولور * فى حرف الجيم *
(جد بما تجد)
معناى لطيفى جود وسخا ايله بولديغن نسنه ايله جود
وسخا غنا وثروته موقوف دكلدر حضرت عايشهٔ صديقه
رضى الله عنها برسائله براوزم دانه سى اعطا ايتدكلرى

مشهود

مشهور وسائل استقلال ایتدکده (فمن یعمل مثقال ذرة خیرا یره) آیت کریمه سیله جواب و یردکاری مثبتدر نهر سائلدن اسلامیان نهی اولنمشلردر (ولو بشق تمرة) سؤال ایدن مسکینی تطییب شیمهٔ ارباب مروتدر فرضا اعطایه صالح نسنه بولنمازسه کلمهٔ طیبه ایله دل ویرانی تعمیر ایتمك کرکدر

جلیس الخیر غنیمة وجلیس السوء شیطان وجلیس المرء مثله) معانیسی ظاهردر روی ابو داود والنسائی مرفوعا قال النبی علیه الصلاة والسلام (مثل الجلیس الصالح مثل المسك ان لم یصبك منه شیء اصابك من ریحه ومثل الجلیس السوء کمثل صاحب الکیران ان لم یصبك من سواده اصابك من دخانه) معناسی جلیس صالحك مثلی کیبدر اکر سکا مسکدن برشیء اصابت ایتمزسه رایحهٔ لطیفه سندن فی الجمله اصابت ایدر جلیس سوئك مثلی دمرجی اوجاغنه مصاحب وقرین اولان کیبدر اکر اول اوجاغك سوادندن سکا اصابت ایتمزسه رایحهٔ کریههسندن بهرحال اصابت ایدر جلیس صالح اولدرکه سنی عندالله وعندالناس مقبول اولان کاره دلالت ایلیه قرین بدبونك ضدیدرکه سنی دنیاده باعث مذمت وعقباده موجب نکال وعقوبت اولان مفاسده سوق ایلیه سورهٔ ناسده (من الجنة والناس) کریمه سنی بعض مفسرین

وسواس اوزرینه عطف ایدوب شیاطین جن اولدیغی
کبی شیاطین انس دخی اثبات ایتمشلرکه مراد یرامز
مقارندر وشیاطین انس جندن اشر واضردر زیرا بونلر
نوع انساندندر (آفة الشیٔ من جنسه) مضمونجه
بونلرك مضرتی زیاده در دیمشلر (بیت)

زینهار ازقرین بد زنهار   وقنا ربنا عذاب النار

وکشینك مقارنی کندی کبیدر زیرا جنسیت علت ضمدر
برکیمسه آخر ایله اختلاط واتحاد ایلیه مزذا تا یاخود
صفة آنکله مشارکتی اولمیجه (بیت)

عن المرء لا تسئل وابصر قرینه
فان القرین بالمقارن یقتدی

معناسنجه عارفلر آدمك قرینه نظر ایدوب کندندن
سؤال ایتمزلر صحبت مؤثره وطبیعت سارقه در حتی کبار
اولیای کرام بیورمشلرکه برکیمسه نك قلبی پرقسوت اولسه
اول کیمسه اوچ عمله مداومت ایلسون اسحارده درکاه
حقه چوق استغفار وهر زمان تلاوت قرأن وصلحا ایله
صحبت ایلسون البته اکا انفتاح وانشراح قلب حاصل
اولور (بیت)

اگرچه نیك نیم خاکپای نیکانم
چه گونه تشنه بمانم سفال ریحانم

ولکن فی زماننا یار خوش کردار بولمق وجدان اکسیره

مماثل وتصادف خضر علیه السلامه معادلدر همان کشی (بیت)

شوانیس کتابهای نفیس انه فی الزمان خیر جلیس

مصداقنجه بحسب القدره درکاه حضرت حقه عبودیتدن فاصله اولان مواقیتده کتب تفاسیر واحادیث و مؤلفات مشایخ کرامله انس والفت ایدوب اضداددن تخلیص کریبان ایتمك پهلوانلقدر (شعر

آویخته بردار معلق بودن

دردست دوصد کافر مطلق بودن

وز زخم چو کفکیر مشقق بودن

به زانکه دمی همدم احمق بودن

(جمال المرء فی الحلم)

معنای لطیفی کشینك حقیقتده حسن وجمالی حلمده در حسن وجمال صوری احلاق رذیله دن اولان تندی وغضبه مقارن اولسه آنك کبی کیمسه دن هر کس نفرت ایدر اما حسن اخلاق سیما رفق وحلم حسن وجمال صورته توقف ایتمز (بیت

شد زمین از برد باری مظهر حسن بهار

کر چو خاك ره کنندت پی سپر آسوده باش

علم قیافه اصحابی دیرلر که اکرچه کشینك بعض علایم صوریهٔ جسمانیه سندن حسن وقبح سیرتنه استدلال

اولنور لکن بو حکم عوام ناسه کوره در اکر بر کیمسه
اخلاق واوصافنی ریاضت وتلقین مشایخ ایله اصلاح
ایلسه ظاهر جسمنده شره داله اولان امارات وعلایم
دخی اولسه آنك شرانیتنه حکم ایتمك اولماز حکایت
اولنورکه حکیم افلاطون الهی بر صعب العروج کوه
بلندك قله سنده اتخاذ مکان ایتمش ایدیکه انجق بر راهی
وار ایدی اول راهك مدخلنده بر استاد صورتکر نصب
ایلیوب شویله تنبیه ایلدیکه بنمله ملاقات مراد ایلین
ذاتلرك ابتدا صورتنی کما هی علیها نقش ایدوب بکا
کوسترکه ظاهر خوارجنده حسن وقبح سیرتنه انتقال
ایده یم اکر صحبته شایان ایسه نه کوزل والاجواب باصوابله
تلاقیدن تلافی اولنوب عودت ورجوع ایتدرلسون یوما
من الایام اکابردن بر کیمسه حکیم مشارالیهك طلب صحبتی ایله
مصور مرقومه کلوب صورتنی کشیدهٔ لوح اعتبار
ایتدیروب حکیمه عرض اولندقده نمایش اعضاسندن
سوء سیرت حس ایلدی وجواب ویردیکه بو صورتك
صاحبی اخلاق رذیله یه مبتلادر بزم مجالستمزه سزا
دکلدر اول زائر زبان سفیردن بو جوابی کوش ایتدکده
حکیمه بویله ارسال پیام ایتدیکه مقتضای علم فراست ایله
بنم ایچون تعیین بیوردقلری اخلاق ناسنجیده ایله بوندن
اقدم اتصافم مقرر ایدی اما الحالة هذه ریاضت

ومجاهده ایله یکان اول خوی بدلری نیکویه تبدیل
واعمال همت ایله ذاتمی تکمیل ایلدم بعدازین اول ایکی
وجود کزین مانند شیر وانکبین صحبت ایلیوب فی الحقیقه
مدعامی صدقه قرین اولدیغی ظاهر ومستبین اولدی لمنشئه
حسن خلق اولمزایمش خوی ردی یه تبدیل
مشك ازفرینه برداخی دونوب خون اولمز
محض صورتله نسببا اوله مز ذات نفیس
در اولور ساختــه اما درمکنون اولمز

(جل من لایموت)

حی و قیوم اولان ذات قیاس و وهم وکماندن وحکم عقل
وادراك انساندن عزیز وجلیدر (شعر
ای برتراز خیال وقیاس وکمان ووهم
ازهرچه کفته اند شنیدیم وخوانده‌ایم
مجلس تمام کشت و باخر رسید عمر
ماهمچنان دراول وصف تومانده‌ایم

(جودة الکلام فی الاختصار)

معنای لطیفی کلامك ایولکی اختصارده در (خیر
الکلام ماقل ودل) مضمونیـدر قانون بلاغتده اطنـاب
مخل ممدوح دکلدر (ع) میانه رو روجانب زیان بر و دارد
خیرالامور اوسطها) نکته سن عارف اولان کلامده
دخی تطویل واطنابدن حـذرایدوب وسط اختیار ایدر

(جـد بالكثير واقنع بالقليـل)

معناى لطيفى كثير ايله جود وسخا قيل قليل ايله قناعت ايله عـدم ادخار وكفافدن فضـله اولان مال بذل وايثـار اخلاق محمدى ايله متصف اولان ذات شريفلرك كاريدر حضرت على بن الحسين رضى الله عنهم اجمعين جنابلرندن بر شخص مسكين بر كون شيئا لله كويان سؤال ايلـدكده اون بيك التونله مالى بر بدر مالى سـائل مرقومه اعطـا ايليوب اكر دخى زياده يه مالك اوليـدم دريغ ايتمزدم ديو معـذرت خواه اولدى شخص سائل ياعلى بو مالك حماليه سنى استرم ديدكده طيلسانى چقاروب اجرت حمل اولمق اوزره ويردى سـائل بو وضعى كوروب (اشهد انك من اولاد المرسلين حقـا) ديه رك طيلسانى المقـدن اعراض ايدوب كتدى ناقل كلام امام نامدار شيخ شعرانى رحمه الله حضرتلرى مشارق الانوار المحمـديه نام كتابنده تنظيم سلك سطور ايتـديكى جواهر مضيئه برانوردندركه مجتهد سـيادت رهين امام الدنيـا والدين حضرت شـافعى رحمه الله بيورمشلركه بركيمسه سـنكله مواخات طالبى اولسه نصف مالكنى طلب ايده اكر عطا ايدرسـه برادر اولمغه درخوردر اعراض وابا ايدرسـه آنك صحبتنه زنهار اجابت ايتمه امام مشاراليه حضرتلرى ديار يمنـه داخل اولدقلرنده اول ديار جليـل الاعتبارك

خيار

خیار اصحاب اموالی اون بیك دینار ذوات الانوار حق القدوم کوندردیلر حضرت امام کیسه نك دهانك فتح ایدوب ید مبارکه لریله اغتراف واصحاب مجلسه تمام اولنجیه دك توزیع وتقسیم ایلدیلر بونك امثالی احسان وکرم عادت حسنه سی اولان وجود مکرملرك جهت قناعتلری دخی محیر عقولدر همان غیرت ایدوب دائما حقیقت حالی ادرا که سعی وکوشش ایتمك کرکدر زیرا مرتبهٔ عرفانده زخارف دنیویه نك بی قدر وناچیز اولدیغی عیانا معلوم اولوب هرنه مرتبه چوق اعطا اولنسه ینه قلیل عد اولنور

(جولة الباطل ساعة وجولة الحق الى الساعة)

ساعت زماندن برمقداره دیرلر دخی اسامئ قیامتدندر بو کلامده صنایع بدیعه دن جناس واردر معنای لطیفی باطلك ظهور وجولانی زمان قلیلدر وحقك جولانی تا دامن قیامتدر انبیای عظام صلوات الله علی نبینا وعلیهم حضراتنك قصصنی خصوصا مفخر رسل هادئ کل محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم حضرتلرینك ابتدای بعثتلرنده مشرکین پرکیندن چکدکلری اذا ومشقت معلوم اولوب والی الان والی انتهاء الدوران نوبت پنجکانهٔ کوس نبوتی لله الحمد کوش عالمیانی پرطنین ایدوب رونق دین اسلام یوما فیوما زیاده وبرترین اولدیغی

بو کلام شرف انجامك صدقه کواه عادلدر (الحق یعلی ولایعلی علیه) هر خصوصده حق عالی واکمل باطل دون واسفلدر (بیت

باطل همیشه باطل و بیهوده در ولی
مشکل بودرکه صورت حقدن ظهور ایده

نخواسنجه اکرچه صورت حقده نمایان اولان اباطیل چند روز صورت حقده جولان ایدرسه ده البته برکون غیرت الهی ظهور ایدوب رشته سی بازاره چیقار

(جالس الفقراء تزدد شکرا)

معنای لطیفی فقرا ایله مجالست ایتکه شکر نعم حق زیاده ایلیه سن (الاشیاء تتبین باضدادها) نخواسنجه فقرا ایله صحبتده جناب حقك اعطا ایلدیکی نعمت ظاهره اولور (بیت

حب درویشان کلید جنتست
دشمن ایشان سزای لعنتست

فقرك مثوباتی وفقرای صابرینك علو درجاتی حقنده اولان آیات عظام واحادیث سید الانام وکلمات اولیای کرام بوجریده نك کنجیدهٔ احاطه سی اولمق خیال محالدر انجق بوبابده حدیث (الفقر فخری) کافی ودخی (الفقر عیال الله) وافیدر فقرا ایله الفت وصحبت موجب سعادت دنیا وآخرت اولدیغنده اشتباه اولماز (شعر

نور خورشید بو یرانه فزون می افتد
بیشتر لطف خدا شامل درویشانست
در زمینی که از وبوی دل آید بمشام
پا بیفشار که سرمنزل درویشانست

(جهد المقل كثير)

معنای لطیفی صاحب قلت اولان فقیرك فوق الطاقه سعی وكوششی كثیردر یعنی اغنیانك احسان كثیرندن زیاده‌در زیرا اغنیانك مالنه احسانله نقصان طاری اولمیوب مرتبهٔ فقیره یتشمز اما فقیر اولان احسان ایتدیكی وقتده مامملكنه فقدان ایراث ایدر فقرا آخره احسان وكرمله مأموردكللركن محضا اكتساب رضای وهاب ایچون حسب القدره دركار اولسه لر عندالله بو معامله مقبوله در نته كیم قرأن كریمده حق جل وعلا بیورر (لينفق ذوسعة من سعته ومن قدر عليه رزقه فلينفق مما آتيه الله لايكلف الله نفسا الا ما آتيها سيجعل الله بعد عسر يسرا) وروى ابو داود ان رسول الله صلى الله عليه وسلم (سئل اى الصدقة افضل قال جهد المقل وابدء بمن تعول) جهد بضم الجيم شئ قليلدركه مقل اولان كیمسه آنكله تعیش ایدر دینلره كوره بو كلام لطیفك بر معناسی دخی اولسه ممكندر مثلا مقل اولان كیمسه نك قتنده معاشدن شئ قليل كثیردر اغنيا شئ كثیر ایچون

ایتدکلری شکر قدر فقیر قانع شیٔ قلیله شکر ایدوب ممنون اولوردیمك اوله یوجه اصحاب قناعتی مدح اولور

فی حرف الحاء

(حسن الخلق غنیمة وحدة المرء تهلكة)

معنای لطیفی حسن خلق غنیمتدر وآدمی حدتی هلاك ایلر حسن خلق حضرت حقك عبادنه نعمت عظماسیدر چونکه حق تعالی ایمانی یراتدی ایمان جناب حقدن نیاز ایتدیکه الهی بکا قوت احسان قیل حق جل وعلا آنی حسن خلقله قوی ایلدی عقب خلقتده کفردخی بو رجایی ایدوب حق سبحانه وتعالی آنی بد خویلق و بخل ایله قوی ایلدی (لایسئل عما یفعل) وخبرده وارد درکه بدخوی و بخیل جنته داخل اولمازلر (مثنوی

من ندیدم در جهان جستجو

هیچ اهلیت به از خوی نکو

حکما دیرلرکه اخلاق نیکو اوندر اولکی شرعا وعقلا ممدوح اولان کارده خلقه مخالفت ایتمکدر ایکنجیسی کندی نفسندن انصاف ایتامکدر اوچنجیسی کیمسه نك عیبنی جستجو ایتامکدر دردنجیسی برکیمسه دنکه برذله صادراوله آنی مهما امکن حسن تأویل ایتمکدر بشنجیسی کنهکارك وقت اعتذارده عذرنی قبول ایتمکدر التنجیسی محتاجلرك حاجاتنی قضا ایتمکدر یدنجیسی

كنـدى عيبنى كورمكدر سكز نجبسى خلقك اذاسـنه
تحمل ايتمكدر طقوز نجبسى خلقه اظهار بشاشت ايتمكدر
اونجبسى خلقه لطفله سويلمكدر (بيت

همه خلق جهان خلق پسنديده نماى
كه سوى خلد برين راه بران خواهد بود

(بيت ديكر)

خوشست عالم ازادكى وخوشخويى
درين مقام دراكر بهشت ميجويى

وحـدت وغضب موجب هـلاك معنوى بلكه صورى
اولديغى معلوم كاراكهان جهاندر صورت غضب مفسد
ايمـان وپيشر ولشكر شـيطانندر خبرده وارد اولمشكه
سزك زياده قويكز اول كيمسه دكلدركه مردان دلاورانى
افكنـدۀ خاك ايليه بلكـه اقواى مردمان چالاكدركه
حالت غضبده كندويى ضبط ايدوب نفسـنه مالك
اولور (بيت

مردى كمان ميركه بزورست وپردلى
باخشـم اكر برآيى دانم كه كاملى

وبعض عارفلر بيورمشلركه (بيت

سـتون خـرد بردبارى بود
سبك سرهميشه بخوارى بود

(حرفة المرء كنزه)

كشبنك صنعتی دفینه سیدر بین الاعجام (هنر چشمهٔ زاینده است) مثلی مشهوردر حرفت صنعت معناسنه‌در (الکاسب حبیب الله) فحواسنجه وجه حلالدن اکتساب ایلین کیمسه‌یی حضرت حق سور نفقهٔ نفس وعیالی ایچون کسب ایتمك عبادات مفروضه‌دندر مسلم وبخاری رحمهما الله بو حدیث شریفده متفقلردرکه قال النبی علیه الصلاة والسلام (ما اکل احد طعاما قط خیرا من ان یأکل من عمل یدیه وان نبی الله داود علیه السلام یأکل من عمل یدیه) مثنوی

رمز الکاسب حبیب الله شنو   در توکل ازسبب کامل شو

حرفته کنز اطلاقی (القناعة کنز لاینفد) حدیثنه اشارتدر بهرحال کاسب قانع اولور کسب وکاره عار ایلیوب مع الاقتدار کشت اسواق و بازار ایله سؤال وثقلت وابرامله خلقی بیزار ایلین بطالین حیوانانه ملحق بلکه حیواندن دخی اضل وارذلدر نته‌کیم ابو محمد جریری رحمه الله بیوررلرکه قوت یومیه‌یه مالك اولوب ینه نام فقر ایله سؤال ایلمك فی الحقیقه شرب خمر وزنا ایلمکدن یرامزدر زیرا اول کونه طلب وسؤال محبت دنیا ایچوندر (وحب الدنیا رأس کل خطیئة) حضرت علی کرم الله وجهه کبی سلطان جنابنك برکون ضرورتلری واقع اولوب اجرتله بر کیمسه نك قیوسندن صوچکوب خرمازارینی

اسقا ایلدی پس اول زمانده بعض منکرین انلره حرف
انداز اولوب تعبیر ایلدکده بو کلام لطیف ایله جواب
ویردیلر (بیت

يقول الناس لي في الكسب عار فقلت العار في ذل السؤال

ترك سؤال وکسبله اشتغال خصوصنده احادیث شریفه
چوقدر کتب احادیثده طلب اولنه

(حموضات الطعام خير من حموضات الكلام)

حموضت حاء مهمله وضاد معجمه ایله اکشیکه معنای
لطیفی طعامك اکشیلرندن خیرلو در طعمی ترش اولان
طعام قبض ایراث ایدر درون انسانه انقباض روحانی
کتورن کلامی اکشی طعامه تشبیه بیورمشلر طعام
حامض انقباض جسمانیه یه باعث اولور اما کلامدن
حاصل اولان انقباض سامعی مجروح دل ایدر مشبه به
طرفندن ظهور بولان قبض ادنی معالجه ایله دفع اولور
اما مشبهدن وجوده کلن انقباضك که انفعال نفسانیدر
اثری مدت مدیده باقی قالور (ان الله رفيق يحب الرفق)
حدیثی مصداقنجه قول لین مقبول و صعب الانحلال
اولان امور معضله حلنه سبب حصول اولور

(حياء المرء ستره)

ستر کسر سین ایله پرده معناسنه در معنای لطیفی کشینك
حیاسی پرده سیدر یعنی معایبنی اورتر حیا برشریف

خصلت و برمقبول سیرتدر حضرت رسالتپناه صلی الله علیه وسلم (الحیاء شعبة من الایمان) بیورمشلر وحیا شرائط نظام عالمدندر اکر صفت شرم وحیا میانهٔ ناسدن رفع اولسه هیچ کیمسه نك کیمسه دن حجابی اولمیوب مناظم جهان خلل پذیر ومصالح خلایق عالم بربرندن منحل اولوب باعث تساوی صغیر وکبیر اولوردی اما حیامانعدرکه هرکس نه استرسه ایشلمکه قادردکلدر (بیت

صف شکن قلب مناهی حیاست
راهزن خیل ملاهی حیاست

پس معلوم اولدیکه خواص وعوامه حیانك نفع تامی واردر وتربیهٔ آفتاب حیا اولمسه میوهٔ اختلاف نارسیده وخام قالور وحیا ایکی قسمدر بریسی حضرت رب العالمیندن اوتانمقدر بوقسمله متصف اولان معاصی یه اجترا ایده مز ایکنجی ناسدن اوتانمقدر بوقسمه حیای ادب دیرلر بوقسمی تحصیل ایدن دائرهٔ شرع شریفدن بیرون حرکت ایله طشره کیده مز (شعر

دل که پراز وصف حیا میشود
آیینهٔ نور خدا میشود

دیدهٔ بی شرم پسندیده نیست
درنظر عقل خود آن دیده نیست

(حسن المرء عونه)

معنای

معنای لطیفی کشبنك حلمی معینیدر محاسن صفت حلم
بوندن اسبق حرف جیمده بیان اولندی
(حرم الوفاء علی من لا اصل له)
معنای لطیفی فرومایه اولان کیمسه اوزرینه وفا حرام اولدی وفا کار جوانمردان صاحب کمال وخصال بزرکان ستوده حالدندر هر شاهد عهدکه پیرایهٔ رخساری خال وفا اوله مرغ دل انسان آنك کرفتار دام محبتی اولمامق ممتنعدر حق سبحانه وتعالی قرآن کریمده بیورر (یا ایها الذین آمنوا اوفوا بالعقود) یعنی ای مؤمنلر سز بر بریکزله ایتدیککز عقدلره وفا ایدیکز وخبرده وارد درکه (لادین لمن لاعهدله) یعنی کمال دین یوقدر رعایت عهد ایتمین کیمسه ایچون (بیت

نیست بر مردم صاحب نظر   خدمتی از عهد پسندیده تر

حکایت حضرت اسمعیل صلوات الله علی نبینا وعلیه برکون اتفاقا برکیمسه ایله رفاقت ایلدیلر اول کیمسه کندی خانه سی پیشکاهنه کلدکده دیدیکه یا اسمعیل سزك مرافقتکزدن ممنون اولدم بنمله عهد و پیمان ایله ککزکه بو محلده سز اوتوره سز تابن کندی خانه مه داخل اولوب مهم اولان مصلحتی اتمام ایدم وفی الحال ینه کلوب جناب شریفکزله همراه اولم حضرت ذبیح الله علیه السلام وعده ایلیوب اول مقامده آرام بیوردیلر

اول مرد خانه سنه كيروب برمهم كلبسى اقتضا ايتمكله
ايتديكى عهد وميثاقى دخى فراموش ايلدى ودو رودراز
مكشدن صكره خانه نك سمت ديكره اولان قپوسندن
چقوب كتدى اوچ كوندن صكره اول موعدلرى اولان
موقعه ينه كلوب كورديكه حضرت اسمعيل هنوز دخى
آنده جالسدر ديديكه اى باكورهٔ شجرهٔ خلت واى
پسر پدر دين وملت بو محلده قعوديكزه سبب ندر
بيورديلركه اول وقتدنبروكه سنكله معاهده اولنمش ايدى
بومكاندن حركت وجاى ديكره نهضت ايلدم وديده
دوز انتظار اولدمكه سن ينه كله سن اول كمسه شرمسار
اولوب ديديكه يه سلطانم چونكه بنم عودتم ممتد اولدى
سز نيچون سعادتله روان اولمديكز بيورديلركه وعده
ايتمشيدم خلافى روا كورمدم فرضا سن نيجه مدتلر
بوموضعه كلميدك بن بو مسكندن تحريك قادمهٔ عزيمت
ايتمزدم (رباعى

انرا منكركه ذوفنون آيد مرد
درعهدووفا نكركه چون آيدمرد
كزعهدهٔ عهد اكر برون آيدمرد
ازهرچه كمان برى فزون آيدمرد

لكن بو شيمهٔ حسنه فرومايه لردن حيز ظهوره كلمز ودنى
الاصل اولنلر بو سجيهٔ سميه نك رعايتنى قلمز (بيت

بدكهر

بدکهر با کسی وفا نکند
اصل بد در خطا نکند
نته کیم دیمشلردر (بیت
وفا به ز حیاتت اکر وفات نباشد
حیات هیچ نیرزد اکر حیات نباشد

(فرقة الاولاد محرقة الاكباد)

معناى لطيفى اولادك آتش افتراقى جكرلرى يانجيدر في الحقيقه اولادك حرارت نائرهٔ هجرانى برسوزشه بكزه مز حضرت يعقوب صلوات الله على نبينا وعليه حضرتلرينك قصه سى بو مدعايه كواه عادلدر (اولادنا اكبادنا) ديين اعزهٔ كرام مع علو شانهم علاقهٔ اولاددن كذر ايده مشلر حضرت امام غزالى قدس سره احياء علومده بيورركه هيچ آدمه نفسندن زياده سوكلو برشئ يوقدر بو دعوايه دليل بودركه هركشى كندى موتندن صكره اولادينك بقاسنى تمنا ايدر آنكچونكه جزء نفسيدر ايمدى اولاد جزء خلقت اولنجه بالضروره محبت اقتضا ايدر وفقد انى دخى موجب آلام شديده اولديغى ظاهر اولور ولد صالح مطيع منقادك سلسلهٔ وداد و محبتى كردن دل والدينه اول كونه بسته دكلدركه مدة الحياة ربقهٔ علاقه سى منخلع اولوب قيد ابتلاسندن وارسته اوله (بيت
ندارد پدر هيچ بايسته تر   ز فرزند او هيچ شايسته تر

(حلى الرجال الادب وحلى النساء الذهب)

معناى لطيفى رجالك زيورى ادبدر ونسوانك زينتى دينار وذهبدر ادبك لزومى الفده (ادب المرء خير من ذهبه) شرحنده على التفصيل ايراد اولندى كويا كه بو كلام شرف انجام ايله تزينه مائل وتحصيل ادبدن متكاسل اولنلره تعريض بيوررلر (زينة الباطن خير من زينة الظاهر) ينه حضرت امام على كرم الله وجهه جنابلرينك بو سلكه تنظيم بيوردقلرى لالئ آبداردندر حرف زاى معجمه ده انشاءالله تعالى بيوردقلرى مفصلا ايراد اولنور (ع كه بر ونساز در ونساز نكردد هركز ۞ فى حرف الخاء ۞

(خوف الله يجلى القلوب خف الله تأمن من غيره)

معناى لطيفى اللهدن خوف ايتمك قلوب عبادى مجلا ايدر اللهدن خوف ايتسكه غير حقدن امين اولورسن معاذ بن جبل بو حديث شريفى روايت ايدركه قال النبى عليه السلام (لو خفتم الله حق خيفته لعلمتم العلم الذى لاجهل معه ولو عرفتم الله حق معرفته لزالت بدعائكم الجبال) قال الحكيم فى نوادر الاصول فحقيقة الخوف لمن وصل قلبه الى فردانية الحق وامتلاء من عظمة الفردية فاينما وقع بصره على شئ اطلعت نفسه على العلم الصافى الذى لايمازجه شبهة ولاجهل وانما نال هذا العلم بنور الخوف ونور الخوف هو ما اشرق فى صدره من نور عظمة

الفردية) معناسى اكر قورقيديكز اللهدن حق خيفتى ايله
بر علمه عالم اوليديكز كه اول علمله بيله جهل يوقدر
وا كرسز اللهى حق معرفتى ايله بليديكز سزلك دعاكز ايله
طاغلر يرندن زائل اوليدى نوادر الاصولده حكيم ترمذى
رحمه الله بو حديث شريفك شرحنده بيورر كه حقيقت
خوف شول كيمسه ده اولور كه قلبى فردانيت حقه واصل
اولوب عظمت فرديت ايله طول بصرى هر زه يه دوشرسه
نفسى بر علم صافى يه مطلع اوله كه اكا شبهه و جهل
قارشمامش اوله اول كيمسه بو علمه نائل اولماز الا نور خوفله
نائل اولور نور خوف عظمت فرديت نورندن اول ذاتك
صدرنده اشراق ايلين شيدر وخبر صحت اثرده كلمشكه
(من خاف الله خاف كل شئ منه ومن لم يخف الله يخاف
من كل شئ) بر كيمسه اللهدن خوف ايلسه غيرك خوفندن
امين اولور عبدالله تسترى رحمه الله حضرتلرى بيورر كه
باديه ده كيدركن بر شخص عجيب الشكل كوردم آندن
بكا خوف مستولى اولدى اكا ديدمكه سن جنيمسين
ياخود انسيميسين بنى تخويف ايتدك اول دخى بكا ديديكه
سن مؤمنمبسين منافقمبسين بنى تشكيك ايتدك بن ديدمكه
مؤمنم ديديكه خاموش اولكه مؤمن اولان غير اللهدن
خوف ايتمز نته كيم حضرت مولوى قدس سره العزيز
بيورر (مثنوى

لاتخف وان چونكه خوف دادحق
نان فرستد چون فرستادت طبق
لا تخافوا هست نزل خائفان
هست درخورا زبرای خائف آن
آنكه خوفش نيست چون كويی مترس
درس چه دهی نيست او محتاج درس

(خير الاصحاب من يدلك على الخير)

معنای لطيفی اصحابك يعنی مصاحبلرك خيرلوسی خيره دلالت ايلين كيمسه در حرف جيمده صحبت نيكانده اولان منافع جسيمه والفت اشرارده وجودپذير اولان مضرات عظيمه مفصلا بيان اولنمش ايدی

(خلوص الود من حسن العهد)

معنای لطيفی محبتك خلوصی حسن عهددن ظاهردن يعنی دوستك عهد و پيمانه رعايتی كماينبغی اولورسه مخلصدر بونك دخی مباحثی حرف خاده افاده اولنمشدی

(خابت صفقة من باع الدنيا بالدين)

لغت مغرب تصحيحی اوزره صفقه بيع باته اطلاق اولنور كه بيع بالخيار مقابليدر معنای لطيفی زيان ايلدی شول كيمسه نك بيعی كه دينی دنيايه بيع ايلدی حرف باده (بع الدنيا بالاخرة تربح) شرحنده بوكلامك مألنه متعلقه اولان كلمات كذار ايلدی

(خـير المال ما انفق فى سبيل الله)

معناى لطيفى مالك خـيرلوسى فى سبيل الله انفاق اولنان مالدر بو دخى حرف باده شرح اولنـدى

(خالف نفسك تسترح)

معناى لطيفى نفسكه مخالفت ايله مستريح اولورسن (بيت

تو كه بانفس خودزبون باشى عارف كرد كار چون باشى

معلوم عزت اوله كه نفس اماره كروه اعـدانك اضريدر قال النبى عليه السلام (اعدا عدوك نفسك التى بين جنبيك) نفسـه اضر دشمنان آنكچون دينلوركه هردشمن كه اكا احسان وكرم ايليه سن البته سكا عداوتدن فارغ اولوب يار اولور الا نفس اماره يه هرنقدرمدارا ولطف ومواسـا وهواسـنه تبعيتده سعى وكوشش ايدرسك حقه مخالفتده او قدر افراط ومبالغـه ايدوب سنى اضراره وشر وردده اصراره وورزش ايدر زيرا كندى مراداتنه وصول ايله قوت بولور مادامكه نفس قوتده اوله قلب ضعيف اولور پس ايمـدى سالك راه خدا كه مانندهٔ خليـل بت نفس اماره يى شكسته ايلميـه عمارت كعبهٔ دله كه حرم محرمدر موفق اولمـاز (مثنوى

مادر بتهـا بت نفس شمـاست

زانكه آن بت مار واين بت اژدهاست

بت شكستن سهل باشد نيك سهل

سهل دیدن نفس را جهلست جهل
هر که مرد اندرتن او نفس کبر
مرورا فرمان خورشید و ابر

نفس اماره نك هواسنه متابعت ایتمیوب هر خصوصده خلافنی اختیار ایدنلر شر وشورندن خلاص اولوب مستریح اولور

(خلو القلب خیر من ملوء الکیس)

معنای لطیفی قلبك خالی اولمسی خیرلو در کیسه نك طولمه سندن یعنی قلبك محبت دنیادن خالی اولمسی خیرلودر غنای ظاهریدن (حب الدنیا رأس کل خطیئة) حدیث صحیحدر قلبی محبت دنیادن خالی اولان کیسه یه غنای ظاهر راه حقده مانع اولماز حکایت کبار خواجکاندن بر عزیزك آرایش مکنت واموالی نعل باز گونهٔ سیر اطواری وسترهٔ حالی ایدی املاك ومَمالیك وعبید واما بالجمله تمام وقطار استر واشتر وگلهٔ بیحساب گاو واغنامدن بر قاچ طویله اسبان تازیٔ کهیلان ساحهٔ دولتسراینده کشیدهٔ طویلهٔ تملکی اولمغله گاه گاه سر بستگان سلسلهٔ ارادتی اولان درویشانله سوار اولوب مانندهٔ شمال وصبا تماشای کوه صحرا ایتمك عادت حسنه لرندن ایدی اول وقتده ارشاد عباد ایله شهرت شعار اولنلردن بر شیخك مجلسنده بر وجود مکرمك احوالندن بحث

اولندقده طویلهٔ اسبان صبا رفتاره دلبسته در دیو فی الجمله
طعن آمیز کفتاره اجترا ایلدیکن عزیز مشار الیهه نقل
ایتدکلرنده (من میخ طویله رادر کل زده ام نه در دل)
دیو جواب باصواب ویردیلر پرده برانداز جهل وضلالت
فرمانفرمای قلمرو رسالت صلی الله علیه وسلم حضرتلرندن
سؤال اولندیکه نیچون قلوب عباد مشاهدهٔ رب عزتدن
محجوب اولدی جوابنده بیوردیلر که دل بندهٔ مؤمن
حضرت غنی عن العالمینك بغض ایلدیکی شیئه محبت
ایلدی یعنی دنیایه دلبسته اولدی حیات جاودانی یه
باعث اولان دار آخرت ایچون اعمال صالحه یی ترك ایلدی
بر حدیث آخرده دخی بیوررلر که درت خصلت علامت
شقاوتدر اولکی جمود العین ایکنجی قسوت قلب
اوچنجی طول امل دردنجی حب دنیا امعان ایله نظر
ایلین اهل بصیرته مستور اولماز که حب دنیا خصال
ثلثه یی مستلزمدر حضرت مولوی قدس سره مثنوی
شریفنده بیوررلر (مثنوی

چیست دنیا از خدا غافل بدن
نی قماش ونقره وفرزند وزن

(کل ما الهاك عن مولاك فهو دنیاك) کلام درر باری
(الدنیا ماشغلك عن الله) مضمون جوهر نثاری جمله
بو مفهومی مشتملدر بایزید بسطامی قدس سره

حضرتلرينه سؤال ايتديلركه واصل اولديغن مراتب جليله يه سبب وصول نه اولدى جوابنده دنيايى جمع ايلدم قناعت ريسمانى ايله بغلدم وصداقت منجنيقنه وضع ايليوب درياى يأس وحرمانه انداخته قيلدم بعدازان مستريح اولدم ديو بيورديلر خلاصهٔ سخن اعزهٔ كبار اوليادن بعض وجود مكرملر بيورمشلركه اعضا وجوارح انساندن هر برى برنيجه مصالح حسنه ايچون خلق اولندى مثلا چشم نظر اعتبار ومطالعهٔ كلام حضرت رب ستار ايچون ودست معاونت عجزه وپاى مجالس وعلمه وجوامع ومساجده رفتار ايچون كذا وكذا اما قلب انسانى محضا جناب خالق متعال حضرتلرينى فكر وذكر ايچون مجبولدر ايمدى هرنه حالده اولورسه اولسون اللهدن غفلت موجب بعد ودورى اولديغى بديهيدر

(خليل المرء دليل عقله)

خلت دوستلق خليل دوست ديمكدر معناى لطيفى كشينك دوستى عقلنك دليليدر بوخبر صحيحده وارد اولمشكه قال النبى عليه السلام (من اراد الله به خيرا رزقه الله خليلا صالحا ان نسى ذكره وان ذكر اعانه) مجالست اخيار مصاحب اولى الابصار كيمياى سعادت ابديه ورهنماى دولت سرمديه در نته كيم حضرت مولوى قدس سره بيورر (مثنوى

مهر پاکان درمیـان جان نشان
دل مده الا بمهـر دلخوشـان

نار خندان باغ را خنـدان کند
صحبت مردانت ازمردان کند

کر تو سنك صخره ومرمر شوی
چو بصاحب دل رسی کوهر شوی

پس بو مقرردرکه اکر بر کشینك هم صحبتی عاقل ایسـه البته اول آدم عقلدن حصه داردر زیرا عـدم مجالسه مانع صحبتدر

(خـیر النسـاء الودود الولود)

معنای لطیفی نسانك خیرلوسی محبتلو اولوب چوق طوغریجی اولاندر نته کیم ابوداود وحاکم بوحدیث شریفی روایت ایدرلر قال النبی علیـه السلام (تزوجوا الودود الولود فانی متکاثر بکم الامم) وحضرت فاروق رضی الله عنـه بیورمشلرکه (حصیر فی بیت خـیر من امرأة لاتلد) یعنی حصیر پاره سی برخانه ده خـیرلودر عقیم اولان عورتدن امام بی مدانی حضرت شیخ شعرانی رحمـه الله بیوررلر که ودود ولود اولان خاتون تزوجی خاطری منشرح وسرای شـکر نعم اللهك بابنی منفتح ایدر واولاد سببیـله زوجی اکا دلبسته اولور اما عجوز جافیـه اولان عورت بویله دکلدر بلکه بوکونه عورتك زوجی مقتضای نفسانیت ایله

مقدورحقه راضی اولمیوب ساخط اولور اندن خاطرینك
تنفری سببیله کاهیجه جافیه اولان عورتدن نصف الخلق
وناقص الاعضا ولد متولد اولور حین وقاعده داعیه
ضعیفه اولدیغی ایچون اما زن مهربان بونك خلافیدرکه
حسن ملاعبه سی وحلاوت کلامی مکامن جسددن
جاذب منی کثیرا اولدیغیچون نطفهٔ خالصهٔ غریزه نازل
اولوب وجوده کلن ولد ضخیم الخلق وحسن الوجه
وجمیله الاخلاق اولور وقاعده پدر ومادری بولندقلری
صورت اوزره وجوده کلور (نظم

ای زمشکین طره ات برهر دلی بندی دکر
رشتهٔ جانرا بهر موی تو پیوندی دکر
مادرست خورشید ومه باشد پدر کر فی المثل
برزمین ناید بخوبی چون تو فرزندی دکر

ماصدقی اولان ولد خوبر و مادر نیکخودن متولد اولدیغی
تجربه اربابنه خفی دکلدر ❊ فی حرف الدال ❊

(دولة الملوك فی العدل)

عدالت ملوك تاجدارانه نه مرتبه لازم اولدیغی حرف
تاده بسط اولندی

(دوام السرور رؤیة الاخوان)

معنای لطیفی دوام سرور نشاط رؤیت اخوان دیندر
سیما اخوان سینه صافا نکه محبتی غرضدن مبرا وحیلدن

وخدع

وخدع ونفاقدن معرا اوله (بيت

بهار عمر ملاقات دوستدارانست

چه خط برد خضر از عمر جاودان تنها

میانه ده اغراض دنیویه وتحصیل مطالب نفسانیه اولمیوب محبت لله اولدقده بلكه طرفینك آینهٔ قلبلری دخی زنكار كدورات وقسوتدن پاك مانند مهر انور تابناك اولدیغی وقتده سر دقیق (المؤمن مرآة المؤمن) آشكار اولوب كندی حسن معنویسنی على طريق التعاكس سجنجل برادر مهر تابنده ده مشاهده ایدر اصحاب حسن كندی جمال با كمالنی تماشادن نه مرتبه محظوظ اولدیغی مسلم الكلدر فافهم متحابين فى الله حقنده وارده اولان آثار صحیحه نك روح معانی غامضه سی بو اسراره مبتنیدر (مثنوی

خلوت از اغیار باید نی زیار

پوستین بهر دی آمدنی بهار

کم رخاکی چونکه خاکی یار یافت

از بهاری صبرهزار انوار یافت

آن درختی کو شود با یار جفت

ازهوای خوش زسر تا پا شکفت

درخزان چون دید او یار خلاف

درکشید اورو وسر زیر لحاف

(دواء القلب الرضاء بالقضاء)

معنای لطیفی قلبك دواسی قضای الهی یه تسلیم ورضادر دواء مریضه اولور قلب انسانینك مرضی اخلاق رذیله در بو امراضدن سلامتی کالدر شیخ نورانی حضرت شعرانی مشارق الانوارده رصدساز اولدقلری کواکب نکات نوادر دندرکه مشایخ مصریه دن شیخ علی بصیر حضرتلریکه کندی معاصرلرندندر اکثر اوقاتده حضرت خضر ایله ملاقاته موفق ایدیلر ودیرلر دیکه بر کیمسه حضرت خضرایله صحبت مراد ایلسه اوچ شرطه رعایت ایتمکه محتاجدر مادامکه شروط ثلثه یه مراعات بولنمیه اجتماع محالدر شرط اول بالجمله اخلاق رذیله دن سالم اولوب بو امت مرحومه دن برفرده سوء قصدی اولمیه شرط ثانی سنن فخر المرسلین صلی الله علیه وسلم اوزره اقوال وافعالی جاریه اولوب اقسام بدعتدن برشیئه مرتکب اولمیه شرط ثالث دراهم ودنانیردن ورزق مقوله سندن فرد ایچون برنسنه ادخار واخفا ایلمیه بوشروط سکانه یه ملازمت ایتمین ذات فرضا عبادات ثقلینی جامع اولسه دخی خضر علیه السلام ایله ملاقات ممتنعدر انتهی کلامه شروط ثلثه نك بریسی سامت صدر اولدیغندن منفهم اولدیکه قلب سلیم دارینده نفع عظیم ایرات ایدرمش (یوم لاینفع

مال

مال ولابنون الا من اتی الله بقلب سلیم) بو دعوایه شاهد
عدلدر بو کلام وجیزدن عاقل وصاحب تمیز اولنلره
برمعنا ظهور ایلرکه قضای الهی یه تسلیم جملهٔ اخلاق
حسنه دندر لکن تدقیق اولنسه جمله یی جامعدر فهم
من فهم (رضی الله عنهم ورضوا عنه) بومعنایی مؤید
(الرضاء بالقضاء باب الله الاعظم) بو مفهومی
مؤکددر (بیت

تقدیر چو سابقست تعلیم چه سود
جز بندکی ورضا وتسلیم چه سود

انبیاء عظامدن بر وجود عالیمقام علی نبینا وعلیه الصلاة
والسلام مناجاتنده دیردیکه الهی بکا بر عمله یول کوستر که
سنك رضاکه سبب اوله خطاب عزت ایرشدیکه بنم
سندن خوشنودلغم سنك بنم قضای مقررمدن خوشنود
اولمه که موقوفدر چونکه سن بنم قضامه راضی اوله سن
بن دخی سندن راضی اولورم (بیت

هرکه راضی شد از قضای خدا
بهره می یابد از رضای خدا

فی الحقیقه بر دلکه نور رضا ایله روشن اوله مقدرات
الهیه دن یوز چویرمز مقتضیات قدردن رسیده اوله
تمام رغبت وقبول ایله خوشدل اولور بو سبب ایله پیرامن
خاطرینه اندوه وملال کذار ایلمز همواره شادمان

ومطيب القلب اولور (شعر

هر عزيزيكه با قضا خوكرد
فرح وعيش روى با او كرد
خوش در آميز از صفاى ضمير
با قضا وقدر چو شكر وشير

(دليل عقل المرء قوله ودليل اصله فعله)

معناى لطيفى كشينك عقلنه دليل كلاميدر واصلنه دليل فعليدر شق اول (المرء مخبو تحت لسانه) مضمونيدر شق ثانى (فعل المرء يدل على اصله) مأليدر لسان قلبك ترجمانيدر كشينك قلبنده اولان فكر هرنه ايسه اذا خلى وطبعه سويلسه اول فكره دائر سويلر (مصرع

كلامندن اولور ظاهر كشينك كندى مقدارى

فحواسنجه عاقل اولان يعنى سويلمز وحسب ونسب اولان افعال حسيسه ايشلمز (ان الله يحب معالى الامور ويبغض سفسافها) خبر صحيحى مقتضاسنجه مرد اصيل مخالف شرع شريف كارى ارتكاب ايتمز فعل وقولك ميزانى شرع مبيندر هركيم بو ميزانى تجاوز ايليه عاقل دكلدر

(دم على كظم الغيظ تحمد عواقبك)

معناى لطيفى دائم اول كظم وهضم غيظ وغضب اوزره كه عواقبك دنيا وآخرتده محمود اولور حرف حاده (حدة

المرء

المرء تهلكة) بیانده بوکلام شریفك حسنی بیان اولندی
(دين المرء خدينه)
خدين دوست معناسنه در معنای لطیفی کشینك دینی دوستیدر یعنی کشینك مسلکی دوستنك رفتارندن ظاهر اولور (الصحبة مؤثرة والطبيعة سارقة) معناسنجه
هرکس یار ومصاحبنك خوینی اخذ ایدوب رفته رفته
آنك کتدیکی طریقی طوتر
(دينار الشحيح حجر)
الشح البخل مع الحرص) شحیح دیو بخیل وهم حریص اولنه دیرلر معنای لطیفی بخیل حریصك آلتونی حجردر یعنی حجر مثالیدر مالدن غرض تمتعدر تمتع اولمدقجه
حجر ایله زرك فرقی یوقدر (بیت
شرف مرد بجودست وکرامت بسجود
هرکه این هردو ندارد عدمش به ز وجود
بو آیت کریمه ده اولان وعید ارباب شح وحرصه تنبیه اکیددر (والذين يكنزون الذهب والفضة ولا ينفقونها في سبيل الله فبشرهم بعذاب اليم) اصل کنز جمع ایتمك وشیئك بعضی بعضی اوزره وضع ایتمکدر مفسرون یکنزون لفظنی یجمعون و یدخرون ایله تفسیر ایلمشلر اوائل ظهور اسلامه قدر حاجتدن فضله اولان مالی اخراج واجب ایدی بوحکم نزول آیت زکاة ایله منسوخ

اولوب وجوب استحبابه تبديل اولندی و برخبرده سلطان
انبيا عليه ازكى التحايا حضرتلرى بيوررلركه (لايجتمع
الشح والايمان فى قلب عبد ابدا) رباعى

از بى درمى رسيد عيسى بفلك
وز بادرمى رسيد قارون بدرك
كرزانكه به سيم وزركسى به بودى
عيسى بهدرك بودى وقارون بفلك

بذل وانفاق ماده سنده ميانهٔ بندكان خداده تفاوت
بين السماء والارضدر بعضيسى هرسنه ده بركره ربع
عشر مالى كه فريضهٔ زكاتيدر اخراجنده بخل ايدوب
كوناكون تصرف محيلانه ايدر و بعضيسى بالكليه
اهمال ايدر و بعضيسى مالك اولديغى مالن كلبسنى
طلبا لمرضاة الله جود واعطا ايدر بلكه نفسلرنى آداب
عبوديتده وقلوبنى دوام مشاهدهٔ رب عزت اوزره
انفاق ايدرلر پس ايمدى اصحاب شريعتك انفاقى مال
جهتندن ارباب حقيقتك احوال جهتندندر انفاق
اغنيا اهل حاجاتدن فضلهٔ مالنى دريغ ايتمامكدر وعباد
وزهادك انفاقى وظايف خدمت عبوديتدن نفسلرينى
ادخار ايتمامكدر وعارفلرك انفاقى قلوبنى حقايق
مراقبهدن منع ايتمامكدر وعشاق الهينك انفاقى مجارىٔ
اقضيهدن روحلرينى صقنمهمقدر بو تفصيلدن مراد

سالك

سالك طريق حق اولنلرکندينی بوميزانله سنجيده ايتمك
كرك والا دعوای خشكدن نسنه حاصل اولماز (مثنوی
درشريعت مال هركس آن اوست
در حقيقت ملك ما مملوك دوست

(دولة الارذال آفة الرجال)

الرذل بفتح الراء وسكون الذال المعجمة الدون الخسيس جمعه
ارذال معنای لطيفی دون وخسيس وردی الاصل اولنلرك
دولتمند اولملری رجال كريم الاصل اولنلره موجب آفتدر (بيت
ناسزايی را چو بينی بختيار
عاقلان تسليم كردند اختيار
سراج الملوك نام كتابده ايقاد اولنان چراغان حكمندركه
نوشروان عادل مؤيد مويداندنكه قاضی القضاة ديمكدر
سؤال ايلديكه زوال دولت پادشاه اوچ نسنه دهدر
اولكيسی اخبار مملكت ورعايی پادشاهدن اخفا ايتمكدر
ايكنجيسی مردم فرومايه يی تربيت ايدوب كاركاه عمله
نصب ايتمكدر اوچنجيسی عمالك ظلم وستملريدر نوشروان
ديديكه بوسوزلری نه دليل ايله سويلدك جواب ويرديكه
چونكه خبر رعيت وولايت سلطاندن منقطع اوله
دوستدن ودشمندن فارغ اولوب احاد ناس هرنه مراد
ايدرسه اشلمكه شروع ايدرلر هركوشه دن انواع فتن
ظهور ايدر ومملكت فتنه ايله مالامال اولوب خراب اولور

چونکه مردم فرومایه محل عملده مستخدم اولوب دولتـه
فی الجمـله دسـترس بوله دنائت همتندن جمـع امواله
حریص اولوب هرکسدن جلب فوائد مالیه یه طمع ایدر
واکابر واشرافك مقـادرینی فهم ایتمیوب تعظـیم
وتخظیرلرنده تقصیر ایتمکله قلوب ناسی رنجیـده ورمیده
ایدر بو صورتده نتیجـه اصحاب قلوب بلـکه عامهٔ خلق
آنی نصب ایدن سلطـانك وآنك وجودلرینی رفعـه
همتلرین حواله ایدوب هرشـبانه روز زواللرینه مترقب
اولورلرتته کیم دینلمشدر (زوال الدولة بارتفاع السفلة) شعر

کرسفـله بجاه دست یابد — بازار ملك شـکست یابد
دونان نه سزای جاه باشند — بل درخور بند وچاه باشند

اوچنجی ارباب خـدمات یعنی جمـع امواله مأمور اولان
ذوات چونکه رعایایه ظـلم وستم ایلیه رعایانك نیتـلری
پادشاهه فاسـد اولوب زراعت وحراثتدن ملول ومتنفر
اولورلر ومداخل خزینـهٔ سلطان ناقص اولوب عسکره
وظایفنی ایفایه عدم قدرت ظـاهر اولور انلردخی هنکام
مقابلهٔ اعـداده مقاتله یه تصدی ایتمیوب زوال سلطنت
امر مقرر اولور نوشروان بوکـلامی آب طـلایله
تحریره فرمان وموبده فوق المأمول انعام واحسان ایلدی
(کل شئ یرجع الی اصله) مغزاسنجـه حکما دیمشلرکه
نفوس خبیثه اصحابنی تربیـه ایتمك کشی کنـدی آب

رونبی ریخته ایتمکدر مثلا نطفهٔ خبیثه دن حاصل
اولان وجوده دنیا دن انتقال حرامدر مادامکه کندی
ولی نعمتنه اسائت ایتدکجه (شعر

بد اصل را چه کونه کسی تربیت کند
درجیب خود چه کونه کسی مار پرورد
حنظل به تربیت ندهد طعم نیشکر
کل پرنچیندانکه کسی خار پرورد

الباى زمانه پوشیده دکلدرکه بیك یوز اون بش تاریخی
خلالنده مرزوبوم رومده علو کیر اولان نائرهٔ فتن عظیمه که
مصرع) چشم وکوشی کورمش ایشتمشدر کیسه نك
ترفع ارذال وتنزل رجالدن ظهور یافته اولوب خلع
سلطنت شهریاری شانه وخرابیٔ بسیار دودمانه منتج
اولدی بالجمله اسبابی تفتیش اولنسه مناصب علمیه نك شرذمهٔ
شرذمهٔ فرومایکانه تقلیدی وخدمات مالیهٔ سلطانیه نك
اراذل اشخاصه تخلید وتأییدی وپایمالیٔ اشراف
واعالی وتحقیر واهانت ذوی الانساب واهالیدر
(دار من جفاك تخجیلا)
معنای لطیفی مدارا ایله سكا جفا ایلین کیمسه یه آنی
شرمسار وتخجیل ایتمك ایچون (امرت بمداراة الناس
کما امرت باداء الفرائض) الحدیث وامام بیهقی شعب
ایمانده ابوهریره دن بو حدیث شریفی روایت ایدر

(رأس العقل المداراة واهل المعروف فى الدنياهم اهل المعروف فى الاخرة) سفهايه مدارا ايتمك اصناف اخلاق حميده دن معدود در عاقل دانايه لسان الغيبك بو بيتى سرمايهٔ ذكافيدر (بيت

آسايش دوكيتى تفسيراين دو حرفست
با دوستان مروت با دشمنان مدارا

فى حرف الذال

(ذكر الاولياء ينزل الرحمة)

معناى لطيفى اولياى كرامك ذكرى رحمت رحمانى انزال ايدر ديلمى رحمه الله مسند فردوسده حضرت عايشهٔ صديقه رضى الله عنها وعن ابيها دن بو حديث شريفى روايت بيوررلر قال صلى الله عليه وسلم (ذكر الانبياء من العبادة وذكر الصالحين كفارة وذكر الموت صدقة وذكر القبر يقربكم من الجنة) بو حديث شريفك شرحنده سراج المنيرده (كفارة للذنوب الصغار) ديو بيان اولنمش (نظم

اوليا درندماى حضرت — جايدرزير قباب غيرت
اوليا درامناى اسرار — اوليا درا وباش ستار
موم وش كندى زمينده برپا — پرتو نورى صلارعرشه صلا
اوليا در سبب حفظ جهان — اوليا ايله طورر كون ومكان
اولور آرايش چشم افلاك — اوليانك قدمى باصديغى خاك

دیه برطائفه یه فخر جهان آه وشوقاه لقای اخوان
لفظ اخوانله وزن حال ایت آنلرك رتبه سن استدلال ایت
نه کدا انلری نه شاه بیلور آنلرك رتبه سن الله بیلور
نور بصیرتدن بهره یاب اولان وجودلر اولیای عظام
قدست اسرارهم حضراتنك مذاکره لری اثناسنده
نه رتبه ده کشایش درون وانفتاح قلب محزون رونما
اولدیغن مشاهده ایدوب بو حالت آثار رحمت ربانیه دن
اولمسنده شك ومرا ایلمزلر (مثنوی

جمله دانانان چنین کفته همین
هست دانا رحمة للعالمین
همنشین اهل معنی باش تا
هم عطایای وهم باشی فنا

حضرت شیخ عطار قدس سره تذکره لرنده بیوررلرکه
ابو علی دقاق حضرتلرندن سؤال ایلدیلرکه مردان
خدانك کلمات کرامات آیاتلرین استماعده فائده ندر
بیان بیورکه اول شوقله کوش ایلیه لم بیوردیلرکه ایکی
فائده واردر بریسی اولدرکه مستمع طالب حق ایسه
قوی دل اولوب طلبی زیاده اولور ایکنجی فائده اولدرکه
برکیمسه دماغ وپندار اولسه شکسته اولوب ادعادن کچر
آینهٔ کلام اولیاده کندویی مشاهده ایدوب اکراعمی
دکلسه حالنی کورر کما قال الشیخ المحفوظ رحمه الله (لا ترن

الخلق بميزانك وزن نفسك بميزان الموقنين لتعلم فضلهم وافلاسك) وجناب جنيد قدس سره حضرتلرينه ديديلركه بو حكايات ورواياتده نه فائده واردر بيورديلركه كلام اوليا حضرت رب العالمينك عسا كرندن برعسكردر اكر مريد داشكسته اولورسه قوى اولوز واول عسكردن مدد بولور بودعوايه حجت (وكلا نقص عليك من انباء الرسل ما نثبت به فؤادك) آيت كريمه سيدر وخواجهٔ كائنات عليه افضل الصلوات بيورمشلركه (عند ذكر الصالحين تنزل الرحمة) انتهى كلام العطار رحمه الله

(ذليل الفقر عندالله عزيز)

فقرى ايچون بين الناس ذليل اولان عندالله عزيزدر سيما فقر اختيارى اوله عاقل آكاه فقرانك ايكى قسمنه دخى مهما امكن اكرام ايدر اكر قول لين ايله اولورسه ده (بيت

تميز نيك وبد روزكار كار تو نيست
چوچشم آينه درخوب وزشت حيران باش

شرح تعرفده اوتوز طقوزنجى بابده مسطوردركه فقر اصل كبيردر وحقيقت فقر اللهه نيازمندلكدر و بنده يه سزاوار اولان هرحالده حقه نيازمند اولمقدر قال الله تعالى (يا ايها الناس انتم الفقراء الى الله) پس ايمدى عبد مؤمن سراسر عالمه مالك دخى اولسه ينه فقيردر

زيرا هرغنا كه حضرت حقك غيريله حاصل اوله دوكلى فقيردر چونكه حقله آرام بوله غيرحقه وصول ايله غنى اولور وفقر حضرت رسول اكرم صلى الله عليه وسلم پيشه سيدر نته كيم خبرده واردر (لى حرفتان الفقر والجهاد) وبرحديث آخرده دخى واردركه (الفقر اسرع الى من يحبنى من السيل الى منتهاه) وحضرت سلطان انبيا عليه السلام كندى اهل بيتى حقنده دعا ايدوب بيورديكه (اللهم اجعل رزق اهل بيتى كفافا قوت يوم بيوم) محل شك وريب دكلدركه اول عالم اولين وآخرين حضرتلرى كندى اهل بيتلرى حقنده افضل اولان حالى اختيار ايدر

(ذلاقة اللسان رأس المال)

ذلاقت فتح ذال معجمه ايله حدت معناسنه در بو محلده ذلاقتدن مراد شيرين زبانلقدر معناى لطيفى حلاوت لسان سرمايه در شاه اوليا كرم الله وجهه حرف لامده بيورررلركه (لين قولك تحبب) حسن حديث وصدق لهجه وحلاوت منطق تواضعه ولينت كلامه مقارن اولدقده صاحبى محبوب القلوب اولديغى ظاهردر ايمدى بو مقوله وجودلر معاش امرنده اكثريا عسرت چكميوب صاحب ثروت اولورلر (رباعى

حرفى وملاحت دوعالم تمثال

لعلی وهزار تلخکام ازدنبال
سیمای تکلم از نمک شور انکیز
دامان تبسم از شکر مالامال

(ذم الشیٔ من الاشتغال به)

لفظ ذم مصدر در مفعولنه مضاف فاعلی متروکدر معنای لطیفی کشی برنسنه یی ذم ایتمک قلبی اول شیئه اشتغالدن ناشیدر قلب برنسنه یه تعلق ایتمسه آنی یاده کتورمز اعزهٔ کرامدن بر وجود مکرمك یاننده بر کیمسه مذمت دنیاده اسهاب واکثار ایلدی عزیز اول کیمسه یه دیدیکه سنك دنیایه تعلقك وصفدن بیروندر زیرا (من احب شیئا اکثر ذکره) دینلمشدر اکر علاقهٔ مفرطه ایله دنیایه محبت ایتمیدك ذکرنده بوقدر افراط ایتمزایدك عارفان آکاه بالجمله ماسوی اللهی انداختهٔ نسیا منسیا فراموش ایدوب زبانه کتورمزلر (بیت

لا تنکر الباطل فی طوره فانه بعض ظهوراته

مفهومیله عامل اولنلر جمیع اجزای عالمده مشاهدهٔ جلال وجمال ایدوب ذم ومدحنده کلیل اللسان اولمشلردر (بیت

میان سبحه وزنار فرق لایق نیست
یکیست رشته اکر نالها موافق نیست

(ذواقة السلاطین محرقة الشفتین)

ذواقهٔ معجمه ایله طعام طاتمق چاشنی معناسـنه‌در معنای
لطیفی سـلاطینك طعامنی طاتمق کشینك دوداقـلرینی
یاقجیـدر باعتبار ما یؤل الیه یعنی آخرتده (بیت
مردم کوته نظر درانتظار محشرند
نقد باشد محنت فردا مآل اندیشرا
اکرچه صورتا سلاطین وامرانك زیب خوانلری اطعمهٔ
نفیسهٔ شـکرفشانده وپرنوشدر اما پیش نکاه اهـالی
اعتبارده اخکردرون سوز خاکستر پوشدر (بیت
امرنمه کوروب یاغلی پلاون امرانك
کیم یاغری یاغی چشمی یاشیدر فقرانك
عمال ستم پیشکان زوایای ممالکده بیغوله نشینان فقر وفاقه
اولان ارامل وایتام عدیم الطاقه دن صدهزار جبر وقهر
بلکه ضرب بی‌اصول وحبس وزجر ایله جمع ایتـدکلری
اموال ایله ترتیب وطبخ اولنـان طعام لب سوز اولمق دکل
جکر سوز اولور
(ذنب واحـدکثیر والف طاعة قلیـل)
معنای لطیفی عفو وغفران حضرت رحمان ایله مغفورله
اولمین ذنب واحـدك جزاسی چوقدر وجنـاب وهاب
لم یزلك عباد مؤمنینـه آخرتده احسان ایلدیکی درجات
عالیاته وجنان وحور غلمـان طیباته کوره بیك طـاعت
مقبوله قلیلدر

(ذر الطاغی فی طغیانه)

ذر امر در اترك معناسنه معنای لطیفی صاحب طغیانی
حالت طغیاننده ترك ایله (بیت

دع المرء لاتجزه علی سوء فعله
سیکفیه مافیه وماهو فاعله

عصیانده حدی تجاوز ایلینه طاغی دیرلر اول مقوله کیمسه نصیحت پذیر اولمازسه مجازات قیدینه دوشمه البته کارینك جزاسی عن قریب ایریشوب طرف حقدن شأمت اعمالیله کرفته اولور اول وقتده از جان و دل تائب ومنیب اولورسه فبها ونعم محتملدرکه حضرت باری توبه‌سن قبول ایدوب صلاحیت طرفنه میل ایده والا (بیت

سبحه برکف توبه برلب پردل ازذوق کناه
معصیت را خنده می آید بر استغفار ما

مضمونجه توبه لسانی تجاوز ایتمزسه آخرتده مکافات عمل ایله کرفتار عذاب وعقاب اولمق مقرردر (بیت

چون پذیرند از تو عذر لنك کز بهر سفر
باد پایی همچو جان بیقرارت داده اند

(ذکر الموت جلاء القلوب)

معنای لطیفی موتی یاد وتذکر ایتمك قلوبك جلاسیدر زیرا موتی ذکر ایتمك آمالی قصیره ایدر قصر آمالکه فراغ قلب ایراث ایدر قلب فارغ البته عبادات موظفه ایله

مشنور

منور ومنجلی اولور بو حدیث شریف ابن ماجه وترمدی
رحمهما الله روایتلریله صحیحدر که قال النبی علیه الصلاة
والسلام (اکثروا ذکر هاذم اللذات) الهاذم بالذال
المعجمة القاطع وحدیث آخرده ترمدی و بیهقی روایتلریله
وارد اولمشکه (کن فی الدنیا کانك غریب او عابر سبیل
وعد نفسك من اصحاب القبور) حضرت عمر بن الخطاب
رضی الله عنه جنابلری ایام خلافتلرنده اجرت ایله برکیمسنه
تعیین ایتمشلر ایدیکه هر کون برکره مجلس شریفلرینه
کلوب یا عمر انجام عمرده موت مقرردر زنهار فراموش
ایلمیه سز دیردی وقتاکه محاسن مشکینلرندن برقاچ
موی یاسمن بوی کافور کون اولدی شمدنکرو موتی
آخرك تذکیرندن مستغنی اولدق حالت مشیب طلیعهٔ
موتدر دیو اول مرد مذکرك وظیفه سن قطع ایلمدی
عباد مؤمنینه اعظم نعم اللهدندرکه املی قصیره وعمل
صالحی کثیر وعمری درازا ولوب هرکس حقنده خیراندیش
اوله بو مقوله وجودك لسان حالی بعد الموت کویا
بو مضمونله بسماندهلره حالنی خبر ویروب کویا اولور نظم

لاتظنوا الموت موتا انه لحیوة وهی غایات المنی
لاترعکم فجأة الموت فما هی الا نقلة من هاهنا

(ذکر الشباب حسرة)

معنای لطیفی اوقات جوانینك ذکری حسرتدر حسرت

لغتده شیٔ فائت اوزرینه تلفهه دیرلر یعنی هنکام جوانی وتازه کینك یاد وتذکاری تلهف وتحزن ایراث ایدر سن شیخوختده قوایه فتور کلوب اکل وشربده قیام وقعودده بالجمله حرکات وسکناتده زحمت کشیده لك امر مقرردر بعد الغنا فقره مبتلا اولان ایام فراح دستیده کذار ایدن تنعمات متنوعه سن ذکر ایتدکجه نیجه تحسر ایدرسه سن هرمده طراوت شبابی دخی اکدکجه حسرتکش اولمسی لاکلامدر (بیت

در عهد شیب شکوهٔ نسیان چرا کنم
کم نعمتیست اینکه جوانی بیاد نیست

بیت

مژدهٔ میدهم ای سوختهٔ فوت شباب
عالمی هست که این عالم از و تمثالیست

(ذل المرء فی الطمع)

من طمع ذل ومن قنع شبع) معناسی معلوم * فی حرف الراء

(رتبة العلم اعلی الرتب)

رتب رتبه نك جمعیدر معنای لطیفی مرتبهٔ علم مراتبك اعلاسیدر شهریاران فرمانفرمانك حکمی بالجمله افراد ناسه شامل ونافذ وآنلره کیمسه حاکم اولمق ممتنع اولدیغی مسلمدر لکن احکام شرعیه اجراسنده زمرهٔ علما سلاطین ذی شانه حاکملردر وحکم شرعی یه مخاطب

ایمکده احاد رعایا دن پادشاه جهانی فرق ایلمزلر اشته
بو وجهله رتبهٔ علم مراتب سائره دن برتر واعلی وصفت
علمله متصف اولان وجود شریفلر اکرام واجلاله
الیق واحری اولور معلوم عزتدر که علمك انواعی چوق
ومع کثرتها درت قسمه منقسمدر قسم اول شرعیدر
قسم ثانی عقلیدر قسم ثالث وجدانیدر قسم رابع لدنیدر
علم شرعی فقه وفرائض وتفسیر وحدیث واصول
علملری کبی وعلم عقلی علم کلام وهیئت وهندسه ونجوم
وفلسفه کبی وعقل دخی ایکی قسمه منقسمدر یا ضروریدر
یا استدلالیدر اما ضروری اولان استدلال وتفکره
محتاج اولمیاندر مثلا هرکسك جوع وشبعه اولان علمی
کبی اما استدلالی بعد النظر فی الدلائل والاستدلال
بالبراهین حاصل اولان علمدر وجدانی اولان علمه علم
احوال دیرلر بونده عقلك مداخله سی یوقدر مجرد
تصور واستدلال ایله بو علمك ادراکی ممکن اولماز نته کیم
حلاوت عسل ومرارت حنظل ولذت جماع وکیفیت
سکرك عقلله ادراکی واستدلالی ممکن اولمدیغی کبی
وقسم رابعه علم لدنی دیرلر که حضرت الله قتندن
اولیاسنه الهام ایله موهبت اولنور کما قال الله تعالی
(وعلمناه من لدنا علما) بو حدیث شریفده که (من عمل
بما علم ورثه الله مالم یعلم) بطریق التوریث اعطا اولنان

علم لدنی مراد در پس ایمدی علما اوچ قسمدر اولکی
قسمی عالم بالله ایکنجی قسمی عالم بامرالله اوچنجی قسمی
عالم بالله وعالم بامرالله عالم بالله اول کیمسه‌در که معرفت
الهیه آنك قلبنه مستولی اولوب مشاهدهٔ انوار حقده
آنی مستغرق قیله وعالم بامرالله اول کیمسه‌در که حلال
وحرامی وحقایق احکامی بیله ولکن اسرار جلال اللهی
ومعارف جمال اللهی بلمیه اما عالم بالله وبامرالله اول
کاملدر که طرفینی بیله هم حقدن آیرو اولمیه وهم
خلقله معامله ده اوله حضرت فخر رازی رحمه الله
بیورررلر که (سائل العلماء وخالط الحکماء وجالس الکبراء)
حدیث شریفنده رسول اکرم صلی الله علیه وسلم
حضرتلرینك مرادی بومذکور اولان اوچ طائفه در
علمادن مراد عالم بامرالله حکمادن مراد علم وعملی
اتقان ایلمش عالم بالله کبرادن مراد عالم بالله وبامرالله در
بونلر ایله مجالسته ده منافع عظیمه واردر نته کیم شیخ
عطار حضرتلری بیوررلر بیت

یکدمی صحبت بمردان خدا
بهتر از صد سال بودن در تقی

(راع اباك یراعك ابنك)

معنای لطیفی سن پدرکك حقوقنه رعایت ایله که سنك
فرزندك دخی سکا رعایت ایلیه بر واحسان والدین

هرکسه

هركسه فرض عين وعقوقلری ایکی عالمده عیب وشين اولديغی نصوص قاطعه ايله استدلال اولنمشدر فی الجمله حرف باده تفصيلی كذار ايلدی

(رسول الموت الولادة)

رسول ایلچی معناسنه‌در معنای لطيفی موتك ایلچیسی ولادتدر یعنی بعد الولادة هیچ بروقتده آدم موتدن امين اولماز نقل اولنور كه هر روز طلوع آفتاب عالمتاب ايله بوكهن دیرخراب روشنی یاب اولدقده برملك افراد عالمیانه بلكه فقط زمرهٔ آدمیانه خطاب ایدوب (لدوا للموت وابنوا للخراب) كلام فنا ارتساميله ندا ایدوب دلدادهٔ زخارف دنیا وكردن بستهٔ علايق شتی اولنلره مآل حال ماسوایی فرمان حی لایموت ايله اخبار وانبا ایدر

(رفيق المرء دليل عقله)

معنای لطیفی کشینك رفیقی عقلنه دلیلدر بومضمونده كلام متعدد سابقا بسط اولنمش

(رعونات النفس تتبعها)

رعونت بطائت واسترخا معنالرینه در رعونات جمعیدر معنای لطیفی نفسك بطیئه اولوب مسترخیه اولملری كندویه تعب ايراث ايدر یعنی زحمت ومشقتلره افكنده ایلر خلاصهٔ معنا نفس اماره يی كندو حالنه قویوب

احمال ریاضت و بار عبادت تحمیل ایتمیوب اهمال ایتمك
دارینده مشاق ومتاعب چکمیه سبب اولور احوال
آخرت معلوم اما دنیاده چونکه اصل خلقت نفس
امر بالسوئدر مقابحه اشتغال ایله ضال ومضل اولوب
بالجمله اخلاق رذیله جزء لاینفکی اولور مثلا کبر وعجب
وحسد وحقد وکین کبی ازجمله معاذالله کبرك اقتضاسی
کندوینی بزرك وآخری حقیرعد ایتمك وعجبك لازمه سی
کندوده محاسن کوروب آخرده بولنان فضائلی پسند
ایتمامکدر همان بوایکی صفت ذمیمه جمله ابنای زمانه ایله
معاداته کافیدر بو حدیث شریفده خیر خواه امت
علیه افضل الصلوات حضرتلری تفصیل بیورمشلردر
(الا اخبرکم بشرارکم من اکل وحده وضرب عبده ومنع
رفده وقال علیه السلام الا اخبرکم بشرارکم قالوا بلی
یارسول الله من یبغض الناس و یبغضونه ثم قال الا انبئکم
بشرمن هذا قالوا بلی یارسول الله قال من لایقیل عثرة
ولایقبل معذرة ولایغفر ذلة ثم قال الا انبئکم بشر من هذا
قالوا بلی یارسول الله قال من لا یرجی خیره ولا یؤمن
شره) صدق رسول الله اشته بومذکورات نفس امارهده
اولان سبعیت صفتلریدرکه بونك صاحبی مدت حیاتنده
آلام شدائددن خلاص اولماز (بیت

بونك ایچونمی اولور بس مخلوق

بومیدرامری سکا مولانك
رعونت لغتده حمق معناسنه دخی کلور عجز بشریتنی
ادراك ایتمیوب صفات مذکوره ایله متصف اولان کیمسه یه
احمق دینسه وجه وجیهدر دردمند انسان ایکی کره
مجرای بولدن سرزده اولدیغن بیلوب وجودموهومبسنك
تارو پودی افتقار واحتیاج ایکن فراموش ایدوب
کندویه برکونه کبر وعظمت اثبات ایتمك حماقتك ذروهٔ
علیا سیدر (شعر

چوقدهٔ مغرور اولمه کیم میخانهٔ اقبالده
بزهزاران مست مغرورك خمارین کورمشوز
برکون ایلردست بسته پایکاه جایکاه
بیعدد مغرور صدر اعتبارین کورمشوز

(رؤیة الحبیب جلاء العین
شفاء العلیل لقاء الخلیل) مضمونه قریبدر (شعر

للحب حلاوة وبالعین تذاق
ان کنت تراها بعیون العشاق
والهجر له مرارة یعرفها
من خلد فی جحیم نار الاشواق

بیت الاحزان هجرانده مانند پیرکنعان نیجه دملرکریان
اولدقدن صکره ملاقات جانان ایله کامران اولنلر
بومعنایی ادراك ایدر (شعر

عاشق نبوده و بدردم نمیرسی
اکه نهٔ که هجر کدام انتظار چیست
در عاشقی بروز نیا ورده شی
واقف نهٔ که محنت شبهای تار چیست
(رزقك يطلبك فاسترح)
معنای لطیفی رزقك سنی طلب ایدر سن مستریح اول
طلبده مضطرب اولمه (نظم
اذا استصعب الامر لا تضطرب
فقد قال من لايقول الكذب
(ومن يتق الله يجعل له مخرجا و يرزقه من حيث لايحتسب)
سعیله رزق مقدور زیاده ونقصان اولماز بلکه سعی
وطلب البت توکلدر حضرت مولوی قدس سره مثنوی
رزق کم باید تو بر درکاه باش
دیو بیوررلر حضرت عبد القادر کیلانی رحمه الله
فتوح الغیب نام کتابلرنده بیوررلر که ای فقیر خامل الذکر
زنهار وهزار زنهار حضرت حق بنی فقیر ایلدی بندن
دنیایی منع ایلدی بنی عسرتله صعوبته القا وفلانه نعمتنی
اسبال ایلدی بنم اوزریمه آنی تفضیل ایتدی مع هذا
ایکیمز دخی مسلمانلرز ابا وامهاتمز حضرت آدم وحواده
جمع اولورلر دیمیه سن اما سنك حقنده ویریلان جواب
اولدر که سنك طینتکی حضرت حق حره خلق ایدوب

ندای

ندای رحمتی ایله سبزهٔ صبر ورضا ویقین وشکوفهٔ علم وایمان وتوحیدی انبات ایدوب شجرهٔ ایمانی غرس وتربیه وتنمیه ایتدی هرکون نشو ونمامی زیاده اولمقده‌در پس ایمدی ارض قابلهٔ حالك روث وسباطهٔ مزخرفات دنیویه‌یه محتاج دکلدر حضرت مولی دنیاده سنك امرکدن فارغ واجور جزیلهٔ اخرویه ایچون سکا (مالاعین رأت ولا اذن سمعت ولاخطر علی قلب بشر) ماصدقی اولان نعمی احضار ایلدی (فلا تعلم نفس مااخفی لهم من قرة اعین جزاء بما کانوا یعملون) ای ماعملوا فی الدنیا من اداء الاوامر والصبر علی ترك المناهی والتسلیم الیه فی المقدور والتفویض الیه والموافقة فی جمیع الامور) اما اول کیمسه که حضرت رب غنی اکا دنیاده نعم بسیار ویروب قدرت ومکنت ویرمشدر انکچوندرکه آنك محل ایمانی ارض شوره‌در آنده القای سباطه اولمدقچه برشی بتمز آنك شجرهٔ ایمانی وثمرهٔ عرفانی حفظ ایتمك ایچوندر اکر غنا آندن منقطع اولسه نبات ایمان قوریوب سبزهٔ ایمان پژمرده اولور فافهم مصرع

او چارهٔ کار بنده به میداند

بو تفصیله امعان نظر ایلین مستریح اولور

(راع الحق عند غلبات النفس)

معنای لطیفی نفسك غلبه‌لری قتنده حقه رعایت ایله

يعنی نفس اماره سکا بر مکروهی ارتکاب ایتدرمك صددنده ایکن سن طرف شرع انوره میل ایدوب نفسی اول کاربدن منع ایله (واما من خاف مقام ربه ونهی النفس عن الهوی فان الجنة هی المأوی) آیت کریمه سی نفسنی هوادن منع ایدنلره مژده در

(رفاهیة العیش فی الامن)

معنای لطیفی عیشك رفاهیتی حال امنده در مکر اعدادن امانت نعمت عظمادر اول وقتده اولان زندکانی یه رفه حال تسمیه اولنور بوکلامده برنکته دخی اعتبار اولنسه ممکندرکه کشینك اعدای عدوسی نفسیدر آنك کید ومکرندن امانت زماننده رفاهیت عیش میسر اولور ایمدی نفس مطمئنه ونفس راضیه و مرضیه صاحبی اولمیان کیمسه ایچون رفه حال محال ایمش مثنوی

نفس اژدرهاست اوکی مرده است
ازغم بی آلتی افسرده است

بومحلده دخی چوق بسط کلام اولنمغه محتاجدرکه ایفای مرام اولنه ولکن فی الجمله کشف اسراره مؤدی اولمغله براعهٔ خوش رفتاره رخصت خرام و یرلمدی

(روایة الحدیث انتساب الی رسول الله)

صلی الله علیه وسلم معنای لطیفی روایت حدیث شریف حضرت رسول علیه السلامه انتسابدر حدیث

رسول

رسول اللهی اسانیدی ایله ناسه اسماع ایتمکده وکتابت ایتمکده فوائد عظیمه واردر حضرت شیخ صمدانی امام شعرانی رحمه الله مشارق الانوار المحمدیه نام کتابنده بیان بیوردیغی اوزره فائدهٔ اولی ادلهٔ شرعیه نك عدم اندراسیدر زیرا اکرناس جملهٔ ادلهٔ شرعیه یی بیلسه لر والعیاذ بالله تعالی نصرت شریعتدن عاجز اولوب خصومه جواب ویره مزلر فائدهٔ ثانیه هرحدیث شریف نقلنه ابتدا اولندقجه تجدید صلاة وسلام وترضیهٔ اصحاب کرامدر فائدهٔ ثالثه که اعظم فوائددر حضرت فخر کائنات علیه افضل الصلوات جنابنك دعای خیرلرینه فائز اولمقدر زیرا کلامنی امتنه تبلیغ ایلینه دعا ایدوب بیورمشلرکه (نضر الله امرأ سمع مقالتی فوعاها فاداها کما سمعها) بی شك وریب اول سلطان قلم وشهادت وغیبك دعالری مستجابدر وامام طبرانی رحمه الله روایتیله مصححدرکه قال النبی علیه الصلاة والسلام (اللهم ارحم خلفائی قالوا یارسول الله ومن خلفاؤك قال الذین یأتون من بعدی یروون احادیثی ویعلمونها الناس) دعای اولده ضاد معجمه ایله دخی روایت اولنمشدر نضارتله دعا نعمت وبهجت وحسن دیمکدر دیو تصحیح ایلمشلر بوتقدیرجه معناسی الله تعالی اول کمسه یی جمیل ایتسون اخلاق حسنه ایله واعمال مرضیه ایله مزین ایلسون دیمکدر

سبحان الله زهی شهریار جود بخش کشور نبوت که کندی ذات شریفی خرامان ریاض علیین اولمغله اعقابندن تادامن محشره دك اصناف مکارمی مقطوع وبریده اولمیه شعر

ممدوح خدا که وصف ذاتی نه صفحهٔ آسمانه صغمز
شایان ثنا که معجزاتی صد دفتر داستانه صغمز

حبذا اول طبیب حاذق چاره ساز که بیمارستان عالم کون وفسادده اعلای عصات امتك دوای برء الساعه لری ایچون ترتیب ایتدیکی ترکیب ستن سریع التأثیره الی انقراض الزمان خلل رسیده اولمیه شعر

نقد کرمی شودکلو چوقدر کیم کیسهٔ بحر وکانه صغمز
آخردن اولان فتیل ومرهم زخم دل خونچکانه صغمز

في حرف الزاء

(زهد العالم رحمة وزهد العامی مضلة)

معنای لطیفی عالم اولان کشینك زهد وتقواسی رحمتدر وعامی اولان کشینك زهد وتقواسی ضلالتدر زیرا اولا نفسنی ظلمت جهالتدن خلاص ایدوب زهد وتقوانك احکامنی بیلن آدم علمیله عامل اولمش اولور عالم عامل هم کندویه وهم قومنه رحمت اولور که غیر یلر دخی آنك علم وعملندن بهره یاب اولورلر ونیجه کمراهلره آثار صلاحی تأثیر ایدوب طریق حقه سالك ونقدینهٔ صلاحه

مالك

مالك اولورلر شعر

همرهی را چو کزو یابی مسد
همدل و همدرد جویان احد
هست سنت ره جماعت چون رفیق
بی ره و بی یار افتی در مضیق

اما زهد عامینك ضلالت اولمسی آنك ایچوندر که خودبخود قبل معرفة الاحکام زهد وتقوایه محضا تقلید ایله اقدام ایدوب مصالح ومفاسدینی بیلمزایکن نفس و شیطان اغواسیله غرور پنداره دوشوب عیوب دیکرانی تجسس ایتمکه باشلر فی الجمله ریاضت راهبانه ایله صفوت درون پیدا وعجب وکبره مبتلا اولوب استدراجنی کرامت قیاس ایدر ونتیجه ساده دللر دخی حقیت و بطلانن تمییزینه قادراولمیوب دام مکیدینه کرفتار وآنلری دخی چنکلستان ضلالتنه دوشوروب دامن کریبان قبای عقیده لرین چاك چاك ایدر نته کیم حضرت مولوی قدس سره

بیوررلر مثنوی

کفت پیغمبر که احمق هر که هست
او عدو ماست غول و رهزنست
ای فغان از یار ناجنس ای فغان
همنشین نیك جویید ای مهان

(زوال العلم اهون من موت العلماء)

اهون اسهل معناسنه در معنای لطیفی علمك زوالی
اسهلدر موت علمادن یعنی صفت مع الذاتدر نفس
الامرده فقط صفتك زوالی ذاتك زوالندن اهوندر
بالکز صفت علم زائل اولسه قابلیت علمیه باقیدر
بوکلامله موت علما مصیبت عظمی اولدیغنی بیان
بیوررلر حرف باده فی الجمله بو مضمون افاده اولنمشیدی

(زوایا الدنیا مشحونة بالرزایا)

زوایا زاویه نك رزایا رزیه نك جمعیدر رزیه مصیبت
معناسنه در معنای لطیفی دنیانك کوشه لری مصیبتلر ایله
طولودر (بیت

محن الزمان کثیرة ماتنقضی وسروره یأتیك بالفلتات

یعنی بو دار محنتك هرطرفنه کیدلسه ذوق صرف
وصفای محض یوقدر البته هر نوشك نیشی وهرکلك
خاری وهر کنجینه نك ماری ناچار موجود مقرردر (ع

کنج با مارست وکل با خار ومستی با خمار

(زینة الباطن خیر من زینة الظاهر)

معنای لطیفی زینت باطن زینت ظاهردن خیرلودر
یعنی کشینك اخلاق حمیده ایله وخوی پسندیده ایله
باطنی مزین اولمق خیرلودر ظاهری اثواب ذی قیم ایله
مزین اولمقدن (بیت

پرهنکان طریقت به نیم جو نخرند

قبای اطلس انکس که ازهنر عاریست

حضرت مولوینك قدس سره (مثنوی

ای برادر تو همان اندیشهٔ   مابقی وراستخوان وریشهٔ

یی یورملرندن انسانك آدمیتی محضا اخلاق اولدیغی
ظاهر در جسدلیٔ هیولاسی که عناصردر ! کا انسان
اطلاقی بساط شطرنجك بریشه شاه اطلاق اولنمق
مشابه سنده در خلاصهٔ کلام تنویر باطن ایله مرزوق
اولانلر زینت ظاهره یه چندان تقید ایلمزلر وآرایش
ظاهره دلداده اولان وجودلرده اکثریا صفوت باطن
منعدم اولور (بیت

ازخود آرا طمع سیرت شایسته مکن

که برونسا زدرونسا زنگردد هرگز

مکرکه منازل کمالك اقصای مراحلنه قدم نهاده اولان
ذات شریفلردن اوله زیرا کاهیجه آنلر ستر علوجاه
ایچون بوکونه نعل باژکونه نمایان اولورلر آنکچون هیچ
برکسك احوالنه اعتراض جائزدکلدر (بیت

سرعارف بجز ازدیدهٔ عارف نشناخت

شمس تبریز کند فهم که مولانا کیست

(زیارة الحبیب اطراء المحبة)

اطراء طراوتدن افتعال صیغه سیدر تازه لمك معناسنه
زیارت مفعوله مضافدر معنای لطیفی دوستی دوست

زيارت ايلمك محبتى تازه‌لكدر زيارت اخوان واحبابده فوائد بيحساب واردر لكن شروط زيارت مرعى اولورسه اولا نيت خالصه كه همان زيارتدن مرادى رضاء الله اوله ثانيا بر مسلمانك غيبتندن وعيوبندن بحث اولنميه ثالثا زاير ومزور بربرينه مداهنه ومصاقله ايلميوب صادقانه محبت اولنه رابعا فعل وقوللرنده خطۀ شرع انوردن خارج برفعل وقول اولميه اعزۀ كرامدن بعض وجود شريفلر بيورمشلر كه نيت صالحه تحصيل ايتمينجه برادرينى زيارته تحريك قادمۀ عزيمت ايتميه اكر برسنه دخى مرور ايدرسه سلف صالحين بربرينه ارسال سلامله اكتفا ايدوب تلاقى يه چندان رغبت ايتمزلردى زيارتك مفاسدى خوفندن پس ايمدى زيارت خالصا ومخلصا اولورسه زاير ومزوره فائده اولور والا تركى اولى در روى مالك باسناد صحيح قال الله تعالى (وحبت محبتى للمتحابين فى والمتجالسين فى والمتزاورين فى والمتباذلين فى وروى الطبرانى من زار اخاه المؤمن خاض فى الرحمة حتى يرجع ومن عاد اخاه المؤمن خاض فى رياض الجنة حتى يرجع) شعر

عليك باغباب الزيارة انها
اذا كثرت كانت الى الهجرة مسلكا
فانى رأيت الغيث يسأم دائما

و يسئل بالايدى اذا هو امسكا

فى حرف السين

(سلاح الضعفاء الشكاية)

معناى لطيفى دفع مظالمده ضعيف اولنلرك سلاحى شكايتدر شكايت دخى يا خلقه در يا حضرت خالقه در دركاه رأفت پناه الهيده اجابت دعوات مظلوم محقق اولديغى حديث شريفله مثبتدر (مصرع

زنهار صقين ناوك آه ضعفادن

(سيرة المرء ينبئ عن سريرته)

سيرت طريقت معناسنه در سريره كيزلو ديمكدر معناى لطيفى كشينك ذاهب اولديغى يول درونده كيزلو اولان اسراردن خبر ويرر مثلا بركيمسه نك سيرت وعادتى محبت علما وصلحا وانلر ايله صحبت وانسيت اولسه آنك قلبنده ميل علم وصلاح اولديغى ظاهر اولور وعكسى دخى بويله در جهلا وفساقه محبت درونده مرتكز اولان فساد وجهلى مشعردر (شعر

هم صحبت ارباب شرف باش كه خورشيد

با پرتو صحبت كهر از سنك برارد

همسايهٔ خوش جوى درين باغ كه آخر

آلوچهٔ بالوندكر رنك برارد

فى حرف الشين

(شين العلم التصلف)

معناى لطيفى علمك عيبى عالمك تمدحيدر (وفوق كل ذى علم عليم) مضمونتى بيلنلر لاف وكذافدن كچرلر (من قال انى عالم فهو جاهل) زيرا علوم كثير وعمر انسان قصير در جمله سنى تحصيل محال حضرت موسى على نبينا وعليه السلام ايله خضرك احوالى معلوم ايمدى عالم عاقل اولدركه هر زمان نفسنى تحقير ايدوب تصلف وتمدحه رخصت داده اولميه (شعر

علم كسبيله رتبهٔ رفعت　　آرزوى محال ايمش انجق
عشق ايمش هرنه وارعالمده　　علم برقيل وقال ايمش انجق

(شحيح غنىٌ افقر من سخى فقير)

معناى لطيفى حريص وبخيل اولان غنى صاحب سخاوت اولان فقير صابردن زياده محتاجتردر زيرا شح وبخلك اقتضاسى نه كندى تنعم ونه آخره انعام وانفاقدر اما فقير سخى فى الجمله مالك اولديغى نعمتى هم آخره بذل ايدوب هم كنديسى تمتع ايدركه بو صفت لوازم غنادندر اما حريص غنى مع امسا كه هوس جلب زياده ايله ومالك اولديغى حفظ وحراثتده اهتماله اضطرابدن وافكار كوناكوندن خالى اولماز بوصورتده فقير سخئ صابردن افقر اولمش اولور زيرا بو حالت فقير بخيل غير صابرك لازميدر (مصرع) فقيركل ذى حرص غنى كل من يقنع

(شمة من المعرفة خير من كثير العمل)

شمه بوی اندك یعنی آز قوقو یه دیرلر بونده قدر یسیر معناسنه در معنای لطیفی معرفة اللهدن قدر یسیر عمل صالحك چوغندن خیرلو در معرفة الله عمل صالحی مقتضیدر یعنی معرفة اللهه مقارن اولان عمل قلیل معرفتدن عاریه اعمال صالحه نك چوغندن خیرلو در عارف بالله اولنلرك عمللری رجای جنت وخوف نار ایچون دكلدر نته كیم زاهد خشك اولنلرك عمللری بویله در (نعم العبد صهیب لولم یخف الله لم یعصه) حدیث شریفی حضرت صهیب رومینك رضی الله عنه عرفاننه اشارتدر وحضرت امام علی كرم الله وجهه (لم اعبد ربا لم اره) ودخی (ولوكشف الغطاء ما ازددت یقینا) بیورملری مرتبهٔ احسانده اولان عبادتك افضلیتنه شاهددر قوله تعالی (هل یستوی الذین یعلمون والذین لا یعلمون) مثنوی

علم بنیادست وطاعت خانهٔ بی اساسی كی شود كاشانهٔ
علم باید تا عمل كنجی بود زانكه بیدانش عمل رنجی بود

قال رسول الله صلی الله علیه وسلم (حبب الی من دنیاكم ثلث الطیب والنساء وقرة عینی فی الصلوة) نماز ایچنده اولان قرهٔ عینك مشاهده سنه وارث اولان دولتمندلر نماز دوكانه ده ختم قرأن ایدنلردر (اللهم ارزقنا

باسرارهم العلية) في حرف الصاد

(الصبحة تمنع الرزق)

معناى لطيفى صبحه يعنى بعد صلاة الصبح اويومق رزقه مانعدر حرف باده بونك مضمونى بيان اولندى

(صمت الجاهل ستره)

معناى لطيفى جاهلك سكوتى حالنك پرده سيدر لسان انسان قلبك ترجمانيدر اكثريا جاهلك قلبى علم وحكمتدن تهى وخالى وافكار مزخرفات دنيويه ايله مالى اولمغله كلامى دخى خيردن عاريدر بناء على هذا صمت وسكوتى احوالنى ستر ايليوب ماهيتى بيلنمز اما تكلم ايتديكى صورتده خطاسى آشكاره اولوب رسواى اولور (بيت

در سخن كفتن خطاى جاهلان پيدا شود

تير كج چون ازكمان بيرون رود رسوا شود

(بيت)

وفى الصمت زين للفتى وانما   صحيفة لب المرء ان يتكلما

(صاحب الاخيار تأمن من الاشرار)

معناى لطيفى ايولر له مصاحب اولكه پرامزلردن امين اولور فى الحقيقه صحبت اخيار آدمى اصلاح ايدوب شرور اشرادن بعيد وامين ايتديكى محتاج دليل دكلدر (بيت

سك اصحاب كهف زورى چند

پی نیکان کرفت و مردم شد

فی الضاد المعجمه

(ضل سعی من رجاه غیرالله)

معنای لطیفی اللهدن غیری یه طالب اولانك سعیی ضایع اولدی ایکی عالمده فائز اولنلر طالب حق اولنلردر مطلوبك عزتی نمقدار ایسه طالبك عزتی دخی اکا کوره در (شعر

دلا مافی الضمیرك دائما هو ایتمکه جهد ایت
خلاصه مخلص اولدر مبدأ اخلاص قل هودر
ایدر توحید باری یه اشارت هر نیه باقسك
جهان آیات توحیدا یله سرتاپای مملودر

الله بس باقی هوس) مضمونیله عمل ایدنلر سلطنت دهری فقره تبدیل ایلدیلر (من کان فی قلبه غیرالله فخصمه فی الدارین الله) مألنه رسیده اولنلر عزتی ذلته جاهی چاهه ننك ونامی شوق وغرامه تحویل ایتدیلر (بیت

دست در برسینهٔ دریا کذاود چون صدف
هرکه صائب آشنای عالم بالا شود

(ضرب الحبیب اوجع)

اوجع اسم تفضیلدر مفضل علیهی معلوم اولمغله حذف اولنمشدر تقدیری (اوجع من ضرب العدو) دیمکدر الله اکبر) قبیلندندر معنای لطیفی دوستك ضربی

وجعده زیاده در دشمنك ضربندن زیرا دوستدن مأمول
اولان لطف وعفو ایکن خلافی ظهور ایتدکده وجع
مضاعف اولور بریسی لطف وعفوك عدم ظهوری
بریسی وجع ضربدر خصوصا که سخن تلخله حاصل
اولان زخم ایچون امید بهبودی مستحیلدر (بیت
صبر برزخم زبانها کن که هر تیغ زبان
کعبهٔ دلرا بود خار مغیلان دکر

في حرف الطاء

(طرمع الامثال)

طر کسر طاء وسکون راء مهمله ایله امر درطیراندن
معنای لطیفی کندی امثالکله طیران قیل خلاف جنسله
الفت ایلمه وکندندن اعلا اولنلره دخی چوق ثقلت ایتمه
زیرا آنلر دخی کندولردن ادنا ایله صحبت استمزلر (شعر
مشو با کم از خود مصاحب که عاقل
بهم صحبتی بهتر از خود کزیند
کرانی مکن با به از خود که او نیز
نخواهد که با کمتر از خود نشیند
پس ایمدی کشی همان اقران وامثالیله الفت ایتمك
کرکدر (بیت
کند هم جنس با هم جنس پرواز
کبوتر با کبوتر باز با باز

بالاده بو مضمونده بعض کلمات سبقت ایلمدی ❊ فی حرف
الظاء المعجمه ❊

(ظلم المرء یصرعه)

اصراع ییقمق یعنی پهلوانلر بر برینی باصوب ییقمق معنای لطیفی کشی یی ظلمی ییقر و پایمال ایدر (مصرع
منتقمدر بر آدی مولانک

اکثریا ظالمک عمری قصیر اولوب موت ایریشوب افتادهٔ خاک هلاک اولور یاخود من طرف الحق بر بلای عظیم ایله مبتلا اولوب هم صوری هم معنوی ظلمک شأمتیله ییقلور بو عبد فقیر یعنی محرر جریده مسموعاتمدن قطع نظر یکرمی اوتوز سال مروری خلالنده شرذمهٔ لئام ظلمه نک زمان طغیانلری وهلاک وقتل ومصادره لرینی وپریشانیٔ اولاد واتباع وتعلقاتلرینی بالمعاینه مشاهده ایتدیکم رؤس عقد صدی متجاوزدر (نظم

باغ دهرک هم خزانن هم بهارین کورمشوز
بزنشاطکده غمکده روزکارین کورمشوز
طوب آه اکساره پایدار اولمزینه
عرصهٔ جاهک نیجه سنکین حصارین کورمشوز

(ظل الکریم فسیح)

معنای لطیفی کریمک سایه سی واسعدر یعنی صاحب کرم اولان کیمسه نک سایهٔ کرمی واسعدر که کندویه

التجـا ايدنلری رد ایتمز دیمـك اوله یاخود ظلدن مراد تعلقات واعوان وانصاراولوب (الانسان عبيدالاحسان فحواسنجـه اتباع واشـیاعی چوق واحسان دیده سی اولنـلرغیرتکشی اولمقدن کنایه اولورسه وجهدر (بیت

کرم بباغ ارم کرم بود کرنم بخورد
بکوش هرکه بکفتم کرم بکفت کرم

﴿ فی حرف العین ﴾

(عقوبة الظالم سرعة الموت)

معناسی ظاهردر (وفيه اسئلة واجوبة معلومة عندالاهالی

(علا قدر المتقين)

معنای لطیفی متقی اولنـلرك قدر ومرتبه لری عالی اولدی (ان اکرمکم عندالله اتقیکم) کریمه سی متقیلر مدحنده کافیدر لکن تقوانك تعریفنده علمای دین چوق اختلاف ایلمشلر بعضیلر بیورمشلرکه تقوی اول مرتبه نك اسمیدرکه برکیمسه نك ظاهر وباطن عملرینی وقلبنده اولان نیتلرینی خلق عالمـه اعلام ایلسه لر اول کیمسه یه خجالت کلمیـه

(عدو عاقل خیر من صدیق جاهـل)

معنـای لطیفی دشمن عاقل صدیق جاهلدن خـیرلودر اکثریا دشمن عاقل قصد اضرار ایتدکده مکافات عمـل خوفیـله جرأت واقدام ایده مز اما صدیق جاهل نیك وبد تمیـیزندن عاجز وذاهل اولمغـله قصد احسان ایله

اسائت

اسائت ایدوب بعد الوقوع بسط اعذار ایدر (بیت
دلی دوندردك آیا یوسفم اسکی مصره
نیلیم یا پدیغکی بعد خراب البصره

فی الغین المعجمه

(غنیمة المؤمن وجدان الحکمة)

مؤمنه غنیمت حکمتی بولمقدر بعضیلر حکمتی (الحکمة هی الاصابة فی القول والعمل) دیو تعریف ایتمشلر و بعضیلردخی (الحکمة تحقیق العلم واتقان العمل) دیمشلر علی کلا التقدیرین حکمت علم و عملك اجتماعندن حصولیاب اولورمش قال النبی علیه السلام (من اخلص لله اربعین صباحا ظهرت ینابیع الحکمة من قلبه علی لسانه) معنای حدیث شریف بر کیمسه قرق صباح اخلاصله عمل ایلسه حکمت چشمه لری آنك قلبندن لسانی اوزره ظاهر اولور پس حکیم اول کیمسه یه دیرلر که هرشیئه حقنی اعطا ایلیه عبد مؤمن بو صفتلو حکیمی بولدقده صحبتنی بلکه خدمتنی غنیمت بیلور (ومن یؤت الحکمة فقد اوتی خیرا کثیرا)

(غلام عاقل خیر من شیخ جاهل)

غلام حدیث السن وشیخ پیر معناسنه در معنای لطیفی عاقل اولان تازه یکت جاهل اولان پیردن خیرلودر زیرا عقلك اقتضاسی پیرانه حرکت وجهلك لازمی

طفلا نه سفاهتــدر (شعر

قامت همچو کمانرا بمثــل　　ناز ابروی کمان بی نمکست

زانکه پیران حسن کسوترا　　هم لباسی بجوان بی نمکست

☼ فی حرف الفــاء ☼

(فخر المرء بفضله اولی من فخره باصــله)

معنای لطیفی کشی کنــدی فضلی ایله فخر ایتمك اولادر اصل ونسبیله فخر ایتمــه دن (بیت

به نسب نیست نسبت مــردم

هر یکی را به نفس خود شرفست

شرف در بجوهر خویش است

نه ز پاکی جوهــر صــد فست

واما بنعمة ربك فحدث) فحواسنجه جنــاب رب الارباب احسان ایلدیکی نعم ظاهره و باطنــه ایله اظهار شــکر ایتمك نیجــه کیمسه‌لری آکاه ایدوب رقدهٔ غفلتدن ایقاظ ایلمــکه مؤدی اولور (کلموا الناس علی قدر عقولهم) اما اصل ونسبی ایله فخر ایتمــه نك چندان فائده‌سی ساریه دکلدر آنکچونکه اکر ســامع فرومایه اولور سه لطف حقــدن مأیوس اولور اکر سامع شریف النسب ایسه شرافت نسبت نجات انسانه کافی اولمق زعمنــه دوشوب تحصیل فضائلده متکاسل اولور بهر تقدیر فاخره وسامعه زیاندن خالی اولمــاز اکر فاخر بر ذات فضیلتمند ایســه

فاذا

(فاذا نفخ فی الصور فلا انساب بینهم) مضمونجه نسبك
فائدهٔ اخرویه سی اولمدیغن بیلورکن عبثه شغل ایتمش
اولور بو وجهله ملوم اولور اکر فاخر فضیلتدن عاری
ایسه (نعم الجدود و بئس المولود هات ماعندك) دیوب
الزام ایدرلر نته کیم حضرت امام علی کرم الله وجهه
بیوررلر (شعر

فان یکن لهم من اصلهم شرف
یفاخرون به فالطین والماء
لافضل الا لاهل العلم انهم
علی الهدی لمن استهدی ادلاء

رباعی

ای طبع کجت سرشته با کبر و منی
دانسته تمام خلق را دون و دنی
هرجا که رسی لاف اصالت چه زنی
چون اصل تو از آب و کلست یا آب منی

نقل اولنور که آیت شریفه نازل اولدقده سبط رسول
خدا نوردیدهٔ فاطمة الزهری حضرت امام حسین
رضی الله عنه (بطل الحسب والنسب) دیوب وافر بکا
ایلدیلر صحابهٔ کرامدن بعض وجود یا ابن رسول الله
سزلر حبیب خدا و علی المرتضی و جناب زهرا
جکرکوشه سی اوله سز سزك ایچون نه غم واردر دیدکلرنده

(وان ليس للانسان الا ما سعى) كريمه سيله جواب ويرديلر (بيت

الهى باعزاز پاكان تو مكن يكدم از ياد خود غافلم

(فى كل قلب شغل)

معناى لطيفى هر قلبده بر شغل واردر يعنى هر كسك قلبنده بركونه فكر واردركه بربرينه بكزه مز آنكچوندركه طبايع ناس متحده دكلدر حديث شريفده وارد اولمش كه (الا وان فى الجسد مضغة اذا صلحت صلح الجسد كله الا وهى القلب) وحديث آخرده كلمشدركه (المرء باصغريه بقلبه ولسانه ان تكلم تكلم بلسانه وان تأمل تأمل بجنانه) قلب اقليم وجودده سلطاندر سائر اعضا وجوارح رعيت منزله سنده در بالجمله اعضادن صدور ايدن افعال واقوال آنك فرمانيله در پادشاه صالح اولديغى صورتده خدمه سى دخى صالح اولور (الا بذكر الله تطمئن القلوب) قلب افكار پريشاندن خلاص اولوب صلاح پذير اولمق اكا اطمينان وسكون كلمك ذكر الله آنده مستقر ومتجوهر اولمغله اولور غيرى تدبير ايله محالدر نته كيم بيورمشلردر (رباعى

تادل زبد ونيك جهان كوتاهست

زين پيش دلى بود وهزار انديشه

اكنون همه لا اله الا اللهيست

قلب سليم ديو بويله قلبه اطلاق اولنور دنياده وعقباده
بويله قلبك صاحبى نجات بولور والا فكر كوناكون ايله
عبادتك چندان فائده سى اولماز (بيت

ايتديكم طاعتك حلاوتى يوق
قار حلواسى كبى لذتى يوق

فى الجمله بو محله مناسب اولان كلمات بوندن اقدم تنظيم
سلك تحرير قلندى (بيت

لسان الفتى نصف ونصف فؤاده
فلم يبق الاصورة اللحم والدم

(فاز من سلم عن شر نفسه وفاز من ظفر بالدين)

معناى لطيفى نفسنك شرندن سالم اولان فوز ونجات
بولدى ودينه ظفر بولان كيمسه فوز ونجات بولدى
شر نفسندن سلامت ياب اولانلر رتبهٔ كمال ايله كامياب
اولان وجود شريفلردر (اسلم شيطانى) خوانندن
بهره مندلر يعنى مراتب محمديه ايله كامران اولان
ارجمندلرك كه كملين اولياى كرامدر (الا ان اولياء الله
لاخوف عليهم ولاهم يحزنون) ديوان ازل آزالده دست
روح پروانلرينه ويريلن منشور سعادتك عنوانيدر
دينه ظفر بولمق كمال تدين ايله متدين اولوب حقيقتنه
دسترس بولمقدر بوندن دخى مراد سلم پايهٔ كماله عارج
اولمقدر (بيت

هر کسی در حرم عشق تو محرم نشود
هر براهیم بدرگاه تو ادهم نشود
مرد تا روی نیارد ز دو عالم بخدای
مصطفی وار کزین همه عالم نشود

(فلجك خصمك بالاحتمال)

الفلج كالفلس الظفر والفوز) معنای لطیفی سنك خصمكه ظفر بولمقلغك صبر و تحمل ایله در (بیت

چو کاوار همی بایدت فردهی
چو خرتن بجور کسان دردهی

وممکندرکه خصمدن مراد نفس اماره اوله بو صورتده اثقال طاعات وعباداته تحمل ایله نفس اماره یه غالب اولورسن دیمك اوله بهادران رشتهٔ جهاد اکبر و پیروان انبیای هدایت کستر دائما نفسك عیوبنی تفحصدن خالی اولمازلر مشایخ کرامدن حافظ حصن شرع مشید محفوظ بن محمد رحمه الله حضرتلری بیورمشلرکه (من ابصر محاسن نفسه ابتلی بمساوی الناس ومن ابصر عیوب نفسه سلم من رؤیة مساوی الناس) و بعض صنادید طریقت دخی (من اراد ان یبصر طریق رشده فلیتهم نفسه فی الموافقات فضلا عن المخالفات) دیمشلر وهاشمی سعدی رحمه الله بیوررلرکه (ربما اصلی رکعتین وانصرف منهما وانا بمنزلة من ینصرف من السرقة من الحیاء)

حضرت

حضرت خـداوند جهان آفرینك غنی عن العالمـین
اولدیغـن وقیاس وعقـل وفهمدن جـلال وعظمت
وکبریاسی برتر ایدوکن بیلنـلر (ماعبدناك حق عبادتك
دیمکله عجزلرینه اعتراف ایدرلر بالجمله مقدور ومجهودلرین
عبادات حقه صرف ایتمکله بیله (شعر

اعتصام الوری بمغفرتك   عجز الواصفون عن صفتك
تب علینـا فاننـا بشـر   ماعرفنـاك حق معرفتك

(فسدت نعمة من کفرها)

معنـای لطیفی نعمته شـکر ایتمیوب کفران ایده نك نعمتی
فاسده اولدی یعنی زائله اولدی دیمکدر (شعر

شـکر انعـام منـعم ارنکنی
آن نه کفران که محض کفرانست
هست کفران فزون زکفر ازان
که مثنـای کـفر کفرانست

کفران شـکرك ضدیدر شکرك فضیلتی بوندن اسـبق
بسط اولنـدی (مثنوی

شکر نعمت نعمتت افزون کنـد
کفر نعمت ازکفت بیرون کنـد

(فعـل المرء یدل علی اصـله)

معنـای لطیفی مرارا بیان اولندی

(فرع الشیٔ یخبر عن اصله)

معناى لطيفى شيئك فرعى اصلندن اخبار ايدر مثلا
بر كيمسه نك احفاديكه فروعيدر اكر جدلرى بخيل ايسه
لامحاله اولاد واعقابنده فى الجمله ظهور ايدر اكر كريم ايسه
البته جدلرينك صفتيله متصف اولوب سخا وكرمه
ميل كوستروب فعللريله خبر ويررلر (الولد الحر يتبع
باآبائه الغر

(فضل العاقل على الجاهل كفضل البدر على السهى)

السهى بضم السين كوكب خفى يمتحن الناس به ابصارهم
سهى اول كوكب خفيدركه ناس آنى كورمكه باصره لرين
امتحان ايدرلر غايت بصر حديده محتاجدركه آنى كوره
معناى لطيفى عاقل اولان كيمسه نك جاهل اوزرينه
فضيلتى ماه بدرك سهى اوزرينه فضلى كبيدر عاقلدن
مراد امتثال اوامر الهى واجتناب عن النواهى ايدنلردر
وجاهل ايله غرض بونك مقابلى كه امر ونهيه امتثال
وامتناع ايله تقيد ايتميوب انجق همان مانند حيوان جوع
وعطش ال ويردكجه نفسى اروا واشباع عادتى بلكه
اداى مكتوبه ده اهمال وتكاسل مقتضاى طبيعتى اولوب
شعار اسلاميه دن فقط سرنده دستار سفيد واقتضا
ايتدكجه زبانده كلمهٔ توحيد دن غيرى احكام دين ايله
مشغول اولميه اما شول وجود مسعود كه افعال واقوالى
معقول ومنقولدن بيرون اولميوب دائما احكام احكام

شرح

شرع محمدی کاری وسلوك سنن سنن احمدی ازجان ودل مختاری واکل وشرب وقیام وقعودی خصوصنده اتباع سلف صالحین واتصاف اخلاق پسندیده واعتیاد سجایای سنجیده موادنده پیر ومشایخ دین اولمق شرف روزکاری اوله فی نفس الامر اول مقوله جاهل ایله میانه لرنده شب چهاردهمده نورپاش اولان بدر منیر ایله امتحان باصره ایچون باقیلن سهای صغیر قدر بحسب المرتبه فرق عظیم واردر (مصرع

وجود مردم دانا مثال زرطلبست (بیت

تا در پی شهوت وهوا خواهی شد

ازمن خبرت که بی نوا خواهی شد

(فکاك المرء فی الصدق)

فکاك کسر فا ایله خلاص معناسنه در معنای لطیفی کشبنك شدتدن خلاصی صداقتده در (النجاة فی الصدق مضمونیدر دارینده مؤمن وموحده صدق وخلوص باعث خلاص ونجات اولدیغی نصوص قاطعه ایله اثبات اولنمش بردعوادر صدق کذب مقابلیدر راستکوی وراستکار اولان وجود شریف لامحاله هردوجهانده ایمن ورستکار اولمق واضحدر (شعر

راستان رسته اندروز شمار

جهد کن تا تو رستکاری کن

تادران رسته رستکاری شوی
اندرین رسته راستکاری کن
کلمات اکابردندرکه بیورمشلردر فضای پهنای سخن اندن فراخترددرکه منکلمك پای یبانی آسبب سنك خلافله آزرده اوله تاکه کل صدق چمن سخنده بوی نثار بهره مندی اولدقجه سزاوار مروت دکلدرکه انامل دست نفس ناطقه خاردر وغله زخم خورده اوله (شعر
زبان پاکرا حیفست بسیار
که ازلوث دروغ آلوده سازی
اکر پا برنداری ازره صدق
سر از کردون کردان برفرازی
بزرکان دینه‌دن برذات کزین بیورمشلرکه فرضا اکر کذبك عتاب وعقاب مجازاتی وصدقك ثواب بیحساب مکافاتی اولمسه عقل ینه کذبدن احتراز ایدوب جانب صدقه میل کوستردی اول سببدندرکه دروغ یغروغ قائلنی حقیر وخوار ومیان آدمیانده بیقدر ومقدار ایدر (بیت
ازکجی آفتی بکم وکاستی   ازهمه غم رستی اکرراستی
منقولدرکه مسترشد خلیفه وصیت نامه سنده پسر جان برابرینه نصیحت وپند سیاقنده بوکونه کلام سودمند تسطیر ایتمشدرکه اکراسترسن بنی نوع انسان سندن خائف وترسان اوله لر دروغکوی اولمه زیرا مردم کذاب

بی مهابت اولور اکر هزار شمشیر آنلرك محافظه لری
ایچون اطرافلرنده آماده اولورسه ده یعنی بر دولتمندك که
شمشیرزبانی جوهر صدقدن ساده اوله هزار شمشیرباز
برای اظهار کوکبه اطرافنده آماده اولسه ده نظر خلقده
ینه بی شکوه ومهابت اولور نقل اولنور که حجاج ظالم
برجماعته سیاستله امر ایلدی چونکه اول جماعتدن
برینه نوبت ایرشدی دیدیکه ای امیر بنی عفو ایله زیرا
سنك اوزرنده حقم واردر حجاج دیدیکه بنم اوزرمده
سنك نه کونه حقك واردر جوابنده فلان دشمنك سنك
ایچون ناسزا سوزلر سویلدی وفحشیاتله سنی قدح ایلدی
بن آنی منع ایلدم وسکا دشنامدن آلیقودم دیدکده حجاج
بو دعوا یی اثباته قادرمیسن کواهك وارمیدر دیدی
برغیراسیره اشارت ایدوب بودخی بنمله بیله ایدی مسموعیدر
دیدی اول اسیر دخی ادای شهادت ایدوب بلی بن دخی
اول وقتده حاضر ایدم بو آدم صادقدر دیدکده حجاج
اول شاهده چونکه سن دخی اول وقعه ده موجود
ایمش سن نیچون سن دخی اول دشمنی منعده مشارکت
ایتمیوب ساکت اولدك دیدی اول اسیر راستکوی اولوب
بن سنك دوستك دکل ایدم سکا عداوتم وارایدی آنکیچون
سکوت ایلدم دیوب طوغری سویلدکده ایکیسنی دخی
اطلاقه فرمان ایلدی برینی ثبوت حقی ایچون اول برینی

استقامتی ایچون ومیانهٔ ناسده (ان کان الکذب ینجی فالصدق انجی) مثلی اول زمانده پیدا وظاهر اولدی (شعر

راستی انجاکه علم برزند
یاری حق دست بهم برزند
راستی آور که شوی رستکار
راستی از تو ظفر از کردکار
چون سخن راستی آری بجای
ناصر کفتار تو باشد خدای

(فرقة الاخوان محرقة الجنان)

جنان فتح جیم ایله قلبدر معنای لطیفی اخوانك آیریلغی قلبی یاقیجیدر (بیت

فنی فؤاد المحب نارهوی   احر نارا لجحیم ابردها

خصوصا که هم مشرب وهم مطلب اولان یاران دینك فراقی محب پراشواقی یاقوب خاکستر ایتدیکی (من لم یذق لم یدر) قبیلندندر احوال وجدانیه تعبیر وابانه دن ابیه در (بیت

جانو یرمك یولکده جزئیدر   آه الا که سندن آیرلمق

نته کیم حضرت سلطان الواصلین پیردستکیرم روشنیٔ ضمیرم حضرت مولانا من کل الوجوه اولانا قدسنا الله بقدسانیته العلیا معاصرلرندن بعض ندمای ملوکه ارسال بیوردقلری مکتوب کرامت مصحوبلرنده فراق یاران

دینده

دینده اولان فریاد وزاری عبادت اولدیغنی بیان بیورمشلر
عبارت لطیفه‌لری تیمنا بعینها تسطیر اولنوب تعمیم فائده
ملاحظه سیله خدمت ترجمانیله استشراف اولندی

دیباجهٔ مکتوب حضرت مولانا قدس سره

بسم الله الرحمن الرحیم ❋ باری تعالی چون خواهد
عنایت ولطف ودولت وسعادت را بر بندگان خویش
مقیم وپیوسته کرداند اورا توفیق شکر دهد که اکر
صدبار تلخی بد ورسید ویکبار شیرینی آن یکبار شیرینی را
صدبار بصد عبارت بصد مقام باز کوید وآن صد تلخی را
یکبار هم باز نکوید الا تلخی فراق یاران دین که افغان
کردن از فراق یاران دین تسبیحست وقرآن خواندست
وسنت انبیا علیهم السلام که ایوب علیه السلام باچندان
رنج که هیچ دل طاقت ندارد وعظمت بلای اوشنیدن باآن
همه زبان او از شکر دران هشت سال روزی خالی
نکشت چو درد فراق یار دین یعنی عیال اوکه هم درد
وهم نفس او بود در دین بد ورسید فریاد براورد که
(مسنی الضر) قدر یاران دین مرد دین داند (ترجمه)
حضرت باری تعالی کندی عبادی اوزرینه چونکه
عنایت ولطف ودولت وسعادتنی دائم ومتصل قلمق مراد
ایلیه اول بنده ایچون توفیق شکر ویرر اکراکا یوز
کره آجیلق ایریشوب برکره حلاوت ایریشورسه اول

بركره ايريشن حلاوتى يوز كره يوز عبارت ايله يوز
مقامده نقل ايدر واول آجيلغى بركره هم نقل ايتمز
الا ياران دينك فراقندن افغان ايتمك تسبيحدر وقرائت
قرأن مقامنده در وسنت انبيا عليهم السلامدركه ايوب
عليه السلام بوقدر رنج وزحمتله كه هيچ بركوكل آنك
عظمت بلاسنى استماعه طاقت كتورهمز اول قدر
بلا ايله آنك لسانى سكزسنه شكردن خالى اولمدى
چونكه فراق يار دين كه يعنى آنك عياليدر كه آنك
هم دردى وهم نفسى ايدى اكا ايرشدى (انى مسنى الضر)
مضمونيله فرياد ايلدى قدر ياران دينى بنه مرد دين
بيلور انتهى (بيت

بهره ازجنسيت افزايد كه چون درفصل دى

مهر عريان باشد ازوى حظ عريان اوفرست

(فطنة المرء تدل على اصله)

فطنت ذكا معناسنه در معناى لطيف كشينك ذكاسى
اصلى اوزرينه دلالت ايدر اكثريا كريم الاصل اولنلر
ذكى وفهومايه لر غباوت و بلاهتدن مشتكيلردر (بيت

فى المهد ينطق عن سعادة جده

شم الانوف من الطراز الاول

﴿ فى حرف القاف ﴾

(قبول الحق من الدين)

معناى

معنای لطیفی حق قبول ایتمك دیندندر یعنی قبول کلام
حق متدین اولنلرا یدر میل اباطیل وعدم قبول حق
لاابالیان بی پاکلرین یعنی آلودکان لوث مناهی اولان
ناپاکلرین شانیدر (رباعی

تاره نرود کسی بمنزل نرسد
تا جان نبرد بعالم دل نرسد
کر جمله جهان بکیرد انوار قبول
یك شعشعه جز بمرد قابل نرسد

(قدر فی العمل تنج من الزلل)

تنج ضم جمله جواب امردر مجزومدر اصلی تنجو در
فعل مضارع مخاطبدر زلل فتح زا وفتح لام اولی ایله
بو محلده خطا معناسندر معنای لطیفی عملده تعیین
مقدار قیل که خطا وسهودن نجات بوله سن یعنی
کنجایش پذیر حوصلهٔ طاقتك اولمیه جق امور عظامه
طالب اولوب عمله شروعدن حذر ایله وکندی مقدارك
قدر عمل ایله قانع اول که خطادن سالم اوله سن نته کیم
لسان الغیب رحمه الله بو معنایه تنبیه بیوررلر (بیت

ای مکس عرصهٔ سیمرغ نه جولانکه تست
عرض خود میبری و زحمت ما میداری

(قسوة القلب من الشبع)

معنای لطیفی قلبك قسوتی توقلقدندر (البطنة تزیل

الفطنـة) دخی بو معنایی مشعر در صلحا دن بعضیلر
قلبك التنده معده یی بر چوملکه تشبیه ایلمشلرکه آتشده
قاینه یه و بخاری مافوقنه صعود ایلیـه یعنی کثرت بخار
قلبی مکدر ایدوب سیاه ایدر حضرت فاروق ابن الخطاب
بیورمشلرکه سز بطنتدن حذر ایلك زیرا بطنت حیاتده
ثقلت ومماتده رایحـهٔ منتنه در حضرت امام شافعی
رحمه الله بیوررلرکه اون التی سـنه دنبرو بکا شبع کلنجه
طعام یمدم زیرا شبع بدنی ثقیـل پر قسوت وفطنتی ازاله
ایدر وخواب کتورر وآدمی عبادتده کسلان ایدر
او کیمسـه نك که بطنتی فوت اوله فطنتی حیـات بولور
قوله تعـالی (کلوا واشربوا ولاتسرفوا انه لایحب
المسرفین) قال النبی علیـه الصلاة والسلام (افضلکم
منزلة عنـدالله اطولکم جوعا وتفـکرا وابغضکم الی الله
کل یوم اکول شروب) مثنوی

هر که شیرین می زند او تلخ مرد
هر که او تن می پرسـتد جان نبرد

منقولدرکه هـارون الرشـیدك فرقهٔ نصارا دن برطبیب
حاذقی وارایدی علی بن حسین واقدی جنابـنه رضی الله
عنه دیدیکه سزك کتابکزده علم طبه متعلق برشیٔ یوقدر
مع هذا عـلم ابدانك علم ادیان کبی لزومی مقرردر عـلی
جواب ویردیکه حضرت حکیم ازلی جل جلاله برکلمه ده

علم طبی جمع ایتمشدر اول کلمه (ولا تسرفوا) کلمه سیدر
نصرانی دیدیکه سزك پیغمبریکز طبدن برشی خبر
ویرمشدر علی دیدیکه رسول علیه السلام برحدیثده
طبی جمع ایلمشدر اول خبر لطیف (المعدة بیت الادواء
والحمیة رأس کل دواء واعط کل بدن ما تعود به) حدیث
شریفدر بوندن صکره نصرانی تسلیم ایدوب سزك
کتابکز و پیغمبریکز جالینوسه طبدن برشی ترك ایتمامشدر
دیو اعتراف ایلدی (مثنوی

نان کلست وکوشت کمتر خور ازین
تا نمانی همچو کل اندر زمین
چون کرسنه میشوی سك میشوی
تند وبد پیوند وبد رك میشوی
چون شدی توسیر مرداری شوی
بی خبر بی پا چو دیواری شوی
پس دمی مردار ودیکر دم سکی
چون کنی در راه شیران خوش تکی

(قول المرء یخبر عما فی اصله)

معنای لطیفی کشینك سوزی اصلنده اولان شیدن خبر ویرر

(قوة القلب من صحة الایمان)

معنای لطیفی قلبك قوتی ایمانك صحتندندر ضعف
ایماندندر که آدم هر شیدن قورقوب اندیشناك اولور

قضا وقدره ایمان قوی اولدقده کشی جناب حقه تفویض امور ایدوب اسبابدن مسببه رجوع ایدر بو صورتده ماشاء الله کان ومالم یشاء لم یکن مألنی فهم واذعان ایلیوب قوت قلب حاصل اولور

(قاتل الحریص حرصه)

معنای لطیفی حریص اولانك قاتلی کندی حرصیدر بونك مضمونی سبقت ایلدی

۹ (قیمة المرء مایحسنه)

معنای لطیفی کشینك قیمتی شول شیدرکه آنی کوزل بیله یعنی کشی هرنه یی ایو بیلورسه کندی قیمتی معلومی اولان نسنه نك قیمتی مقداریدر مثلا صنایع شریفه اربابیله صنایع خسیسه اصحابنك میانه لرنده کفائت اولماز خیاط وسباط موتاب وقصاب زرد وزو کلخن فروز برابر دکلدر بو تقدیرجه روح علمه واصل اولان علمای عاملین محضا قیل وقاله تفاخر ایدنلردن صد هزار مرتبه برتر واعلادرکه انلر معرفة للهه موفق اولوب معلومك شرفیندن اکتساب شرف ایتمشلردر حسین میبدی رحمه الله دیوان حضرت علی شرحنده رضی الله عنه (بیت

لافضل الا لاهل العلم انهم

علی الهدی لمن استهدی ادلاء

بیت

...ر نقدر شارح مرحوم کلام نفیس
...رانه نك معناسی بیان ایتمش
...سه ده کلام مذکور ظاهرندن متبادر
...بلکه عباره سندن ظاهر اولان
...سنبنك قدر وقیمتی احسان ایتدیکی
...یدر یعنی نه یی انعام واحسان ایدر
...سه کندونك قدری اودر دیمکدر
...ی حضرت مولوینك (کلامندن
...واور معلوم کشبنك کندی مقداری)
...یوردقلری دخی اشبو معنایی مؤیدر
لقابله الفقیر الطافی حقیر

بيت شريفنى بيان سياقنده دركه زمرهٔ علما كه حضرت
سيد الاصفيا عليه ازكى الصلوات واعلى التحايا انلر
حقنده ورثهٔ انبيا بيورمشدر محققلر ومجتهدلردر زيرا
انلر حقايق ودقايق اشيايى بيلورلر غيريلره نسبت وارث
معنويلردر نته كيم صدقه وزكاة صوريه فرزندان
صورى يه حرامدر صدقه وزكاة معنويه كه مسائلده
غيره تقليد وتتبعدر اول حضرتك ابناى معنويه سنه
حرامدر بناء على هذا علما تا كه مقام تحقيقه ايريشوب
عقبهٔ تقليددن كچميەلر وارث اوله مزلر انتهى كلامه
لكن بو عبد فقيرديركه وراثت صوريه ده نقصان وكمال
اولديغى كبى وراثت معنويه ده دخى كمال ونقصان واردر
پس ايمدى هركس معلومى مقدارنجه وراثتدن محروم
اولماز حسين ميبدينك مرادى وارث كامللدر وعلما
حقنده آيات واحاديثله ثابت اولان مراتب عاليه رتبهٔ
كماله كوره در نته كيم حضرت موسى صلوات الله على نبينا
وعليه جنابنه اولنان خطاب عزت كه يا موسى بن خسته
اولدم سن بنم عيادتم ايتمدك وبن جايع وعارى اولدم
سن بنى اطعام واكسا ايتمدك دينلدكده الهى سنك ذات
پاكك عروض حوادث وعوارضدن مقدس ومنزهدر
بو خطاباتله جناب عزتك نه اراده بيورورلرديو سؤال ايتدكده
جوابنده فلان وفلان قوللرم بو حاللره مبتلا اولديلر

اكر سن انلرك احواللريله تقيد وتدارك ايتمش اولیدك
بنم رضای شریفم انلرایله بيله ایدی دیدی فهم من فهم
مصرع این شیوهٔ عشق هرکسی را نبود
نته کیم حضرت مولوی قدس سره العزیز بیوررلر (مثنوی
کار پاکانرا قیاس از خود مکیر
کرچه ماند در نبشتن شیر وشیر
(قرب الاشرار مضر)
معنای لطیفی اشراره قریب اولمق مضردر
(قدر المرء ما یهمه)
معنای لطیفی کشینك قدر ومنزلتی مهمی اولان شیٔ
مقداریدر (رباعی
کرد رطلب لقمهٔ نانی نانی
ور در هوس کوهر کانی کانی
فی الجمله حدیث مطلق از من بشنو
هر چیز که در جستن آنی آنی
﴿ فی حرف الکاف ﴾
(کلام الله دواء القلوب)
معنای لطیفی حضرت اللهك کلامی قلوبك دواسیدر
یعنی تلاوت قرآن کریم امراض قلوبه که اخلاق
ذمیمه درعلاج ودوادر معلوم عزت اولسونکه تلاوت
قرآنك روحی حضور مع اللهدر حال تلاوتده لکن

بومشهدك

بومشهدك مشاهده سی برشیخ کاملدن انابتـه محتاجدر
حتی حین تلاوتده قلبی متفرقه اولمیه ادنی مرتبهٔ مشاهده
اولدرکه بوکلام لطیف کلام حقدر ملاحظه سی نصب
عـین اوله واحکام قرآنیه ایله عمـله ساعی اوله بوندن
اسبق کشـیدهٔ سلك بیان اولنمش ایدیکه انفتـاح قلب
ایچون اوچ شیئه ملازمت لازمدر بریسی تلاوت قرآندر
ایمـدی فتح قلب ازالهٔ امراض قلبیـه دن عبـارتدر
(من اراد ان یتکلم مع الله فلیـقراء القرآن) حـدیث
شریفی فکر اولنوب هنـکام تلاوتده مراعات ادب الزم
واوجبدر (مثنوی

سر من از نالهٔ من دور نیست
لیك چشم وکوش را آن نور نیست

قال النبی علیـه الصلاة والسلام (ان القـلوب تصدیٔ
کما یصدیٔ الحـدید قالوا وما جلاؤها یا رسول الله فقال
تلاوة القـرأن وذکر الموت) قوله تصـدیٔ ای توسخ
کیرلنوب پاصلنمق معناسـنه در قرأن کریمك ظـاهری
حروفله تکلم اولنوب قـلوبده حفظ اولنور اکرحقیقتی
ظاهر اولیدی آنك سطوات نورینـه سموات وارضنده
طاقت اولمازدی آنکچون حق تعـالی بیورر (لو انزلنـا
هذا القرأن علی جبل لرأیته خاشعا متصدعا من خشیة الله)
لکن جنـاب ارحم الراحمین اول حقیقتك انوارینی قلوب

والسنهٔ ناس اکا مطبقه اولمغیچون کسوت حروفله ستر
ایلدی بونك مثالی اکا بکزرکه برکیمسه حقیقت ناری
نون والف وراظن ایتسه اکا جواب و یریلورکه اکر
حال بو منوال اوزره اولیدی لفظ نار اوراق اوزرینه
کتب اولندقده حقیقت ناره اوراق وخامه طاقت کتورمیوب
سوزان اولوردی پس ایمدی صورحروف بدن ایله روحه
بکزرنته کیم شرفی روحله در کذلك شرف حروف
روح معانیسی ایله در چون سن عظمت قرآنی بیلمك
مراد ایدرسن عظمت متکلمی تصورله قلبکده احضار
قیل عرش وکرسی وآسمان وزمین وما فیهن وما بینهن
موجود اولان مخلوقاتی که ملائکه وانس وجن وحیوانات
و بونلرك غیریدر وتذکرایت که بوجمله نك خالقی واحددر
و بومذکوراتك جمله سی آنك قبضهٔ قدرتنده درکه اکر
عرش وفرشی وما بینهمایی هلاك ایلسه ملکندن برشی
ناقص اولمیوب سلطنتندن منعزل اولماز بلکه ملك
وملکوت آنك استغناسنه نسبت آفتابدن ذره ودریادن
قطره در بلکه دخی کمتردر اشته سن بویله برذات
عظیم الشانك کلامنی قرائت مراد ایدوب وآنکله
مخاطبه ایتمك وکتابنده اولان جمال علم وحکمتنی مطالعه
ایتمك استرسن بوملاحظه یی دستورالعمل ایده سن (بیت
ناکسانرا درحریم عزقرآن بار نیست

جز دل پاکان درین محرم اسرار نیست
(لایمسه الا المطهرون) فحواسنجه ظاهر مصحفه
طهارتسز وضع دست جائز اولمدیغی کبی حقیقت
معانیسنی دخی باطن قلبدن محجو بدر الامکرکه خبائث
باطندن طاهر اولوب اشك دیده ایله وضوء معنوی ایدنلره
ظاهر اوله یوخسه قلب پرقسوت وخاطر مشئت ایله
تلاوت ایدنلره (بیت

کرتو قرأن برین نمط خوانی ببری رونق مسلمانی

مضمونیله تقریع اولنور ذوق معنو یسنه واصل اولنلردن
بعض وجود مکرملر بیورمشلردر (نظم

حقك آیاتی حجابن رفع ایدوب چیقدی یوزه
لیك هر آلوده طینت ایدەمز تأویلنی
اهل فضله قوللق ایت دامان خدمت درمیان
ترك ایدوب اهل وجودك جمله قال و قیلنی

(کفاك من عیوب الدنیا ان لا تبقی)
معنای لطیفی دنیانك عیوبندن سکا اول قدر کافیدرکه
سنی ابقا ایتمز یعنی سنی اعدام وهلاك ایلر بو کلام اقسام
مجازدن (انبت الربیع البقل) قبیلندندر فی الحقیقه
برعیبدرکه واحد کالفدر (بیت

یار ناپایدار دوست مدار دوستی را نشاید این غدار

(کمال العلم فی الحلم)

معنای لطیفی علمك كالی حلمده در حكما دیمشلركه خوان نفس علمك نمكی حلمدر بوكا شاهد حلم قلب اولنسه ملح اولور حلمك محاسنی بوندن اقدم بیان اولندی حلم عامه یه لازم وفرقهٔ جلیلهٔ علمایه الزمدر زیرا ناسدن مخالف طور آداب ومناقض احكام كتاب بعض حركات كوردكجه همان فی الحال عنفله تفسیق وتضلیل ایتمیوب رفقله وقول لین ایله بلكه تعریض وكنایه ایله سو یلمك كركدر تا كه اول كیمسه متأثر اوله اكر بوكونه حكیمانه وضع ایتمیوب خلافن ایدرسه كاركر اولماز (فقولا له قولا لینا) بودعوایه حجت كافیه در (شعر

لم ار مثل الرفق فی یمنه   یستخرج العذراء من خدرها
من یستغن بالرفق فی امره   یستخرج الحیة من جحرها

(كفاك هما علمك بالموت)

معنای لطیفی سكا كفایت ایدرهم وغم جهتندن موته علمك فی الحقیقه اسباب دنیایه علایق ایله درون مالا مال ایكن بغتةً موت ایله رحلت ایدوب بالجمله رخت وبخت واولاد وعیال وخانه وعقار واملاك واموالنی ترك ایدوب تنك وتار بر مكانه كیدوب بلكه سنجاب وسمورلر ایچنده نعم متنوعه ایله تنعم وترفهه معتاد اولمش بدن حشرات بیشماره مثلا مور وماره ترددكاه اوله‌جغی شائبهٔ مرادن مبرا براحری مبرهندر بیچاره انسان رقدهٔ غفلتده مستغرق

اولمغله

اولمغله بونلری تذکر ایتمدیکندن لذایذ نفسانیه ایله شادمان وفوات مرادات شهوانیه ایله محزون وکریان اولور (الناس نیام اذا ماتوا انتبهوا) والا هیچ عارف آکاه اولانه موتدن بیوك غم وهم اولماز (بیت

کوشهٔ وحدت ایدی قبرك عذابی اولمسه
خوش تماشاکاه ایدی حشرك حسابی اولمسه

(کمال الجود فی الاعتذار معه)

معنای لطیفی کمال جود وسخا آنکله بیله اعتذار ایتمکده در بومأل بالاده تفصیل اولندی

(کافر سخی ارجی الی الجنة من مسلم شحیح)

معنای لطیفی کافر سخی دخول جنته ارجادر مسلم بخیل وحریصدن مأمولدرکه کافر سخی سخاسی سببیله اسلامه کلوب آخرته ایمانله توجه ایدوب جنته کیره (مثنوی

هیچ کافر را بخواری منکرید
که مسلمان مردنش باشد امید

اما مخبر صادق خبر ویرمشدرکه (البخیل لایدخل الجنة) دخی بونك کبی نیجه اخبار صحیحه ایله بخیلك عدم دخولی ثابت اولمش مادامکه بخلله متصفدر مکرکه بخلی ترك ایدوب توبه ورجوع ایلیه (بیت

خوی بد در طبیعتی که نشست
نرود تا بوقت مرك ازدست

مفسروندن بعضيلر ديمشلركه فرعونده سخا صفتى
وار ايدى حضرت الله قرأنده آنكچون اسميله ياد
ايلدى اما نمرود عليه مايستحق غايت بخيل اولديغيچون
نام ناپاكى ايله ياد ايتميوب قرأنده (فبهت الذى كفر)
ديمكله على وجه الكناية ذكر اولنمشدر ۹ مع هذا ايكيسى
دخى كافر ايكن سخا سببيله بركافرك كافر آخر اوزرينه
رجحانى واردر پس ايمدى سخا اهل اسلامده اولديغى
وقتده نه مرتبه ممدوح و بخل نه پايه ده مذموم اولور
ايمش فهم اولنور (بيت

نتوان بكرم بندهٔ خود كرد جهانرا
اينجاست كه هركس كه بخيلست كريمست

(كفران النعمة مزيلها)

معناى لطيفى كفران نعمت نعمتى ازاله ايديجيدر بو مضمونده
كلمات مقدما تحرير اولندى

(كفى بالموت واعظا)

بالموت لفظنده اولان با زائده در معناى لطيفى واعظ
اولمق جهتندن موت كفايت ايتدى هركس بروجه
يقين موتك وقوعنى يـلوب خواه وناخواه ترك ما ملك
ايده جكنى تصديق ايتدكدن صكره مقتضاى عقل
اولدركه دائم وابدى اوله جق آخرت ايچون آماده اولوب
زاد راه عقبا اولان اعمال حسنه يه سعى ايليه زيرا عاقله

سائرلرك

۹ نصوص جواهر فصوص قرأنده فرعون بن عونك اسم شقاوت وسمى تصريح بيوريلوبده نمرود مردودك نام دنائت اتسامى اسم موصول ايله ذكر اولنمسى فرعون لعينك افعال واقوالندن ظاهر اولان عقل ودرايتندن وغمرود عنودك حضرت ابراهيم عليه السلامه ويرديكى جوابندن باهر اولان بلادت وحماقتندن اولملغى اوزرينه اكثر مفسرين عظام اتفاق ايلمشلردر فافهم يا اخى المحترم للفقير جمال الدين المصحح

سائرلرك موتی واعظ و ناصح اولور بونك دخی تفصیلی
سبقت ایلدی

(کفی بالشیب ناعیا)

الناعی هو الذی یأتی بخبر الموت) کذا فی الصحاح ناعی
شول کیمسه یه دیرلر که خبر موت ایله کله معنای لطیفی
موتی اخبار ایتمك جهتندن قوجالق کفایت ایتدی حضرت
نظامینك بو ابیاتی بو کلامك بیاننده کافیدر (شعر

حدیث کودکی وخود پرستی
رها کن کان خماری بود ومستی
چو عمر ازسی کذشت و یلکه ار بیست
نشاید کرد همچون غافلان زیست

نشاط عمر باشد تا چهل سال
چو با پنجه رسد زیر و پر و بال
پس از پنجه نباشد تن درستی
بصر کندی پذیرد پای سستی

چو شصت آمد شکست آمد بدیدار
چو هفتاد آمد افتاد آلت از کار
به هشتاد ونود چون در رسیدی
بسا سختی که در کیتی

وز آنجا کر بصد منزل رسانی
بود مرکی بصورت زندکانی

وکر صد سال مانی ور یکی روز
ببـاید رفت این کاخ دلفروز
پس آن بهتر که خود را شاد داریم
درین شادی خـدا را یاد داریم
(کفی للحسود حسده)

معنای لطیفی حسوده حسدی کفایت ایتدی یعنی حسوده حسـدی مقابله سـنده ترتیب جزا لازم دکلدر حسـد برعذاب الیمدر که حسود دائما آنکله معذبدر (شعر

خواجهٔ خلق دیمش اوچ خصلت
بوله مز راه نجـات اندن احـد
سوء ظـن داخی تطـیر یعـنی
فال بد ایتمـك اوچنجیسی حسد

وخبرده وارد اولمش که (دب الیکم داء الامم قبلکم الحسد والبغض) یعنی سزدن اول کچن امم طوائفـده اولان درد سزه ده حرکت نهانی سرایت ایلدیکـه اول حسد و بغضدر حسد قسمت قسام ازلی یه اعتراضدر ومحسوده ظلمـدر نته کیم بعض افاضل بومعناده بیورمشدر (شعر

الا قل لمن کان لی حاسدا اتدری علی من اسأت الادب
اسأت علی الله فی فعـله لانك لم ترض لی ما وجب
فجـازی الی بان زادنی وسد علیك وجوه الطلب

پس غیرت الهی اقتضا ایدر که بازار حاسد کاسد اولوب

اموری ادبار و بلاده و بازار محسود پر سود واحوالنده دائما اقبال وزیاده اوله حضرت پیرهداة خواجه عبدالله انصاری علیه رحمة الباری مسجعا تنده بیورر که هر که دانست که قسام ازلی در قسمت خطا وظلم نکرد از حسد برست (بیت

چونکه ظلم ایلمدی حکمده قسام قضا

یه نیچون حاسد دون ویرمیه اول حکمه رضا

حضرت امام غزالی قدس سره بیورر که حسدك اسباب موجبه وعلل مستقله سی یدی نسنه در اولکی عداوت ایکنجی تعزز اوچنجی تکبردر دردنجی تعجب بشنجی خوف فوت مقاصد التنجی حب ریاست یدنجی خبث نفس ولوم طبیعت اما عداوت برشخص آخره عدو اولیجق آنك نعمتی زائل وامر وعاقبتی نکبته راجع وآئل اولدیغن استر اما تعزز محسود اولان کیمسه جاه وولایت یا علم وحکمت یا مال وثروت صاحبی اوله حاسد آنك تعزز وترفع ایتمسنی ملاحظه وتأمل ایدوب عدم تحملندن ناشی نعمتنك زوالن طلب ایلر که آنك زوالی کندویه ترفع وتکبر احتمالی اوله اما تکبر اولکدر که حاسد محسوده تکبر وترفع ومحسود اکا تذلل وتخضع ایتمك استر محسوده واصل اولان نعمت وشرف حاسده تذلل ویروب وبونك اکا تکبری برطرف اولیجق نفسی بوصورتدن متألم اولوب

نعمت وشرفك زوالنی استر اما تعجبك مثالی بودر که
کفار خاکسار جناب رسالتپناهی یه خلعت نبوت ایله
تشریف اولندیغندن تعجب ایدوب (وانزل علیه الذکر
من بیننا ابعث الله بشرا رسولا) دیوب شرف نبوتك
زوالن وعدم حصولن طلب وتمنی ایدرلردی فرقهٔ
اذکیایه خفی دکلدرکه حقیقتده بو قسم قسم ثانی یه
رجوع ایدر اما خوف فوت مطالبك ماده سی اولدرکه
ایکی شخص یاخود اشخاص بر مراد معین ومطلوب
مخصوصی طلب ایدوب هر برینه حاصل وجمله طلاب
اکا واصل اولمق احتمالی اولمیوب تزاحم حصولی قلوبدن
تزاحم انتفاسنه مؤدی وتحاسد حدوثنه مفضی اولور
بوجنسدندر زوج واحدك خواتینی که اکا ضرات اطلاق
اولنور کمال محبت وترجیح زوجلرینه مزاحمه ایدوب
محاسده ایدرلر وندماء مقربان ملوك وسلاطین وتلامذهٔ
استادان اساطین وبونلرك کبی کیمسه لر اراسنده اولان
تحاسد بو قسمدندر اما التنجی حب ریاستدر آنك مواقعی
اولدرکه بر کیمسه علم وکمال ویا جاه وجلال ویا ثروت
ومالده رئیس وعدیم النظیر ویکانهٔ روزکار اولمق استر
بعض ابنای نوعنده کندویه مشارکت واول تفرد ادعا
ایتدیکی دائره ده مداخلت فهم ایلسه آنك اول زوال
نعمتن وکندونك انفراد وبقاسن استر و وزرا علما

ارارنده

ارالرنده اولان حسد بو قسمدندر اما خبث نفس ولوم
طبیعتدن حاصل اولان حسدك وقوعی كثیردر زیرا
بعض اراذل ناس بعض اعالی وافاضله لاعن شئ بغض
وحسد ایدوب مجالسده آنی نقض وذم ایله یاد ایدوب
زوال نعمتندن فرح وشاد اولور باآنكه هركز ارا لرنده
عداوت یا تعزز وتكبر یا طلب مراتبده مشاركت احتمالی
یوقدر بلكه محسود ایله اصلا آشنا ومشاهده سیله
دیدهٔ كج نظری قطعا روشنا اولمامشدر محض خبث
نفس لئیمندن ولوم ودنائت طبع خبیثندندر وبو مقوله
نفوس صاحبی دائما معذب وممتحن وسائر كیمسه لر عزیز
ورفیع اولدقجه بوذلیل وممتهندر وبو قسم حسدك
علاجی عسیر وبو مقوله مزاجك صاحبی دوا پذیر دكلدر
زیرا سببی ذاتیدر كاه اولوركه بو اسباب حسدك اكثری
بلكه جمله سی بر شخصده مجتمع وبو مقوله حاسد غایت
قوی و یامن تفعدر نعوذ بالله من شرور انفسنا ومن سیئات
اعمالنا ❊ فی حرف اللام ❊

(لین الكلام قید القلوب)

قید بوقاغی یه دیرلر معنای لطیفی كلامك یومشاقلغی
وملایمتی قلوبك بوقاغیسیدر یعنی الطف سخن جذاب
قلوبدر خصوصا كه مداهنه دن وكذبدن عاری اوله
بوكونه متكلمك احبابی كثیر اولور زیرا بالخاصه كلام

لينه قلوب ميل ايدوب صاحب كلامه علاقه ايدر
بركيمسه آداب كلامى وحسن خطابى ولطف جوابى
بيلسه هركيمكله صحبت ايلرسه البته سامعك كوكلى
اول مقوله متكلم طرفنه منجذب اولور ذكر اولنان اسلوب
اكثريا اهالئ استانبولده چوق بولنور وسائر بلادده
دخى بوكونه آدم محبوب القلوب اولور (شعر

العلم زين والسكوت سلامة فاذا شرعت فلا تكن مكثارا
ما ان ندمت على السكوت مرة ولقد ندمت على الكلام مرارا

(ليس لسلطان العلم زوال)
معناى لطيفى غلبهٔ علم ايچون زوال يوقدر حضرت
مرتضى كرم الله وجهه بو بيتلرده دخى بو مضمونى بيان
بيورمشلردر (نظم

رضينا قسمة الجبار فينا لنا علم وللاعداء مال
فان المال يفنى عن قريب فان العلم باق لا يزال

يموت ابن آدم وينقطع عمله الا عن ثلث علم ينتفع به
وصدقة جارية وولد صالح يدعوله) حديث شريفنده
دخى علمك بقاسى ايما اولنمشدر الى يومنا هذا بيك سنه دن
متجاوزدركه بعض علماده حضرت امام على كرم الله
وجهه جنابلرندن موروثه علوم واردر مثلا جفر وعلم
روحانى كبى (شعر
اى مرتفع زنسبت ذات تو شان علم

کلك کهرفشان تو رطب اللسان علم
دست مجردات ستون زنخ شود
آنجا که فطرت تو زند سایبان علم
وسائر اعزۀ کرام ومشایخ عظام ومؤلفین ذوی الاحترامدن باقی قلان مؤلفات وآثار که عقود تعداد وشماردن بیروندر تاانقضای دوران باقی وفنا پذیردکلدر بوکلامده علمدن مراد علوم نافعه در بوندن اسبق علمك وعلمانك اقسامی افاده اولنمش ایدی (بیت
علم دین فقهست وتفسیر و حدیث
هرکه خواند غیر ازین کردد خبیث
(لو یری العبد الاجل ومروره لایقض الامل وغروره)
أجل مدت وامل رجا معنالرینه در معنای لطیفی اکر عبد مؤمن اجلی واجلك چمسه سنی کوریدی رجانی ورجایه غروری حکایه ایتمزدی یعنی مدت عمرك سریعا مرورینی بصر بصیرت ایله کوروب معاینه تحصیل ایدیدی طول املی واکا غرلنمکی لسانه کتوروب نقل ایتمزایدی حضرت رسول کائنات علیه افضل الصلوات (الدنیا ساعة فاجعلها طاعة) بیوردقلری زمان حاله اشارتدر مثلا زمان ماضینك محل تدارك اولمدیغی ظاهر وهویدادر وزمان آتی که مستقبلدر موهومدر وجودینه حکم اولنماز پس ایمدی انسانك عمری همان بولنديغی

حالدر بعض علما حال ماضینك آخری ومستقبلك جزء
اولیدر دیمشلر بوصورتده حالك سرعت مروری عدم
استقراری معلوم اولور استیلای سرمستی غفلتدندرکه
انسان بیچاره بونی فراموش ایدوب کونه کونه طول
امللر ایچون تخمین وتدبیر ایدر (العبد یدبر والقضاء
یضحك) لکن بونکته دخی معلوم عزت اوله که غفلت
دخی جملهٔ حکم الهیه دندر دیمشلر زیرا نوع انسانده
غفلت اولمسه بوعالم کون وفساد خراب اولوردی (مثنوی

استن این عالم ای جان غفلتست
هوشیاری این جهانرا آفتست

(شعر)

عجزنا عن مواقع الشکر شکر　لمحمد فناینا بدوامه
سید منعم علی العبد حتی　غفلة العبد عنه من انعامه

(لکل غم فرج ولکل داء دواء)

معنای لطیفی هرغم ایچون کشایش وهردرد ایچون دوا
ودرمان واردر (بیت

ان مع العسر که یسرش قفاست
شاد برانم که کلام خداست

طریق نور بخشیده اولان درویشلرك دیدیهٔ دائمه لری
درونلرینه غم کلدکده شاد اولمقدر آنکچونکه غم وسرور
بربرینی تعاقب ایتدکده در ٦ لامحاله غمك نتیجه سی سروردر

٦ لهذا ان مع العسر یسرا بیورلمش ان بعد العسر یسرا بیورلمامشدر جمال الدین

ملاحظه

ملاحظه سيله والبته هر درد ايچون دوا مقرردر لكن طبيب حاذقه محتاجدر فافهم

(لبس الشهرة من الرعونة)

رعونت حمق واسترخا معناسنه‌در معناى لطيفى لباس شهرت كيمك نفس اماره نك رعونتندندر لذات دنيويه وشهوات نفسانيه مع كثرتها اوچ نوعدر اولكيسى مأكل ومشاربدركه اطعمهٔ نفيسه واشربهٔ نفيسه‌در ايكنجيسى مناكحدركه حسنى جاريه‌لر ومستثنى محبوبه‌لردر اوچنجيسى ملابسدركه ذى قيمت اقمشهٔ متنوعه والبسهٔ مرغوبه‌لردر اگرچه فى الجمله تزين اظهار تعين ايچون اولميوب تحديث نعمت واشعار غنا وثروت ايچون اولورسه كه انواع شكردندر برامر مقبولدر لكن زى صلحاده بولنوب آل رنك جامه‌لر واحمر واصفر كران بها شال وردالرى دربر ايتمك زعونتدن وبقاى كبردندر حتى طريق صوفيه‌ده خرقه كيمك موت اخضر ايله تعبير اولنور (بيت

از خود آرا طمع سيرت شايسته مكن
كه برونساز درونسا زنكردد هركز

(لبس المحسود راحة)

معناى لطيفى حسود ايچون راحت يوقدر تفصيلى آنفا كذار ايلدى

(لبس الشيب من العمر)
معناى لطيفى قوجالق عمردن معدود دكلدر زيرا اوجاع واسقامدن عبارتدر
(لين قومك تحبب ولين قولك تحبب)
معناى لطيفى قومكه ملايمت ايله كه محبوب اوله سن وكلامكى ملايم ايله كه محبوب اوله سن
(لكل عداوة مصلحة الا عداوة لحسود)
معناى لطيفى هرعداوت ايچون صلح واردر الا حسودك عداوتى ايچون صلح يوقدر (بيت
كل العداوة قدترجى ازالته   الاعداوة من عاداك من حسد
زيرا حسود محسودك نعمتنك زوالندن غيريله متسلى اولماز مبحث حسد مستوفى افاده اولندى اما علماى دين سيما ابوحامد غزالى رحمه الله احياى علومده اخلاق ذميمه نك يكان يكان علاجنى بيان بيورمش العياذ بالله تعالى بركيمسه حسده مبتلا اولسه آنك ازاله سنه علاج محسودى اولان زياده تعظيم وتكريم ايتمكدر هربار كه حاسد محسوده تعظيم وتوقير ايليه ميانه لرنده محبت ظهورايدر بوصورتده محب محبوبنك سوء حالنى استمه مك امر مقرردر اكرچه ديمشلردر (بيت
حسد قلب عدو لطفله زائل اولمز
سنكده مضمر اولان آتشه آب ايتمز اثر

اما

اما لطف واکرام حاسد طرفندن اولدیغی وقتده علاج
پذیر اولمسنده شبهه یوقدر ❊ فی حرف المیم ❊

(ما ندم من سکت)

معنای لطیفی سکوت ایلین کیمسه نادم اولمدی حضرت
رسول اکرم صلی الله علیه وسلم بیورمشلرکه اکر کلام
سیم خام اولسه سکوت زر خالصدر (بیت

سوزك در اولسه دخی وار سکوت قیل سکوت
نه در در ایکی کوزم لعلدر و یا یاقوت

حضرت امام غزالی رحمه الله بیورمشلرکه صمت وسکوتك
وجوب ولزومی بو دلیل عقلیدن معلوم اولورکه کلام درت
قسمدر قسم اول نافع محض قسم ثانی مضر محض قسم
ثالث نفع وضرری مشتمل قسم رابع نفع وضرردن خالیدر
مضر محضك تکلمی جائز دکلدر بلاشبهه وضرر ونفعی
مشتمل اولانك کذلك زیرا ضرری نفعینه دکمز حسین
تکلمده چکیلن زحمت زیاده اولور ایکیسندن خالی اولان
دخی نا مجوزدرکه زیرا عبث محض وتضییع زمان
و وقتدرکه موجب خسران ومقت در پس ایمدی همان
نافع محض اولان قالدی معلوم اولدیکه کلامك اوچ
ربعندن سکوت واجب همان ربع واحدك نطقی مناسب
ایمش ونافع محض اولانده دخی آفات خفیه اولمق ریا
وتصنع وغیبت وتزکیهٔ نفس کبی محتملدر ماننده ظهور

آفتاب عالمتاب ظاهر اولدیکه جناب رسالتپناهك صلی الله
علیه وسلم (من صمت نجا) بیوردیغی عین صواب وفصل
خطـاب وجوامع الکلمـدرکه (اوتیت جوامع الکلم)
مقتضاسنجه مخصوص حضرت رسالتمآبدر زبدهٔ ارباب
یقـین نور الدین عبـد الرحمن جامی قدس سره السامی
بهارسـتانده پرورده ایتدیکی ازهار آثاردندرکه (حکمت
بو چهار کلمهٔ پراخته کویا بر تیردر

که چهار کماندن انداختـه در

ملوك سالفـه دن کسری دیمشدرکه هرکز سویلـدیکم
شیدن پشیمان اولمدم ونیجـه کره سویلدیکمدن پشیمان
اولوب خاك خونده غلطان اولـدم قیصر دیمشـدرکه
بنم نا کفته یه قدرتم کفته دن زیاده در یعنی اول نسنه یی که
سویلدم سویلمـکه قادرم واول سوزکه آنی سویلـدم
آنی اخفایه قدرتم یوقدر خاقان چین دیمشدرکه چوق
واقع اولورکه سویلمـك ایچون اولان پریشـانلق سخت
اولور سکوت ایچون اولان پریشا نلقـدن ملك هنـد
بو معناده ایراد ایتمشدرکه هرکلمه که بنم زبانمدن جسته در
بنم دست تصرفم اندن بسـته در وهر نسـنه که آنی
سویلمه مشم اکا مالکم دیلرسم سویلرم استرسم سویلمم (شعر
بخـردی را رز از فاش ونهـان

مثـلی نیـك بر زبان رفتـه

کین

کین چو تیراست مانده در قبضه
وآن چو تیراست از کمان رفته

(مجلس العلم روضة الجنة)

معنای لطیفی مجلس علم جنت باغچه سیدر بوندن اسبق علم شریفك وعالم عاملك احوالی تفصیل اولنمش ایدی بو محلده دخی اجمالا بیان آخر ایله ذکر اقتضا ایلدی فصل الخطابده مسطوردر که علمای ظاهر اوچ طائفه در مفتیان ومذکران وقضاة اما مفتیان ایکی قسمدر قسم اول عالم دل وعالم زبانلردر وآنلرده علم وعمل وخوف وخشیت وتقوی واردر وتحصیل ونشر علمی لله ایتمشلردر ومال وجاه دنیادن نظرلرین قطع ایتمشلردر (انما یخشی الله من عباده العلماء) بونلر حقنده در قسم ثانی عالم زبان وجاهل دللردر آنلرك کوکلنده خوف وخشیت الهیه یوقدر وتعلم وتعلیم علمدن مرادلری تحصیل ثواب آخرت وقرب حق دکلدر بلکه تتبع علمی تحصیل جاه واموال دنیا واقبال ناس ومناصب ومراتب ایچون ایدرلر (اتقوا کل منافق علیم اللسان) حدیث شریفی بونلر حقنده وارد اولمشدر (شعر

آلوده شد بحرص درم جان عالمان
وین خواری از کذاف بدیشان نمیرسد
درد او حسرتا که به پایان رسید عمر

وین حرص مرده ریك به پایان نمیرسد
اما مذکران که واعظلردر اوچ طائفه در اولکیسی
انلرکه برقاچ مخلده مصنع مسجع کلام حفظ ایدوب علم
دیندن بعض صور سویلر قبول خلق مطلبی وامور دینه
متعلق کلمات مکسبی اثنای وعظده وزرا وامرایه مدح
وثنا کاری وصدورا کابر واغنیا واصحاب مناصبك مناقبی
خلاصهٔ گفتاری اولوب گاه گاه اظهار تعصبله ایقاظ
فتن ایدوب عوام ناسی سمت تعصبه اغرا واغوا وگاه
احادیث مطعونه وموضوعه نقلیله جلب منافع وتحصیل
حطام دنیا ایلر معاذالله بونلر عالم زبان وجاهل دللردر
بونلرك مجلسندن احتراز لازمدر ایکنجی اول طائفهٔ
صلحادرکه کلاملری الله ایچون وثواب آخرت ایچون اوله
وبدعت وضلالتدن دورلر وتفسیر واخبار وآثار اسلاف
کبار نقل ایلرلر وجادهٔ سنت سنیه وسیر سلف صالحین
ایراد ایدوب خلقی وعظ ونصیحت وحکمت ایله طرف
حقه وصراط مستقیمه سوق ایدرلر وزهد وورع
وتقوایه دعوت ایلرلر (ادع الی سبیل ربك بالحکمة
والموعظة الحسنة) امرینه امتثال ایتمشلردر اوچنجی اول
طائفهٔ گزین ومشایخ دیندرکه عنایت حقك جذباتیله
سلوك راه دین وسیر عالم یقین تحصیل ایتمشلردر ومکاشفات
الطاف الهیهدن علوم لدنی بولمشلردر وپرتو انوار

صفات

صفات خقده بینای حقایق معانی واسرار اولمشلردر مدت عمرلرنده کندی نفسلرینه واعظ اولوب (عظ نفسك ثم عظ الناس والا استح منی) کلامیله کامل اولمشلردر بونلر حکم وفرمان مرشد ایله دعوت خلقه مأمورلردر (رباعی

مردان رهش زنده بجان دکرانند
مرغان هواش ز آشیان دکرانند
منکر تو بدین چشم بدیشان کایشان
بیرون زدو کون درجهان دکرانند

پس ایمدی بو کونه وجود شریفلرك مجلسی جنت عاجله اولدیغی بین الظهوردر اما قضاة دخی اوچ قسمدر (قاضیان فی النار قاض فی الجنة) حدیث شریفندن علما شروح احادیثده دیدکلری اوزره هر قسمك صفتلری معلوم اولور بو مختصرده ایرادی مانحن فیهمزدن دکلدر

(مصاحبة الاشرار رکوب البحر)

معنای لطیفی اشرارك مصاحبتی دریاده کشتی یه سوار اولمق کبیدر حذف مضاف واردر تقدیری رکوب سفینة البحردر یعنی اشرارك صحبتی محل خطردر کشتی یه بنمك کبی اکر سلامت بولورسه دخی برقاچ زمان طبیعتنده اثر باقی قالور وعن عبدالله بن عمر رضی الله عنهما انه قال

قال رسول الله صلى الله عليه وسلم (لا يركب البحر مؤمن الا حاجا او معتمرا او غازيا فى سبيل الله تعالى فان تحت البحر نارا وتحت النار بحرا) واراد بهذه الكلمة تهويل امر البحر وخوف الهلاك منه كما يخاف من ملامسة النار كذا فى شرح السنة اولا مخاوفك بريسى تموج دريادر بريسى دخى كشتى يه ياسماوى ياخود بنه ايچندن بر آفت ايرشمك خوفيدر بريسى دخى موافق روزكار بولميوب دور ودراز سرکردان اولمق وبعض دشمنانه تصادف ايلمك خوفى واردر بريسى دخى خود بخود دريايه دوشوب قضاء غرق اولمق خوفيدر بونلردن سالم اولوب منزل مقصوده واررسه آبك كه طبيعتى بارد ورطبدر تأثيرندن تغيير مزاج دخى محتملدر كذلك اشرارك مصاحبتى دخى خطرناكدر كونه كونه خطرلردن سالم اولسه دخى مقارنت وصحبتك آخرتده جزاسى مقرردر (الاخلاء يومئذ بعضهم لبعض عدو الا المتقين) صحبت اشرارده اولان مخاوفك بريسى تأثير صحبت وانقلاب طبيعتدر بريسى دخى احبابى سوء ظنه القادر بريسى دخى انك كلمات باطله سنى استماعدر بريسى دخى عادت سيئه سى اولان غيبت ومذمته اتباعدر بريسى دخى جائز كه سوء صنيعندن ناشى طرف حقدن ايريشن قهر صورينده اشتراكدر (بيت

بى ادب

بی ادب تنها نه خود را داشت بد
بلکه آتش در همه آفاق زد

(من علت همته طالت همومه)

معنای لطیفی شول کیمسدنك که همتلری عالیه اوله غموم وهمومی اوزون اولور هر کسك معلومیدر که طریق حصول مطالبده چکیلن متاعب مطلبك عزتنه کوره در مطلب نقدر عالی اولورسه مقاسات ومشاق چوق اولور مثلا فضیلت تحصیلنده اقرانه سبقت برنیجه مدت بذل قلب وقالبه محتاجدر کذلك مطلب اعلایه که مراد معرفت الهیه درطالب اولان مدت عمرنده فقر وفاقه یه صابر واختیار ریاضت ومجاهده وخدمت مرشد کامل ایله مفتخر اولوب ولحظهٔ واحده هوای نفسه توجیه نکاه اعتبار ایتمامك دخی بونك امثالی نیجه نیجه شدت وصعوبتلر احتمالی لازمدر که کشی کامیاب اوله (شعر

اسرار حقیقت نشود حل بسؤال
نی نیز به در باختن حشمت و مال
تاخون نکنی دیده و دل پنجهٔ سال
هرکز ندهند راهت از قال بحال

(من کثر کلامه کثر ملامه)

معنای لطیفی شول کیمسه نك که کلامی چوق اوله ملوم اولمسی چوق اولور یعنی چوق ملامت اولنور

(مشرب العذب مزدحم)

معنای لطیفی طتلو چشمه ده خلقك ازدحامی اولور اخلاق حمیده دن کنایه‌در یعنی اخلاق سنجیده صاحبنك صحبتنه ناس رغبت ایدوب مجلسی مزدحم اولور کویا که مرحوم شیخ سعدی کلستاننده بو مضمونی بو کلام درربادن اخذ ایتمشدر (بیت

هرکجا چشمهٔ بود شیرین   مردم ومور ومار کرد آیند

خصوصا که بو کونه وجود مسعود کبار علما دن یاخود رجال دولتدن اوله مرحوم جنت مقام شیخ الاسلام یحیی افندی جنابنی کورن پیران کهن سالدن استماع اولنورکه عظم شانی وعلو مکانت ومکانی مزداد اولدقجه تواضع ومسکنتی دخی افزون اولوردی درکاهی ملاذ فقرا واغنیا واسکفهٔ باب مکارم مآبی کهف الامان ضعفا وعلما ایمش بونك کبی لین العریکه ذات مکرملره جراران بی‌ادب مقوله‌سی هرعصرده ثقلتدن خالی اولمازلر نقل اولنورکه خلیع العذاران نقره چینان زمره سندن برآدم روزمره مجلسلرینه تردد ایدوب مثلا ضحوهٔ صغراده کلورسه ظلام شامه دك وکاهیجه صباحدن اخشامه دك بسط خلسپارهٔ ثقلت ایتمك جزء طبیعتی وترکی ناممجوز عادتی ایدی (مصرع

ثقلت ذاتی کشش طاغی ایله دنکادنك

چین

چين جبين خدامدن متغافل وكنايات و تعريضاتك هر برينى محل آخره صرف ايدوب البته برحسن محمل بولوردى نه احسان فى الجمله ايله مندفع ونه طشره ده بركيمسه سزى استركلاميله مرتفع اولوردى ينه بركون كما هو العاده على الصباح كلوب مجلس شريفلرنده جانب غربه ناظر اولان پنجره لردن برر وزنه اوكنده مربع نشين ثقلت اولدى مرحوم مشار اليه حضرتلرى كالاول آشنايى والتفات تام ايله انك خاطرينى تطييبدن صكره خطاب ايدوب بيورديلركه حالا پيشگاهنده اوتورديغكز پنجره دن بعد العصر پرتو آفتاب دوشوب سزى آزرده ايدر بو طرفه بيورك ديو مقابلنده برجايگاه تعيين ايلديلر (شعر

مات الكرام ومروا وانقضوا ومضوا
ومات فى اثرهم تلك الكرامات
وخلفونى فى قوم ذوى سفه
لو ابصروا طيف ضيف فى الكرى ماتوا

(مجالس الكرام حصون الكلام)

معناى لطيفى كريملرك مجلسلرى جنس كلامك سورلريدر حصن قلعه باروسنه ديرلر حصون جمعيدر يعنى صاحب كرم اولنلرك مجلسلرنده واقع اولان كلام محفوظدر آنده قالور طشره ده نقل اولنماز (صدور الاحرار قبور

الاسرار) دخی بو معنایی افاده ایدر (المستشار مؤتمن)
حدیث شریفی بو امت مرحومه یه تنبیهدر که هر کسی
محرم اسرارا یتیوب تکمیل نفس ایتمش کیمسه لر ایله
استشاره ایلیه نته کیم دیمشلردر (شعر

ان رمت تدبیر امر ما یسرك
اذباشرته فاتخذ فی رأیه رجلا
عریف قد غارك الاهوال تجربة
اسن مقدام فی احواله بطلا
ان الامور اذا الاحداث دبرها
دون شیوخ تری فی اثرها خلل

رسول اکرم صلی الله علیه وسلم بعض غزواة وسرایا
ترتیبنده اصحاب کرامدن برقاچ ذات شریفله مشورت
ایدوب وقت شروعه دك عامهٔ صحابه یه کشف راز
ایتمزلردی (من کتم سره ملك امره) هرکسه افشای
راز ایلین مطلوبه نائل اولماز (شعر

در مشورت را چرا بستهٔ　مکر مذهب عقل را جاحدی
نه ارباب حکمت چنین کفته اند　که رایان خیر من الواحد

(منقبة المرء تحت لسانه)

منقبه مثلبه نك ضدیدر هنر معناسنه در معنای لطیفی
کشبنك هنری لساننك التنده در یعنی برآدم (اذا خلی
وطبعه) انطاق اولنسه هرنه کونه مدحه سزا محاسنی

وارايسه اكا دائر سويلر (كل حزب بما لديهم فرحون) نحواسنجه هيچ بر كيمسه كندى عيوبندن بحث ايتميوب مابه الافتخارى هرنه ايسه اول سمتدن مكالمه ايدوب اندن صفاياب اولور مثلا حداد خطاطك صنعتنى سويلمدن وايشتمه‌دن محظوظ اولماز وبالعكس (مصرع وللناس فيما يعشقون مذاهب ❊ فى حرف النون ❊

(نيل المنى فى الغنى)

معناى لطيفى آرزولره ايرشمك غناده‌در يعنى مطالب دنيويه‌يه نيلان ودسترس غنا ايله اولور فقر ايله اولماز فقر ايله مرادات اخرويه حاصل اولور لكن غنا ايله مطالب اخرويه حصولى دخى ممكندر اكر شروطى موجود اولورسه مثلا مال حلال طلبا لمرضات الله انفاق اولنه وزكاتى دخى ويرلمش اوله ومن واذادن معرا ومبرا اوله ومعطى له محل اوله اكر بو شروطدن بريسى منعدم اولورسه ثوابى اولماز آنكچوندركه بى مراد اولنلر فقر اختيار ايدرلر بودخى ممكندركه غنادن مراد غناى قلب اولوب انده ومناده اولان الف ولام عهد ايچون ومنادن مراد مطلب اعلى اولان رضاء الله اراده اولنه (بيت

كف سؤال نمودار نعل وارونست

وكرنه برسر كنجست پاى درويشى

(نور قبرك بالصلاة فى الظلم)

نور صيغهٔ امر در ظلم ضم ظاء معجمه وفتح لامله ظلمتك جمعيدر معناى لطيفى اى مؤمن وموحد سن قبريكى تنويرايله ليالئ مظلمه ده نماز ايله مراد اجواف لياليده قلنان نوافلدر سيما صلاة تهجدكه انبياى كرامه صلوات الله على نبينا وعليهم اجمعين فرض ايدى بوامت مرحومه يه نافله اولدى مشايخ سنتدن ابن ماجه وترمذى وحاكم رحمهم الله روايتلريله شرط شيخين اوزره تصحيح اولنان احاديث شريفه دندركه قال النبى عليه الصلاة والسلام (ايها الناس افشوا السلام واطعموا الطعام وصلوا بالليل والناس نيام تدخلوا الجنة بسلام) وطبرانى بو حديث شريفى دخى روايت ايدر (شرف المؤمن قيام الليل وعزه استغناؤه عن الناس) صلاة تهجد حقنده آثار چوقدر وكبار مشايخ وعامهٔ صوفيه وقاطبهٔ صلحا بوكه ملازملردر وجملهٔ خواصندندركه متهجد اولان كيمسه نشيط اولوب كسل وفتوردن دور اولور وعدد ركعاتى اكثرى اون ايكى واقلى ايكيدر خواص عجيبه سنى واردركه خامهٔ دوزبان بياندن عاجزدر حضرت بايزيد بسطامى قدس سره جنابلرينى بعد الارتحال اعزهٔ كرامدن بريسى رؤياده درجهٔ عاليه ده متنعم مشاهده ايدوب سبب وصولدن سؤال ايتدكده بيورديكه عالم

دنياده

دنياده سعی ايتـديكم بوقدر عبادات و رياضات و بالجمله
عبارات واشارات اصلا بكا فريادرس اولمادی الا مكر كه
(دوكانهٔ نيم شبی) يعنی اجواف لياليـده قائم اولديغم
برايكی ركعت نماز مقبول دركاه عزت اولوب بوعلودرجه يه
باعث نيلان اولدی وتهجدك برخاصه سی دخی آدمی
منورالوجه ايدوب محبوب القلوب ايدر بوصورتده بوكلام
لطيفـه برمعنا دخی ممكنـدركه قبردن مراد جسم اوله
وظلمده اولان الف ولام جنس ايچون اولوب ظلمت ظاهره
و باطنـه مراد اوله يعنی سن جسمكی منور قيـل ظلمت
شبده وظلمت بشريتده صلاتله ديمك اوله نوافله مواظبتك
قربيت حق منتج اولديغی حديث قدسيله ثبوت يافته در
بو جـريدهٔ مختصره ده ايرادی اطنـاب واسهابه مؤدی
اولديغندن ماعدا محضا تحرير وتسطيرايله وجـدانيات
افاده اولنماز بناء عـلی ذلك حضرت مولوينك بو ابيات
شريفه سـيله اقتصار اولندی (مثنوی

پنج وقت آمد نمـاز رهنمـون
عاشـقانرا فی صـلاة دائمـون

نه به پنج آرام كيرد آن خمار
راست كويم نه بصد نه صدهزار

نيست زرغبـا وظيفـهٔ عاشقان
سخت مستغنيست جان صادقان

با وجودا نکه دریا در کشند
خشك لب باشند وهم در آتشند

(نورمشيبك لاتظلمه بالمعصية)

مشیب مصدر میمیدر قوجالق معناسنه معنای لطیفی ای عبد مؤمن پیرلکك نورینی معصیت سببیله قرا کو ایلمه یعنی پیرلکك وقتنده کناهدن محترز اولکه معاصی ظلمتدر حضرت الله جل جلاله الشیب نوری بیورمش زمان شیخوخت صاف اوله جق زماندر واسلامده قوجه‌لره حضرت حقك نیجه بشارتلری واردرکه احادیث شریفه ایله ثابتدر ایمدی بعدالاربعین کناهدن زیاده پرهیز لازمدر شیخ کبیر صدرالدین قنوی قدس سره العزیز حضرتلری کشف الاسرار نام کتابلرنده (ثلثة لایکلمهم الله ولاینظر الیهم یوم القیمة ولا یزکیهم ولهم عذاب الیم ملك كذاب وشیخ زان وعائل متکبر) حدیث شریفنك شرحنده مذکور اولان اوچ طائفه‌نك سبب عذابلری ذکر اثناسنده شیخ زانینك خصوصنده بیوررلرکه پیر زانینك علت عذابی ماده سنده مختفی اولان سر اولدرکه تحقیقا جوان تازه زنایه تجاسر ایتدکده نوعا معذوریتی مقرردر زیرا حداثت سنی حسبیله طبیعتی اکا منازعه اولوب دفع شهوتده متقاضیه اولور وبرتازه یکتدن زنانك عدم ظهوری محل تعجبدر

انکچوندر

آنکیچوندر که قال صلی الله علیه وسلم (یعجب ربکم من الشاب لیس له صبوة) اما پیر که حد خمسینی متجاوز اوله انك شهوتی وقواسی منحطه در اکر زنا ایدرسه اندن اول فعل قبیحك ظهوری برسبب ایله دکلدر الا فساد طبیعتندندر واول کیمسه فساد اوزرینه مجبولدر بوفساد اکا معاذالله وصف ذاتیدر نتایج ردیه یی مستلزمدر انتهی کلامه (بیت

رسمیست که مالکان تحریر   ازاد کنند بندهٔ پیر

وبودخی معلوم عزت اوله که مطلقا انواع عبادات درونی تطهیر وظاهر سیمای آدمی تنویر ایدر واصناف معاصی باطن انسانی سیف قسوت ایله جریح وبشرهٔ مؤمنی زشت وقبیح ایتمك بالخاصه مقرردر (سیماهم فی وجوههم من اثر السجود) ودخی (یعرف المجرمون بسیماهم) کریمه لری بومدعایه حجت واضحه در

(نار الفرقة احر من نار جهنم)

معنای لطیفی فرقت آتشی جهنم آتشندن زیاده حرارتلودر (بیت

دوزخه کیرمز ستمکدن ینان   قابل جنت دکل اهل عذاب

بومضمونه ناظردر (بیت

ففی فؤاد المحب نار هوی   احر نار الجحیم ابردها

بو کلامی تضمیندر فرقت محبوب مجازیدن قطع نظر

في الحقيقه تدقيق اولنسه (ومن كان في هذه اعمى فهو في الاخرة اعمى) آيتي موجبنجه نار فراق ديدار الهي يه كوره آتش سعير آب غديردر بو محله مناسب كلماته بو مختصرده تاب كنجايش يوقدر نته كيم عمر بن فارض قدس سره حضرتلري بيوررلر (شعر

فطوفان نوح عند نوحي كادمعي
وايقاد نيران الخليل كلوعتي
ولولا حجاب الكون قلت وانما
قيامي باحكام المظاهر مسكتي

(نور المؤمن من قيام الليل)

معناي لطيفي مؤمنك نور وجهي كيجه قائم اولمه‌دندر قيام ليل صلاة تهجددن كنايه‌در آنفا تفصيلي مرورايتدي

(نسيان الموت صداء القلب)

معناي لطيفي موتي فراموش ايلمك قلبك پاسيدر يعني موجب صداندر بونك دخي بياني حسب المقدور افاده اولندي

(نعيت الى نفسك حين شاب رأسك)

نعيت صيغهٔ مجهولدر معناي لطيفي سن موتله نفسكه اخبار اولندك باشك اغارديغي زمانده يعني باشكده اولان مويك سفيد اولديغي وقتده نفسكه موت خبري كلدي بو بيان دخي سابقدر

(نضرة وجه المؤمن في الصدق)

نضرت ضاد معجمه ایله تازه لك معناسنه در معنای لطیفی
مؤمنك یوزینك طراوت وتازه لكی صدقده در صادق
القول اولان كلامندن خجل اولمیوب عبوس الوجه اولماز
نته كیم كاذبلر بویله اولورلر

(نم آمنا تكن فی امهد الفرش)

نم صیغهٔ امر در نومدن معنای لطیفی خلایقدن امین
اولدیغن حالده نائم اولكه دوشكلرك زیاده ایوسنده
یاتمش اولورسن زربفت ودیبادن دوشكلر اوزره خوفله
یتانلر خار مغیلانده یاتمش كبی مضطرب اولورلر اما
بی قیدان روزكار خاكتوده وخس خارا اوستنده یاتسه لر
شكر خواب ایدرلر

(نضرة وجه المؤمن فی التقی)

معنای لطیفی مؤمنك وجهنك تازه لكی تقواده در اهل
تقوانك حسن وجمالی ونضارت رویی آینه مثالی
اصحاب بینشه خفی دكلدر زیرا (ان اكرمكم عندالله
اتقیكم) فحواسنجه انلر عباداللهك اكرملریدر وحضرت
حق جل وعلا انلری سور حضرت خدای علام الغیوبك
محبوبلری خلقه دخی محبوب القلوب اولمق حدیث شریفله
ثابتدر فافهم ❊ فی حرف الواو ❊

(وضع الاحسان فی غیر موضعه ظلم)

معنای لطیفی احسانی محلنك غیری یه وضع ایتمك ظلمدر

نته كيم متنبی دیمشدر (بیت

ووضع الندی فی موضع السیف بالعلی

مضر کوضع السیف فی موضع الندی

اصل ظلمك تعريفی (وضع الشئ فی غیر موضعه) وعدلك
تعريفی (وضع الشئ فی موضعه) در بو اصل محسنه
غلط بخش دیرلر بو مقوله احسانك ثوابی دخی اولماز
احسانك موضعی فقرا در اغنیایه احسان وکرم دفع
احتیاج وتسریر قلبه مؤدی اولمدیغی واضحدر (لمنشئه
متاع کاسد اولور موقع عدمده وجود
محل دوشر که توانکر کدا یرین طوتمز
اخلاق محسنی نام کتابده مسطوردرکه خسرو پرویز
حکما دن برینه سؤال ایتدیکه طبقات خلایقده سزاوار
احسان وعطا ولایق وازدرا کیملردر دیدیکه خلایق
بش طبقه در اولکیسی انلردرکه فی حد ذاتهم ایولر
وخوشخولردر وانلردن خلقه هر زمان ایلك ایریشور
انلری تقویه ایدوب انلرایله صحبت ایتمك کرکدر ایکنجی
اول طائفه درکه کندی نفسلرنده ایولردر اما برکیمسه یه
انلردن ایلك ایرشمز بو مقوله لری عزیز طوتوب خیره
حریص ایتمك کرکدر اوچنجی اول فرقه درکه میانه حال
اولوب نه انلردن غیره ایلك ونه کملك ایریشور انلره راه
خیری کوستروب شردن تحذیر ایتمك کرکدر دردنجی

اول قومدر كه كنـدى نفسلرنده يرامزلر در اما شرلرى
غيره سارى دكلدر انلرى خوار وحقير طوتمق كركدر كه
يرامزلغى ترك ايليه لر بشنجى اول بد نفسلردر كه هم كندى
نفسـلرنده يرامزلر وهم شرلرى آخره سرايت ايليـه
بويله لره سـياست ايتمك كركدر اولا وعد ووعيد وثانيـا
تنبيـه وتهـديد ايله ثالثـا ضرب وحبس ايله بونلر ايله
اولمـازسه سقيمهٔ وجودين صحيفهٔ عالمدن حك ايله (بيت
آتشى را كه خلق از وسوزند
جز بكشتن علاج نتوان كرد

(وزر صدقة المنـان اكبر من اجره)

معناى لطيفى منانك صدقه سنك كناهى اجرندن بيوكدر
منان معطى اليهه تحميل منت ايدن كيمسه در (لا تبطلوا
صدقاتكم بالمن والاذى) نهيى ايله منتهى اولمين كيمسه نك
صدقه سى ابطال اولنور بونهيك عـدم اجتنابى وزر
عظيمدر اكرچه فى الجمله محسن اليهك قلبنه حين اعطاده
سرور ما القاسى ثوابى دخى ضايع اولماز اما وزر امتنان
اول ثوابدن اعظم وكلا ندر (فمن يعمـل مثقال ذرة خيرا
يره ومن يعمـل مثقال ذرة شرا يره)

(وحدة المرء خير من الجليس السوء)

معناى لطيفى كشينك يالكزلغى يرامز مقارندن خيرلودر (شعر
اولمه ناقصلرله همدم كيم همبشه هوشمند

اسمز کیم کنـد ودن ادنی ایله اوله قرین
سندن اعلی اولنه یك اولمه هم تقلت نما
اول دخی کنندن ادنی ایله اولمز همنشین
جلیس بدك مقارنتنده اولان مضرات علی وجه التفصیل
شرح اولنمش ایدی تنها اوتوران کیمسـه برقاچ آفاتدن
سالم اولور از جمـله غیبت ومساوی ناسـدن وریادن
وآفات چشم وکوشـدن دخی نیجه نیجـه معاصیدن که
الفت خلقدن متولد اولور (شعر

بابدان کم نشـین که صحبت بد
کرچه پاکی ترا پلید کند
آفتابی بدین بلنـدی را
ذرهٔ ابر نا پدید کند

(ولایة الاحمق سریع الزوال)

معنای لطیفی احمقك ریاسـتی سریع الزوالدر تیز نهایت بولور سببی اولدر که حماقت نیك وبد تمیـیزینه مانعدر هر عملك رجالنی استخـدام ایتمز ونظر عواقب یینی منعدم اولدیغیچون (اول الفـکر آخر العمل) مضموننده ن غافل وصادق وکاذب فرقنده عاجز اولمغـله سقیمی مستقیمدن صادقی منافقـدن ترجیح ایده مز وعـدل وظلمی تصحیح ایلیه مز بناء علی ذلك هر کسه منفور اولوب مدت قلیله ده منـعزل ومحجور اولور (الکیس من دان نفسه وعمـل

لمابعد

لما بعـد الموت) والئ عاقل نفسنی افراد رعایادن فرض
ایدوب (مصرع
کدالر پادشاه مشرب کرك شـهلر کدا مشرب
خواسنجه تکبر وتجبری بالکلیه فراموش ومقتضای شرع
اطهر ایله عمـل ایدوب دائما خدامینك احوالنـه چشم
وکوش اولور(مثنوی

خوی شاهان در رعیت جا کند
چرخ اخضر خاکرا اخضر کند

شه چو حوضی دان حشم چون لولها
آب ازلوله روان درلولهـا

چونکه آب جمله از حوضیست پاك
هریکی حوض آبی دهد خوش ذوقناك

ور دران آب شورست و پلیـد
هـریکی لوله همـان آرد بدید

(والاك من لم یعـادك واساك من تغافل عنـك)
والاك مفاعله در واساك کذلك معنای لطیفی سکا دوستلق
ایتدی شول کیمسه که سکا دشمنلك ایتمدی وسکا مالی ایله
مظاهرت وامداد ایلـدی شول آدم که سـندن تعافل
ایتـدی یعنی احوالنی تفحص ایتمـدی مراد شریفلری
ابنای زمانه تعریضدر زمانه ده شرط دوستنه مراعات
اولنماز همان دوست اکا اطلاق اولنورکه سکا عـداوت

ایتمیه محبت ایتدیکی کبی ومال و جانله اخوت ایدر آدم نادردر شول کیمسه که سنك حالنی بیلوب بیلرلنه همان اول برادرك مرتبه سنده سکا معاونت و یاورلك ایتمش اولور (شعر

هست زیاری همه را ناکزیر
خاصه زیاری که بود دستکیر

این دوسه یاران که تو داری تژند
خشك تر از حلقهٔ در بر درند

(ولی الطفل مرزوق)

معنای لطیفی طفلك ولیسی مرزوقدر طفل معصومك رزقی دخی منضم اولدقده بهرحال افزون اولور

(ویل لمن وتر الاحرار)

ویل شدت وعذاب معناسنه در (وترته توتیرا غلبته) احرار حرك جمعیدر رق انك ضدیدر معنای لطیفی شدت عذاب آخرت اول کیمسه ایچوندر که احراره غلبه ایلیه احراردن مراد رقبه لری ربقهٔ علایق شتای دنیویه دن آزاد اولان مردان راه حقدر که انلرك اللهدن غیری مطلبلری اولمیه بالکلیه قیود ماسوادن مطلق اولوب بحسب الضروره مصلحت کفاف عیال ایچون خلقله معامله ایلرلر قلبلری برنفس اللهدن غافل اولماز (رجال لاتلهیهم تجارة ولابیع عن ذکرالله)

بویله

بو يله وجود مكرملر حقنده در اكثريا عادات ناسه مماشات ايتمزلر مكركيم برعمل صالح اوله في الجمله خلقك هواسنه مخالف حركت ايتدكلري ايچون خلق انلره حقارت نظريله نظر ايدرلر قال النبي عليه الصلاة والسلام حاكيا عن ربه وعزتي وجلالي لاينال رحمتي من لم يوال اوليائي ولم يعاد اعدائي) كذا في نوادر الاصول بو حديث قدسيده حضرت رب العالمين جل شانه بيورر كه عزتم وجلالم حقيچون بنم رحمته نائل اولماز شول كيمسه كه بنم دوستلريمه محبت ودشمنلريمه عداوت ايليه بو خبر صحيح نوادر الاصول نام كتابده بو يلجه مذكوردر (مثنوى

تو مكو كه من كريزانم از نيست
بلكه آواز تو كريزا نست هنست

نعلهاى باز كونست اى سليم
نفرت فرعون مى دان از كليم

پس زدفع ظاهر اهل كمال
جان فرعونان بماند در ضلال

ودخى بو يله وجود پرسودلرك انكسارلرندن وتأثير نفسلرندن زياده احتراز لازمدر حكايت اولنور كه حضرت ملا خداوندكار جنابلرينك والد ماجدلري سلطان العلما بهاولد قدس سره حضرتلري محمية قونيه يه ابتدا تشريف ايتدكلري اثناده بر كون جامع شريفده

زانونشین تعبد ایکن بر دانشمند فراجه سنك آستین کیموب عزیز مشارالیه حضرتلرینك یانلرینه اوغرادقده محضا تعلیم ادب قصدی ایله ملا فراجه نك یکلرینی کی زیرا بو بیت خدا ده ادب لازمدر دیدکلرنده اول دانشمند بد پیوند عنفله کیمه یجه نه لازم کلوز دیدی حضرت عزیز دخی سنك جان خبیثك جسدکدن چقمق لازم کلور دیدیلر همان اول ساعت اول کیسه لرزان اولوب نقد جانی خزینهٔ ارواحه تسلیم ایلدی مناقب حضرت مولویده بو یلجه مسطوردر بعض عارفلر میانهٔ ناسده اولیانك تمییز اولنملرنده اوچ علامت واردر اکر بر کیمسه ده اول اوچ علامت بولنورسه اول ذات شریف ولایتدن حصه مند در دیمشلر (شعر

سه نشان بود ولی را زنخست آن بمعنی
که چو روی او به بینی دل تو با وکر آید
دوم آنکه درمجالس چوسخن کند زمعنی
همه را زهستیٔ خود بحدیث می رباید
سیم آن بود بمعنی ولی اخص عالم
که زهیچ عضو اورا حرکات بدنیاید

(ویل لمن ساء خلقه وقبح خلقه)

معنای لطیفی شدت عذاب اول کیسه ایچوندرکه خویی چرکین وظاهر خلقتی دخی قبیح اوله بوصورتده اهل

ظاهر

ظاهر وباطن اندن متنفر اولورلر دنياده دخی بويله
آدم معذب اولور اما ظاهر خلقتی چندان مستحسن
اولميوب اخلاق حميده سی اولان وجود عند العقلا
محبوب ومحمود اولور عكسی بويله دكلدر (شعر

از حسن نفس نيست مردم
از جوهر مردمی نفس است
زيبا صنمی كه هست بدخو
چون خوب خط غلط نويس است

(ويل للحسود من حسده)

معنای لطيفی شدت عذاب واردر حسود ايچون حسدی
جهتندن نته كيم بعض بلغا ديمشدر (شعر

اصبر على مضض الحسود فان صبرك قاتله
فالنار تأكل نفسها ان لم تجد ما تأكله

☼ فی حرف الهاء ☼

(هموم المرء بقدر همه)

معنای لطيفی كشينك غملری همتلری مقداريدر بو مضمون
على التفصيل افاده اولندی

(هم السعيد آخرته وهم الشقی دنياه)

معنای لطيفی سعيد اولان كشينك غم وهمی آخرتيدر
وشقی اولان آدمك غم وهمی دنياسيدر سعيدن مراد
سعادت ازليه يه مظهر اولان كيمسه در شقی دخی كذلك

ازلده شقی اولاندر سعید وشقینك بوعالمده بعض علایمی واردر محجو بلره کوره والاکمل اولیایه حضرت الله بوسری بیلدرمشدر لکن کشف ایتمزلر جملهٔ علایمدن بریسی بودرکه سعید اولان فقر وغنایه اعتبار ایتمیوب اعمال صالحه یه دائما صدق وخلوصله سعی ایدر وشقی بونك خلافیدر فقیر اولسه دخی فقری مزداد اولدقجه اصراری زیاده اولور (فاما من اعطی واتقی وصدق بالحسنی فسنیسره للیسری) کریمه سنی بعض مفسرین سنعینه ونوفقه للیسری یعنی لعمل اهل الجنة (واما من بخل واستغنی وکذب بالحسنی فسنیسره للعسری) یعنی نخذله فلا نوفقه للطاعة فسنیسره علیه طریق اهل المعصیة دیو تفسیر ایتمشلر خلاصهٔ مرام اعمال صالحه یه میل ومحبت علامت سعادت ازلیه وفسق وفجورده اصرار امارت شقاوت ونشان مقت وبعد رحمت لم یزلیه اولدیغی مضمون آیت ایله مستدلدر مشاغل دنیویه یه صرف همت ولوازم آخرت تداركندن بالكلیه غفلت ایتمك عمای قلبك وضعف ایمان ویقینك ثمرهسیدر (شعر

سر احوال جهان پرسیدم از فرزانهٔ
کفت یا خوابست ویا باد است ویا افسانهٔ
کفتمش احوال عمر ما بکو تا چیست عمر
کفت یا برقست ویا شمعست ویا پروانهٔ

کفتم انکس راچه کوبی کاندرین دل می نهد
کفت یا کوراست و یا مستست و یا دیوانهٔ
(هربك من نفسك انفع من هربك من الاسد)

هرب هانك وراء مهمله نك فتحیله فرار معناسنه در معنای لطیفی سنك نفسكدن فرارك شیردن فراردن انفعدر شیرك هلاکی حیات صوریه یی ازاله ایدر اما نفسك هالکی حیات ابدیه دن محروم اولور نفسه تبعیت آدمی (اولئك کالانعام بل هم اضل) ماصدقی ایلر (بیت

اقبل علی النفس واستکمل فضائلها
فانت بالنفس لا بالروح انسان

مرأت نفس زنکارکدورتدن مصیقله ومنجلی اولدقده محل فیض الهی ومخزن اسرار نامتناهی اولوب بشریت ملکیته متبدل ودخی (لایسعنی سمائی ولا ارضی ولکن یسعنی قلب عبد مؤمن تقی نقی) مرتبه سی حاصل اولور (بیت

صائب زملائك مطلب رتبهٔ انسان
آیینهٔ بی پشت چه دیدار نماید

(اعدا عدوك نفسك التی بین جنبیك) نفس اماره نك مضراتی بیلمك مراد ایدن مرصاد العباد نام کتابه مراجعت ایلسون

(هات ماعندك تعرف به)

تعرف مجهول ومجز ومدر معنای لطیفی کثور عندنده
اولان نسنه یی که انك سببیله بیلنورسن یعنی هنرك
هرنه ایسه بیان ایله که قدر و قیمتك اول مقدار اولوب
اول قدر معروف واول قدر مکرم اولورسن (لمنشئه
هنرمند اولمین ممتاز اولورمی اهل عالمدن
چمنده هرکیه هم قدر ورد و یاسمین اولمز
(همة المرء قیمته)
معنای لطیفی کشینك همتیدر قیمتی (بیت
عاشقك احوالنه ایتمه نظر همتنه قصدنه ابرامنه
(هامة المرء همته)
هامه دیه تارك معناسنه در معنای لطیفی کشینك دیه سی
همتیدر بوندن مراد کشینك هامه سی جسمنك طرف
علوده نهایتیدر یعنی هرآدمك نهایت علو رتبه سی
همتی مقداریدر (علو الهمة من الایمان) کشی همتی
عالی ایتمك کرکدر مرتبه سنه کوره اما دسترس مستحیل
اولان ماده لرده همت فائده ایتمز (بیت
بخت بد و همت عالی بلاست
وای برانکس که بدین مبتلاست
(هلك الحریص وهو لا یعلم)
معنای لطیفی حریص اولان هلاك اولدی حالبوکه هلاك
اولدیغنی بیلمز هلاکدن مراد رحمت حقدن دور اولمقدر

زیرا

زیرا دنیا اللهك مغبوضیدر حریص انی سودی اللهك
دشمننه دوست اولمق آدمی رحمت حقدن بعید ایدر
معاذالله رحمتدن بعد ایسه هلاك ابدیدر اگرچه
حریص شمدی بو حالی بیلمز روز جزاده ظاهر اولور
اول کونده ایسه ندامت فائده ایتمز (بیت

اذا ما اهان امرئ نفسه   فلا اکرم الله من یکرمه

(هشم الثرید غیر آکله)

هشم های هوز ایله وشین معجمه ایله اتمککی ترید ایتمکه دیرلر
معنای لطیفی نانی ترید ایلدی اکل ایلین کیمسه نك
غیری یعنی ترید ایلین اکل ایتمك میسر اولمدی مراد
مالی جمع ایلین تمتع ایده مدی بلکه غیریلر یعنی وارثلر
سودمند اولدی دیمکدر (ع) مال میراثی نباشد پایدار
خواسنجه نیجه خانمانلر وارث واحده انتقال ایدوب
زمان قلیلده نقود ومنقولات مقوله سنی اتلاف واسراف
ایلدکدن صکره یاران تصنع پیشه صورت حقدن کورینوب
ضیاع وعقار واملاك اطلاق اولنانلری دخی فروخت
ایتدکجه ثلث قیمتنه اشترا ایدوب برقاچ سنه ده اول وارث
سفاهت معتاد دزدار قلعهٔ افلاس آباد اولدیغی چوق
کورلمشدر سعادت اول غنی یه که مالندن هم کندی
کامیاب اولوب هم سفرهٔ سخاسی کشاده وقضای حوایج
فقرایه ازجان ودل آماده اوله (شعر

کبست اهل کرم انکس که چو سائل بدرش
آورد آن قدر امید که در دل کنجد
بکشاید کف احسان و ببخشد چندان
که نه در حوصلهٔ همت سائل کنجد

(هیهات من نصیحة العدو)

هیهات اسم فعلدر بعد معناسنه نصیحت غیره خیر اراده سیدر معنای لطیفی دشمنك نصیحتندن خیر بعید اولدی یعنی دشمن دوست صورتنده کورینوب صورت حقده نصیحت ایدرسه اعتماد ایتمه زیرا دشمن آدمه خیر سوق ایتمز البته ضمننده بر سوء قصدی واردر حزم واحتیاط محلیدر (لمنشئه

نسبب روی دل دشمنه غرور ایتمه
ملایمت دخی کوسترسه خاره آلدانمه

(هلاك المرء فی العجب)

معنای لطیفی کشینك هلاکی عجبده در هلاك دن مراد هلاك معنویدر بونك تفصیلی بالاده کذار ایلدی ﴿فی حرف لا﴾

(لا ایمان لمن لا امانة له)

معنای لطیفی کمال ایمان یوقدر شول کیمسه ایچون که انك اماتی اولمیه یعنی امین اولمیه خائن اوله

(لادین لمن لامروة له)

معنای لطیفی کمال دین یوقدر شول کیمسه ایچون که انك

مروتی اولمیه مروت انسانیت معناسنه در شرح هدایه ده مسطوردر که (المروة الانسانية ويعبر بها بالفارسية مردمی کردن) یعنی برموجب عقل رفتن ونقل عن ابی القسم دین بی مروت دامست مروت بی دین کارخامست ودین بامروت کارتمامست

(لاغنى لمن لافضل له)

معنای لطیفی غنا یوقدر شول کیمسه ایچون که انك فضلی اولمیه یعنی انسانیتده نقصانی اوله زیرا سخا وکرم تتمهٔ صفات انسانیه در على طريق الكناية دیمك اولور که غنی اولماز سخی وکریم اولمین کیمسه فی الحقیقه بخیل ایله فقیرك فرقی یوقدر

(لاراحة للملوك)

معنای لطیفی پادشاهلر ایچون راحت یوقدر بهرحال درونده خشیت ربانیه وغیرت انسانیه اولان پادشاه (كلكم راع وكلكم مسؤل عن رعيته) مضمونی فکر ایلیوب ظلم وبیداددن قصر ید ایدر وپادشاه عادل اولنجه وکلاسی تصدی ایده مزلر اما اقصای ممالکده برظالم ظلم ایدرسه آخرتده اول ظلمدن پادشاه مسؤل اولور حاصل کلام افکار کوناکون ایله هرساعت متلون اولوب محذورات فکردن خالی اوله مز از جمله اصلاح خدمه وتحصیل وحفظ اموال بیت المال واندیشهٔ اعداء

دین ودولت وتدارك احوال رعایا وبرایا اندیشه سی عاقل
اولان ملوك ذیشاندن بر لحظه منفك اولماز نته کیم
سلطان محمود غزنوی لساندن بو بیتلری نقل ایدرلر (شعر
کاچکی بودی جاه نه خاشه روبی بودمی وشاه نه
خشك بادا پر وبال آن همای کومرا درسایۀ خود دادجای
(لا کرامة للکاذب)

معنای لطیفی یلانجی ایچون کرامت یوقدر کرامت ممدوحیه معناسنه در یعنی کاذبك سائر خصوصده مدحه سزا افعال واوصافی دخی اولسه انکچون ممدوحیت یوقدر کذبك شأمتی وکاذبك لئامتی بوندن اسبق ایضاح اولنمش ایدی اکر کرامت خارق عادت معناسنه اولورسه کاذب فاسق اولدیغی اعتبارایله اندن صادر اولان خارق عادته کرامت دینلیوب استدراج اطلاق اولنور

(لا غم للقانع ولا فقر للعاقل)

معنای لطیفی صاحب قناعت ایچون غم رزق یوقدر وصاحب عقل ایچون فقر واحتیاج یوقدر قانع اولان کیمسه رزق مقسوم تخلف ایتمدیکنی بیلوب مسرور وخرم اولوب زیاده طلبیله پرغم اولماز (بیت
آنکس که خدایرا بشناسد بیقین
داند که بدست هیچکس کاری نیست
عاقل اولان معطیء حقیقی حضرت حق اولدیغن یقینا

بیلوب جزم ایدوب غیره عرض احتیاج ایتمز وغیره احتیاجنی
بیلدرمین کیمسه یه فقیر حقیقی دینلور انك فقری فقر
محمدی اولوب فقرینی غنای قارونه دکشمز (بیت

همیشه خازن شهداست از حلاوت عیش
کسی که خانه جو زنبور مختصر دارد

(لاحرمة للفاسق ولا قذف للفاحش)

فحش ضم فا ایله یرامزلق حدی تجاوز ایتمکه دیرلر معنای لطیفی فاسق ایچون حرمت وتعظیم یوقدر و یرامزلقده حدی تجاوز ایلین کیمسه ایچون قذف دشنام یوقدر فاسق بالخاصه قلوب ناسده مبغوض اولوب کیمسه اکا تعظیم وحرمت ایتمز بحسب الاقتضا اکرام ایدن دخی درونی دکل جعلی ایدر وفاحش اولان کیمسه یه دشنام ایدن آدمه حد قذف لازم کلمز (مثنوی

موجب لعنت بود درا نتها　　نقض میثاق وشکست توبها
پرده ای ستار از ما بر مکیر　　باش اندر امتحان مارا مجیر

(لاوفاء للمرأة ولا راحة للحسود)

معنای لطیفی عورت ایچون وفا یوقدر وحسود ایچون راحت یوقدر (شعر

ثلثة لیس لها وفاء　　السیف والفرس والنساء

نسوان عقل ودینده ومیراثده رجالدن ناقصه در وفا عاقل وکاملك کاریدر بیوفا اولان بیخردلر دخی همان

نسوانه محقدر بوندن اقدم بونلرك بيانی مستوفی افاده
اولنمش ايدی ﴿فی حرف اليا﴾

(يأتيك ما قدر لك)

قدر باب تفعيلدن صيغهٔ مجهولدر معنای لطيفی سكا
كلورسنك ايچون تقدير اولنان نسنه (بيت

رزق ايچون فی الحقيقه غم يمه كيم
ضمن الله رزق كل احد

حضرت مولوی قدس سره العزيز مثنوئ شريفلرنده
بيورورلركه بركيمسه نفسی ايله مجاهده اثناسنده بيابانه
چيقوب كيدوب و يمين ايلديكه مادامكه برغيری كيمسه
آغزينه روغن وعسل دوكمدكجه كندی اختياريله برشیء
تناول ايتميه بيابان بی امانده كريوه رو خلاف اولوب
جاده دن خيلی دور وانسان اوغرميه جق سمتلردن
مهجور اولدی برقاچ كون روان اولدقدن صكره رفتاره تاب
وتوان قالميوب ماندهٔ مردهٔ بيجان ريك سوزان اوزره
افتاده اولدی برمقتضای اله برقافلهٔ كمكرده راه اول
مكانه تجسس طريق ايدرك كلوب كورديلركه برآدم ياتور
آيا مرده ميدر زنده ميدر ديو يانته كلدكلرنده هنوز
وجودنده حياتدن اثر مشاهده ايتملريله غالبا بو دردمندك
ضعفی كرسنه لكدن اولمق كركدر ديوب راحله لرنده بولنان
ماحضردن برمقدار انكبين وروغن چيقاروب آغزينی

بچاغله آچوب کلوسنه دوکدیلر عقلی باشنه کلدکده
ماجرایی انلره نقل ایلدی پس ایمدی جناب حقك
تقدیری هرنه ایسه لامحاله ظهور ایدر همان بنده یه
سزاوار اولان صبور اولمقدر (بیت

نباشد دردل مرغ قفس جز فکر آزادی
کجا اندیشهٔ آب و غم نانست دلهارا

(یسود المرء قومه بالاحسان)

معنای لطیفی کشی قومنه احسان ایله بزرك اولور بونك تجربه سی هرکسه معلومدر برقومك رئیسی هرنقدر نا اهل اولورسه ده اول قومه احسان ایله محبوب اولور محبوب اولان استعظام اولنوب صاحب استیهال اولنلره ترجیح اولنور (والله یحب المحسنین) بودعوایه برهاندر

(یزید الصدقة فی العمر)

معنای لطیفی صدقه عمری زیاده ایدر (ان الصدقة والصلة یعمران الدیار و یزیدان فی لاعمار) حدیث شریفنك شرحنده کمال پاشا زاده دیرکه نظر دقیقك مقتضاسی اولدرکه تحقیقا عمره طویل تقدیر اولنور شول حیثیت ایله که اول عمره ایرشمك جائز اوله تقدیر اول اوزره زیاده اولور تقدیر ثانی اوزره نقصان اولور مع ذلك تقدیرده تغییر لازم کلمز بونك بیانی بویله درکه تحقیقا هرشخصك مقدر اولان عمری انفاس معدوده در

اما محدوده دکلدر خفی دکلدر که انفاسدن مقدر اولان
نسنه‌ده صحت ومرض وتعب ایله زیاده ونقصان ممکندر
بو سر عجیبی فهم ایتدکسه بعض طوایفك حبس نفس
اختیار ایتملری معلوم اولوب صدقه‌نك وجهی دخی
متضح اولور انتهی کلامه (بیت

حفظ دولت در پریشان کردن سیم وزراست
دست احسان رستهٔ شیرازهٔ این دفتراست

(یسعد الرجل بمصاحبة السعید)

معنای لطیفی آدم سعید اولان کیمسه‌نك مصاحبتی ایله
سعید اولورمن بیانه

(یأمن الخائف اذا وصل ماخافه)

معنای لطیفی فورقان کیمسه خوف ایتدیکی نسنه‌یه واصل
اولدیغی وقتده امین اولور (نکته) حضرت اللهه قرب
معنوی ایله قریب اولانلر خوف ورجا مرتبه‌سنی کذار
ایدرلر زیرا خوف ورجا خواص وجود موهومیدندر
فنای کلی ظهورندن صکره زائل اولور فهم من فهم (بیت

چون بدا نستی که ظل کیستی
فارغی کرمردی وکرزیستی

(یصیر امر الصبور الی مراده)

صیرورت رجوع معناسنه در معنای لطیفی زیاده صابر
اولان کیمسه‌نك امری یعنی کاری مرادینه رجوع

ایدر (مصرع) صبر تلخست ولیکن بر شیرین دارد

سورۂ عصرده بر برینه صبر ایله توصیه ایدن بنده لری حضرت حق مدح ایلمش اندن معلوم اولور که بو صفت ایله متصف اولان کیمسه واصل مرام اخروی اولور مقاصد دنیویه دن حصولی مقدر اولان دخی صبر ایله وجود پذیر اولور

(یأس القلب راحة النفس)

معنای لطیفی قلبك مأیوس اولمسی نفسه راحتدر (بیت

راح راحت نیست در جام غم انجام طمع

کاس یأس از کف منه کالیأس احد الراحتین

بو دخی مستوفی بیان اولنمشدر

(یعمل النمام فی الساعة فتنة اشهر)

نمام قوو جی اشهر شهرك جمعیدر معنای لطیفی نمام اولان کیمسه بر ساعتده برقاچ آیك فتنه سنی ایشلر یعنی برقاچ آیده انجق وجود پذیر اوله جق فتنه یی بر ساعتده ایقاظ ایدر نعوذ بالله نماملق بر یرامز صفتدر روز حشرده بونلر میمون صفتنده حشر اولورلر دیو حدیث شریفده فخر الانبیا صلی الله علیه وسلم حضرتلری وعید بیورمشلر (مثنوی

هر خیالی کوکند در دل وطن

روز محشر صورتی خواهد شدن

(يطلبك الرزق كما تطلبه)

معناى لطيفى رزق سنى طلب ايدر سن رزقى طلب ايتديكك كبى (مثنوى

رز آيد پيش هر كه صبر جست
رنج كوششها ز بى صبرى تست
آنچنانكه عاشقى بر رزق وزار
هست عاشق رزق هم بر رزق خوار

زيرا كشينك رزقى سايه سى كبيدر سايه انساندن منفك اولمديغى كبى رزق دخى منفك اولماز حرف باده تحرير اولنان تفصيل ايله بودعوى مبرهندر

(يبلغ المرء بالصدق الى منازل الكبار)

معناى لطيفى كشى صدقله منازل كباردينه اير يشور انواع اخلاق حميده دن هيچ بريسنده صدقك خاصيتى يوقدر زيرا اوصاف رحمانى صفت شيطانيدن امداد صدقله متميز اولور وعادت سيرتدن قوت صدقله فرق اولنور وكمال صاحب دل ونقصان صاحب نفسى ميزان صدقدن غيرى ايله فهم ايتمك اولماز وشايستهٔ مقعد صدق شول مردان راه يزداندركه (لهم قدم صدق عند ربهم) انلرك شاننده ديلمشدر سالك عزيمتكاره لازمدركه صدقى رهبر طريق مستقيم ايدوب افعال واقوال واحوالده بوصفت مباركه يه رعايت ايليه تاكه درجهٔ صديقنه

واصل

واصل اوله (مثنوی

صدق بیداریٔ هر حس میشود
حسها را ذوق ومونس میشود
هیچ غیر از راستی نرهاندت
او بسوی راستی میخواندت
دل مکر رنجور باشد که زبان
واندانَد چاشنیٔ این وآن
چون شود از رنج وعلت دل سلیم
طعم صدق وکذب را کردد علیم

الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على اكمل الناس اجمعين وعلى آله واصحابه حماة الدين المبين بو نسخه بیك یوزیکرمی اوچ محرم الحرامنك یوم عاشرنده انجام رسیده اولوب قلم جامع الحروف بوکونه بسط اعذار ایلرکه مزرکش بافان دستکاه بلاغت ودقیقه دانان دادوستد کلریز عبارت بولنان خواجکان دستمایهٔ بینش و بصیرت جناب معالی نصابلرینه خفی دکلدر که فراید تابدار صدف ولایتك سلك وتنظیمی یعنی افادهٔ حکم ومعانیسی خللنده ه (مصرع

حاجت مشاط نیست حسن خدا داد را

وزنجه طنانهٔ تعبیرات منشیانه ایله تحسین وتزیینه عدم احتیاجدن قطع نظر لغزش پای یراعهٔ براعه کار احتمالی

دخی ملحوظ اولوب لاسیما مالك نصاب نقود معارف اولمین عشاق آتش نفسانك صعوبت استخراجندن ناشی ملامسهٔ انظار کیمیا آثارلرندن بو مجلهٔ مختصره بی بهره اولمسی خوفندن اثنای ابانه وایضاحده سرد اولنان کلمات ترکانه تعبیرایله تحریر اولنمق صوابدید خاطر فاتر اولمشدر منا الاستعذار ومن الکرام العفو والاستار

(لمنشئه)

نسیبا بو اثر یادکارك اولدی یارانه
دعای خیر اولورسه جائزه اعلا تجارتدر
هله اهل دل ودانش دعا احسان ایدر لابد
بلی شایسته طبع اهل عرفانه سخاوتدر
بو اوراق اوزره تحریر مقالات ایتمدن مقصد
جناب حضرت شیر الهیدن شفاعتدر
اسیر سجن عصیانم بو نسخه عرضحالمدر
باقرلر عرضحال بنده یه شاهانه عادتدر

تاریخ تألیف

اولدی بو کتاب پر لطائف برعقده لآلیٔ سرائر
ختم اولدی دیدم آنك نسیبا تاریخنی رشتهٔ جواهر
١٢٢٠

بمنه ومنه تعالى ❊ پادشاه اسلامپناه ❊ وشهنشاه
معتصم بحبل الله ❊ شارح متون نصفت وانصاف ❊
وقامع حصون ظلم واعتساف ❊ السلطان ابن السلطان
السلطان عبد المجيد خان ❊ دام مجده وسلطانه
الى آخر الدوران ❊ افندیمز حضرتلرینك
سایهٔ شوكتوایهٔ ملوكانه لرنده اشبو كتاب
فیوضات نصابك طبع وتمثیلی مفتقر لطف
الهی ❊ تقویم وقایع نظارتیله مباهی
السید محمد نائلك معرفت عاجزانه سیله
رسیدهٔ ختام اولمشدر

فی غرة ذ ١٢٥٧

مممممم
مممم
مم
م